

Innehåll

Väsentliga händelser 2013	
Året i siffror	1

Årsredovisning

Förvaltningsberättelse inklusive bolagsstyrningsrapport	2
Styrelse	16
Företagsledning.....	18
Organisation	19
Tioårsöversikt	20
Finansiella rapporter	22
Noter.....	28
Förslag till vinstdisposition	45

Revision och granskning

Revisionsberättelse	46
Granskningsrapport	47
Styrelsen om hållbarhetsredovisningen	48
Revisors rapport över hållbarhetsredovisningen	49

GRI-rapport

Om GRI-fördjupningen	50
Intressentdialog	52
Väsentliga frågor	58
Resultatindikatorer	66
GRI-index.....	84
Definitioner	86

Systembolagets Ansvarsredovisning 2013

Vårt uppdrag är att sälja med ansvar och god service samt informera om alkoholens risker. I Ansvarsredovisningen har vi integrerat årsredovisning och bolagsstyrningsrapport med vår hållbarhetsredovisning.

Ansvarsredovisningen 2013 publiceras i två kompletterande delar:

Del 1.

Här presenteras...

- en generell beskrivning av vårt uppdrag, vision, kundlöfte och ansvar
- en fördjupning om vårt arbete utifrån våra olika perspektiv: samhälle, kunder, medarbetare, leverantörer och ägare

► Del 2.

Här presenteras...

- en fullständig finansiell rapport inklusive bolagsstyrningsrapport (formell årsredovisning)
- fördjupad hållbarhetsredovisning med information om rapporteringen i enlighet med Global Reporting Initiative, GRI

Om Ansvarsredovisningen

Den finansiella rapporteringen omfattar Systembolaget AB. Den fördjupade hållbarhetsredovisningen omfattar moderbolaget Systembolaget AB och det helägda dotterbolaget IQ-initiativet AB. I rapporten tillämpas Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer för nivå B+. GRI-redovisningen är översiktligt granskad av Ernst & Young AB. En fullständig innehållsförteckning finns på sidorna 84–85.

Väsentliga händelser 2013

- Under 2013 implementerade vi en ny sortimentsstyrning som bland annat innebär en lokal och snabbare anpassning till kundernas efterfrågan.
 - Under hösten utökades försöket med hemleveranser till att även omfatta beställningssortimentet. Försöket utvärderas av oberoende alkoholforskare.
 - Systembolaget införde två nya strategiska nyckeltal; Alkoholindex samt Rörelsemarginal exklusive alkoholskatt.
- Alkoholindex ger ett samlat mått på svenskarnas attityd till alkohol i olika situationer. Rörelsemarginalen är rörelse-resultat i procent av intäkterna exklusive alkoholskatt.
- Under året genomförde Swedwatch en granskning av Systembolagets hållbarhetsarbete. Rapporten belyste de utmaningar som finns inom vinindustrin och ökar vår kunskap samt bidrar till att stärka Systembolagets arbete och engagemang.

Året i siffror

Ekonomiska nyckeltal

	2013	2012	2011
Omsättning, MSEK	25 709	25 099	24 416
Bruttomarginal inklusive alkoholskatt, %	12,8	12,8	12,8
Bruttomarginal exklusive alkoholskatt, %	21,2	21,3	21,7
Rörelsemarginal inklusive alkoholskatt, %	0,7	1,1	0,7
Årets resultat, MSEK	287	180	223
Avkastning på eget kapital, %	18,0	12,6	15,6
Soliditet, %	31,5	28,6	27,6

Omsättning, MSEK

	2013	2012	2011
Sprit	5 402	5 471	5 458
Vin	13 452	12 988	12 557
Starköl	5 951	5 740	5 510
Cider och blanddrycker	674	687	704
Alkoholfritt	111	94	67
Summa försäljning drycker	25 590	24 980	24 296
varav ekologiskt	984	944	938
Övriga varor och tjänster	119	119	120
Summa	25 709	25 099	24 416

Förvaltningsberättelse inklusive bolagsstyrningsrapport

Styrelsen och verkställande direktören för Systembolaget AB, org. nr 556059-9473, avger härmed årsredovisning, inklusive bolagsstyrningsrapport för räkenskapsåret 2013.

18 %
*avkastning
på justerat
eget kapital*

VERKSAMHETEN **Företagets uppdrag**

Systembolaget AB är ett statligt ägt aktiebolag som innehar ensamrätt att bedriva detaljhandelsförsäljning av starköl, vin och spritdrycker i Sverige. Systembolagets uppdrag – att bidra till förbättrad folkhälsa genom att begränsa alkoholens skadeverkningar – fullgörs på flera olika sätt. Att försäljningen sker på ett ansvarsfullt sätt genom tydliga försäljningsregler är en viktig del i Systembolagets uppdrag. I mötet med kunden finns dessutom tydliga kundlöften och i rollen ingår att ge kunskap om hur man gör medvetna val.

En annan viktig del är att motverka skador genom att begränsa tillgängligheten till alkohol via antal försäljningsställen och öppettider. Det är riksdagen som beslutar om vilka öppettider som får tillämpas i olika kommuner. Systembolagets verksamhet utgår från ett tydligt definierat samhällsansvar och syftet är inte att maximera vinsten. Detta är en viktig skillnad jämfört med andra detaljhandelsföretag vars mål ofta är att göra så stor vinst som möjligt.

Organisation

Verksamheten bedrivs via 426 butiker i Sverige. Under 2013 har en butik stängts och sex nya etablerats och vi finns nu i samtliga Sveriges kommuner. Utöver butikerna finns cirka 500 ombud runt om i Sverige, där kunderna kan beställa varor för avhämtning. Verksamheten bedrivs i Systembolaget AB och de helägda dotterbolagen IQ-initiativet AB och AB K14 Näckströmsgatan. IQ-initiativet arbetar med information i syfte att förebygga och minska alkoholrelaterade skador.

K14 Näckströmsgatan förvaltar Systembolagets rörelsefastigheter. Under året har K14 Näckströmsgatan avyttrat ett av sina dotterbolag, Fastighetsbolaget Armaturvägen i Jordbro KB. Gamla Distribution i Jordbro AB har under året fusionerats med Systembolaget AB. Gamla Distribution i Jordbro har inte haft någon aktiv verksamhet de senaste åren.

Systembolaget AB ägs till 100 procent av svenska staten och antalet aktier är 360 000.

Väsentliga händelser 2013

2013 har varit ett händelserikt år.

Försöket med hemleverans har utökats till att även omfatta beställningssortimentet och försöket nådde vid årsskiftet 40 procent av Sveriges befolkning både i storstad och på landsbygd. Leveranser sker på samma ansvarsfulla sätt som vid försäljning i butik för att säkerställa att våra försäljningsregler följs och för att motverka langning. Försöket utformas i samråd med alkoholforskare och deras utvärdering indikerar än så länge inte någon ökning av den totala försäljningen av alkohol.

Under 2013 har två nya strategiska nyckeltal införts, Alkoholindex samt rörelsemarginal exklusive alkoholskatt. Alkoholindex, som redovisas av IQ-initiativet är ett samlat mått på människors attityd till alkohol i olika situationer. Ju högre index desto mer återhållsam är attityden. 2013 uppgick Alkoholindex till 66 att jämföras med utfallet 2012 på 62. Rörelsemarginalen exklusive alkoholskatt visar rörelseresultatet i procent av intäkterna exklusive alkoholskatt. För 2012 uppgick det till 1,8 procent och för 2013 till 1,1 procent.

Sommaren 2013 inledde matkedjan Citygross, tillsammans med företaget Winefinder, försäljning av vin tillsammans med färdigpackade matkassar. Eftersom Systembolaget har ensamrätt i Sverige till försäljning av spritdrycker, vin och starköl i detaljhandelsledet polisanmälde Systembolaget företagen för brott mot alkohollagen, men under hösten valde åklagarmyndigheten att lägga ned förundersökningen. Det nuvarande regelverket ger upphov till tolkningssvårigheter och åklagarmyndighetens beslut belyser detta. Sedan den så kallade Rosengrendomen från 2007 är det tillåtet för privatpersoner att köpa alkohol från andra EES-länder och att ta hjälp av oberoende transportör till Sverige. Idag finns kommersiella aktörer som utnyttjar regelverket kring privatimport och kringgår Systembolagets ensamrätt genom att i vinstsyfte förmedla alkoholförsäljning från lager utomlands och samtidigt hantera de flesta försäljningsmomenten som transport, betalning och reklamationer med mera i Sverige. Den statliga utredning som presenterades i somras och som granskat e-handel och marknadsföring av alkohol (SOU 2013:50), menade att det finns skäl att göra en översyn av regelverket för att klargöra gränserna för vad som är tillåtet. Regeringen har i januari 2014 beslutat att tillsätta en utredning som ska se vad som bör göras för att tydliggöra alkohollagen så att den inte utnyttjas på ett sätt som inte var avsikten.

Hovrätten meddelade den 23 oktober att den ogillade Systembolagets yrkande om att en skiljedom från 2012 skulle ogiltigförklaras alternativt upphävas. Systembolaget ska ersätta motparten, The Absolut Company Aktiebolag, för deras rättegångskostnader. Systembolaget har överklagat hovrättens dom.

I december 2013 bytte Systembolaget tryggnadsform för icke aktiva personer, det vill säga livränteinnehavare samt pensionärer, från tryggnadsform via pensionsstiftelse till tecknande av pensionsförsäkring. Det innebär att försäkringsbolaget innehar den aktuariella risken. Försäkringspremien har finansierats genom en gottgörelse från Systembolagets Pensionsstiftelse under december.

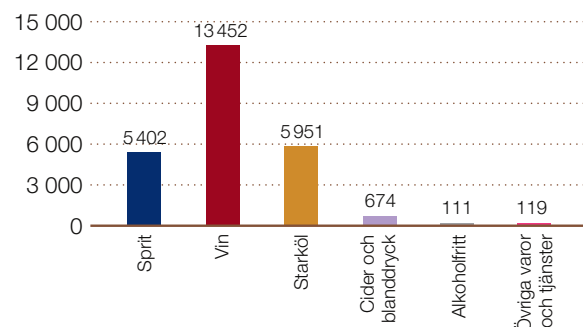
Kunder

Antalet kundbesök i butik ökade under 2013 med 1,3 procent till 119,9 miljoner. Systembolaget.se besöktes 24 miljoner gånger, en ökning med drygt 14 procent, och appen Sök & hitta har laddats ner 1,2 miljoner gånger sedan 2011. Hur man blir bemött som kund i butiken påverkar i hög grad vilken uppfattning man har om Systembolaget och Nöjd Kund Index (NKI) mäts och redovisas kvartalsvis. NKI uppgick 2013 till 82 på en skala där 100 är max, vilket är det högsta årsvärdet någonsin. Systembolaget strävar hela tiden efter att bli bättre i mötet med kunderna, oavsett om det sker i butik, i de digitala kanalerna eller via kundtjänst. Den 2 september implementerades en ny sortimentsstyrning där varje butik har fått ett än mer lokalt anpassat sortiment byggt på kundernas lokala efterfrågan. Målet är att ha artiklar på butikshyllan som efterfrågas av varje butiks specifika kundkrets.

Intresset för det alkoholfria sortimentet fortsätter att öka. Detta är en utveckling som Systembolaget vill driva på ytterligare. Idag kan Systembolaget erbjuda ett sortiment med 48 (37) stycken alkoholfria artiklar i det fasta sortimentet. Försäljningen av ekologiska produkter minskade med 2,4 procent under 2013 och utgjorde 3,1 procent av den totala försäljningen i liter. Det fanns vid årsskiftet 134 (130) ekologiska artiklar i Systembolagets fasta sortiment.

NKI nådde det högsta årsvärdet någonsin under 2013

Totalförsäljning per varugrupp, MSEK

Försäljning

Systembolagets försäljning 2013 uppgick till 25 709 (25 099) MSEK, en ökning med 2,4 procent jämfört med 2012. Försäljningen av vin uppgick till 13 452 MSEK. Ökningen på 3,6 procent beror bland annat på en förskjutning i sortimentet mot dyrare produkter. Starkölsförsäljningen ökade med 3,7 procent till 5 951 MSEK. Försäljningen av spritdrycker minskade med 1,3 procent och uppgick till 5 402 MSEK. Cider och blanddrycker minskade med 1,9 procent till 674 MSEK. Försäljningen av alkoholfritt ökade med 17,9 procent och uppgick till 111 MSEK. Omräknat till ren alkohol ökade den totala försäljningen med 1,0 procent, till 46,4 miljoner liter. En förklaring kan delvis vara att Sveriges befolkning, till och med november 2013, ökade med 0,9 procent enligt SCB.

Rörelseresultat

Systembolagets rörelseresultat för 2013 uppgick till 168 (270) MSEK. Den 1 januari 2013 sänkte Finansinspektionen diskonteringsräntorna som ligger till grund för beräkning av pensionskulder, vilket medförde att de beräknade pensionsåtagandena ökade. Systembolaget satte under första kvartalet av 162 MSEK till företagets pensionsstiftelse. Försäljningskostnaderna ökade till 2 607 (2 428) MSEK, främst beroende på ökade pensionskostnader samt på ökad bemanning i butik. Personalkostnaderna har av samma anledning ökat med 221 MSEK. Administrationskostnaderna ökade till 542 (523) MSEK. Rörelsemarginalen inklusive alkoholskatt minskade till 0,7 (1,1) procent.

Finansnetto och resultat före skatt

Resultat före skatt uppgick till 317 (248) MSEK. Finansnettot uppgick till 208 (58) MSEK. Systembolaget har i samband med årsbokslutet anteciperat en utdelning på 171 MSEK från K14 Näckströmsgatan. Finansnettot från ränteportföljen samt likvida medel uppgick till 37 (58) MSEK. Minskningen beror främst på orealiserade marknadsvärdesförändringar på de finansiella placeringarna samt på fallande räntor.

Kassaflöde

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 456 (574) MSEK. Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -530 (-318) MSEK och bestod av nettoinvesteringar i finansiella tillgångar på -443 (-186) MSEK samt investeringar i materiella anläggningstillgångar på -105 (-132) MSEK. Investeringen i materiella anläggningstillgångar avsåg främst butiksinredningar. Dessutom ingår infusionerade medel med 18 MSEK.

Finansiell ställning

Det egna kapitalet uppgick per 2013-12-31 till 1 610 MSEK, vilket är 199 MSEK högre än 2012-12-31. Förändringen bestod av årets resultat reducerat med utdelning till ägaren, vilken 2013 uppgick till 90 MSEK. Dessutom ingick ett fusionsresultat på 2 MSEK till följd av fusionen av Gamla Distribution i Jordbro.

Ägarens mål samt bruttomarginal

Avkastningen på eget kapital uppgick till 18,0 (12,6) procent. Enligt ägardirektivet ska vinsten på lång sikt motsvara en avkastning på det egna kapitalet på 4 procentenheter över den genomsnittliga tioåriga statsobligationsräntan. För 2013 uppgick avkastningskravet till 6,1 procent. Ägarens mål är framtagna utifrån koncernens balans- och resultaträkning.

Systembolaget är inte ett vinstmaximerande företag och om avkastningen långsiktigt överstiger ägarkravet ska den komma kunderna till godo genom sänkt bruttomarginal. Bruttomarginalen exklusive alkoholskatt har gradvis sänkts sedan år 2000 och har aldrig varit så låg som under 2013 då den uppgick till 21,2 procent. Styrelsen strävar ständigt efter att balansera bruttomarginalen så att resurser för företagets utveckling säkerställs samtidigt som effektiviseringar kommer kunderna till del. Soliditeten ska enligt ägardirektivet uppgå till cirka 35 procent och uppgick 2013 till 31,5 (28,6) procent.

Hållbarhet

I maj bjöd Sida in Systembolaget att tillsammans med 20 svenska storföretag delta i initiativet "Leadership for sustainable development". Syftet är att tillsammans driva företagens roll när det gäller att arbeta mer hållbart genom att bland annat minska miljöpåverkan, skapa bra arbetsvillkor och bekämpa korruption.

Under året har Swedwatch, en ideell och politiskt obunden researchorganisation, genomfört en granskning av Systembolagets hållbarhetsarbete. Fokus har varit hur Systembolaget följer upp efterlevnaden av sin uppförandekod. Swedwatch uttryckte i sin rapport att Systembolaget uppvisar ett omfattande hållbarhetsarbete och att Systembolaget varit föredömligt transparent och positiv till genomlysningen. Swedwatch framhöll sju rekommendationer, bland annat att Systembolaget bör integrera hållbarhetsperspektivet mer i inköpsprocessen, öka kontakterna med lokala fack och intresseorganisationer samt förbättra kommunikationen till kund om det hållbara sortimentet. Samtliga förbättringsområden hade redan tidigare identifierats av Systembolaget och för flera av punkterna fanns redan handlingsplaner.

Avfallshanteringen har gått igenom och förbättrats under året. Målet är att ha en väl fungerande avfallssortering där största möjliga del av materialet återvinns.

Hållbarhetsarbetet i leverantörskedjan

Som en del av det åtagande om uppföljning av leverantörskedjan som följer av medlemskapet i BSCI sker löpande revisioner av producenter. Fram till 2015 ska producenter som tillsammans står för två tredjedelar av inköpsvolymen från riskländerna Sydafrika, Chile, Argentina, Mexico och Bulgarien vara reviderade. Under 2013 genomfördes nio revisioner på produktionsanläggningar i Sydafrika samt tre revisioner på anläggningar i Chile. Ingen av producenterna fick godkänt. I samtliga fall togs en åtgärdsplan fram som ska följas upp under 2014.

Tillsammans med de övriga nordiska alkoholmonopolen arbetar Systembolaget med en ny nordisk hållbarhetsstrategi som sträcker sig till 2018. I den kommer miljöfrågor att få större utrymme än tidigare. Det övergripande målet är att våra produkter, oavsett var de produceras, ska vara tillverkade under goda förhållanden för både människor och miljö. Förutom det generella arbetet planerar de nordiska monopolen att genomföra riktade insatser mot specifika hållbarhetsproblem i riskländer. Arbetet pågår också med att revidera uppförandekoden utifrån nya internationella riktlinjer. Målet är att hållbarhetsstrategin och reviderad uppförandekod ska vara klara under första delen av 2014. I september besökte representanter för Systembolaget tillsammans med de övriga nordiska monopolen Bulgarien och Polen. Tidigare har representanter för monopolen besökt Sydafrika, Sydeuropa, Sydamerika och USA.

Finansiell ställning i relation till ägarens direktiv och finansiella krav

%	2013	2012	2011	2010	2009
Avkastning på eget kapital	18,0	12,6	15,6	14,6	27,3
mål enligt ägardirektivet ¹	6,1	5,6	6,6	6,9	7,2
Soliditet	31,5	28,6	27,6	28,4	31,1
mål enligt ägardirektivet ¹	35	35	35	35	35
Utdelning av resultat efter skatt ²	100	50	71	135	85
mål enligt ägardirektivet, minst	50	50	50	50	50

1 De ekonomiska målen i ägardirektivet revideras för närvarande

2 Utdelning av 2013 års resultat enligt styrelsens förslag

RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Till grund för Systembolagets riskhantering ligger en årlig verksamhetsövergripande riskanalys. Utöver finansiella risker har verksamhetsövergripande risker identifierats och prioriterats utifrån konsekvens och sannolikhet. Resultatet av detta är fyra identifierade nyckelrisker.

Finansiella risker

De finansiella riskerna som ränte-, kredit- och likviditetsrisk är begränsade. Systembolaget är självfinansierat tack vare en hög lageromsättningshastighet som matchar inköps- och betalningsvillkoren. Systembolaget saknar räntebärande skulder. All försäljning sker i form av kontant- eller kortbetalning och därmed har Systembolaget inga väsentliga kundfordringar. Dryckesleverantörerna ansvarar för importen av alkoholhaltiga drycker samt redovisning av alkoholskatt. Systembolagets inköp sker i huvudsak i svenska kronor.

Företaget är i mycket liten utsträckning exponerat mot kurs- och valutarisker. Den finansiella riskhanteringen styrs av Systembolagets placeringsreglemente. Ytterligare information om hanteringen av finansiella risker framgår av not 13, Finansiella instrument.

Verksamhetsövergripande risker

Systembolaget genomför årligen en verksamhetsövergripande riskanalys. Vartannat år görs en identifiering och värdering och vartannat år görs endast en omvärdering. Risk definieras som "händelser som hindrar Systembolaget att nå sina uppsatta mål". Riskanalysen identifierar risker i förhållande till Systembolagets mål, där samhällsansvaret är centralt. Systembolaget tar förutom det sociala ansvaret även ett ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och

anti-korruption, vilket innebär att även hållbarhetsrelaterade risker är inkluderade i den verksamhetsövergripande riskanalysen.

Riskanalysen 2012 identifierade ett tjugotal betydande risker som prioriterats avseende konsekvens och sannolikhet. Konsekvensen avser inverkan på förmågan att nå befintliga mål. Av de identifierade riskerna har fyra ansetts vara nyckelrisker. Det innebär att de har en relativt sett hög konsekvens och sannolikhet, därför bedöms de vara kritiska. De fyra nyckelriskerna finns inom en kategori – omvärldsrisker, det vill säga risker som uppstår genom förändringar i Systembolagets omvärld. Systembolaget kontrollerar inte dessa men måste förhålla sig till och hantera dem. De identifierade riskerna är; otydlig lagstiftning gällande privatinförsel av alkohol, aggressiv marknadsföring av alkohol, otillräckliga tillsynsinsatser samt att ytterligare försäljningskanaler tillåts.

Arbetet med riskhantering

Det samordnade ansvaret för riskhanteringen ligger hos Ekonomi & Administrationsavdelningen. Verksamheten har ett tydligt ansvar för det löpande kontrollarbetet. Ansvaret för att hantera de identifierade nyckelriskerna fördelades ut i verksamheten i samband med affärsplaneringen för 2013. I övrigt förebyggs och hanteras många av företagens risker i de dagliga rutinerna. Riskcontroller genomför årligen en systematisk och analytisk granskning av butikernas risker med hjälp av självskattningenkäter och butiksnyckeltal. Den ligger till grund för riktade granskningar av butiker och övrig verksamhet och i förekommande fall för andra typer av kontroller, till exempel kontrollinventeringar. Internrevisionen, som utförs av ett externt företag, granskar och utvärderar Systembolagets verksamhet inklusive hur identifierade risker hanteras.

Risk = händelser som hindrar Systembolaget att nå sina mål

BOLAGSSTYRNINGSRAPPORT

Systembolaget AB är helägt av svenska staten. Ägandet förvaltas av regeringen genom Socialdepartementet. Ansvar för Systembolagets ledning och kontroll fördelas mellan ägaren, styrelsen och den verkställande direktören.

Ägaren

Utgångspunkten för styrelsens arbete och ansvar är avtalet mellan Systembolaget och staten samt ägardirektivet, där ägarens krav på företaget preciseras. Avtalet och ägardirektivet anger grunden för företagets verksamhet när det gäller det sociala uppdraget, kravet på ekonomisk effektivitet och kraven på verksamheten i övrigt. Genom bolagsordningen fastslår ägaren företagets verksamhetsföremål.

Systembolagets uppdrag är att bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Systembolaget har ensamrätt att bedriva detaljhandelsförsäljning av starköl, vin- och spritdrycker i Sverige. Läs mer om Systembolagets uppdrag och ägarens mål i Ansvarsredovisningen Del 1 på sidorna 8–9 samt 53–59.

Möten äger rum löpande (ungefär månatligen) mellan ägaren och Systembolagets styrelseordförande. Vid vissa möten deltar även Systembolagets verkställande direktör. Områden som diskuteras vid dessa möten är bland annat styrelsearbete, verksamhetsuppföljning, årsstämman, strategiarbete, hemleveransförsöket, utredningen om tillsyn av marknadsföring och e-handel med alkoholdrycker med mera, pågående

översyn av ägardirektivet och de ekonomiska målen för Systembolaget samt pågående översyn av Systembolagets pensionslösning. Ägaren utövar sina rättigheter som aktieägare på årsstämman.

Principer för bolagsstyrning

Systembolagets bolagsstyrning bedrivs främst utifrån:

- aktiebolagslagen
- annan tillämplig svensk lagstiftning
- svensk kod för bolagsstyrning (Koden)
- statens ägarpolicy, vilken även inkluderar riktlinjer för extern rapportering och riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare
- avtalet mellan Systembolaget och staten
- statens ägardirektiv för Systembolaget (ägardirektivet)
- bolagsordningen
- styrelsens arbetsordning
- vd-instruktionen
- interna styrdokument

För ytterligare information

Svensk kod för bolagsstyrning: bolagsstyrning.se

Statens ägarpolicy: regeringen.se

Avtalet mellan Systembolaget och staten, ägardirektivet samt bolagsordningen: systembolaget.se

www

Avvikelser från Koden

Systembolaget tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning med följande avvikelser:

Kodregel	Avvikelse	Förklaring/kommentar
1.1 Publicering av information om aktieägares initiativrätt	Publiceras ej	Regelns syfte är att ge aktieägarna möjlighet att i god tid förbereda sig inför årsstämman och få ärende upptaget i kallelsen till årsstämman. I statligt helägda bolag saknas skäl att följa denna Kodregel.
2 Bolaget ska ha en valberedning som representerar bolagets aktieägare vid val och arvodering av styrelse och revisor.	Valberedning finns inte inrättad	Beredning av nomineringsfrågor i statligt ägda bolag sker på sätt som närmare beskrivs i statens ägarpolicy.
10.2 Styrelseledamöters oberoende i förhållande till större aktieägare ska redovisas.	Redovisas ej	Syftet är att skydda minoritetsägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas därför skäl att redovisa sådant oberoende.

Årsstämma

Årsstämma ska enligt statens ägarpolicy äga rum före den 30 april varje år. Riksdagens ledamöter har efter anmälan rätt att närvara vid årsstämman. Även allmänheten erbjuds möjlighet att delta. Styrelsen ansvarar för att kallelse till årsstämman skickas ut senast fyra veckor och tidigast sex veckor före stämman.

Årsstämman 2013

Årsstämman 2013 hölls den 25 april i Stockholm och var öppen för allmänheten. Ägaren företrädades av departementssekreterare Pia Fagerström, Socialdepartementet. Från ägaren var också statssekreterare Ragnwi Marcelind, Socialdepartementet och rättschef Lars Hedengran, Socialdepartementet närvarande.

På årsstämman fattade aktieägaren beslut om bland annat följande:

- omval av Cecilia Schelin Seidegård som ordförande i styrelsen
- omval av styrelseledamöterna Thord Andersson, Sven Andréasson, Crister Fritzson, Johan Gernandt, Carl B Hamilton, Mona Sahlin och Kerstin Wigzell
- arvoden för styrelseledamöter, styrelseutskottsledamöter och revisorer
- godkännande av de av styrelsen föreslagna ”Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i Systembolaget AB”
- fastställande av resultat- och balansräkningen

- disposition av företagets vinst
 - beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören
- Protokollet från årsstämman finns på Systembolagets webbplats.

Årsstämman 2014

Årsstämma 2014 äger rum den 24 april i Stockholm. Kallelse till årsstämman skickas ut i mars.

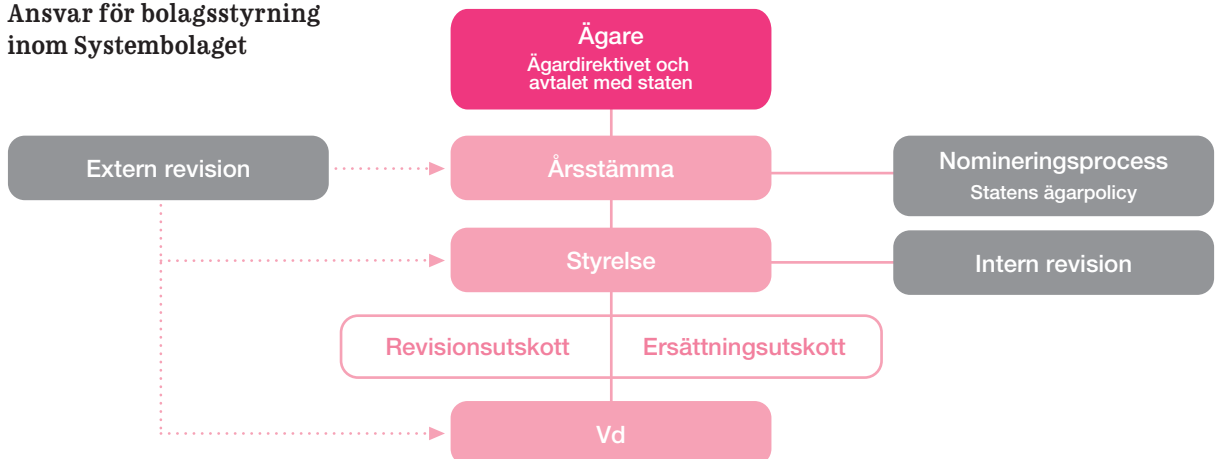
Styrelsenomineringsprocessen

Styrelsens tillsättning följer den nomineringsprocess som beskrivs i statens ägarpolicy. Processen koordineras av Finansdepartementet. Kompetensbehovet analyseras utifrån företagets verksamhet, situation och framtida utmaningar respektive befintlig styrelsesammansättning och genomförda styrelseutvärderingar. För att komma i fråga för ett styrelseuppdrag krävs hög kompetens inom relevant löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller inom andra relevanta områden. Därutöver krävs en stark integritet och förmåga att se till företagets bästa. Urvalet sker utifrån en bred rekryteringsbas.

Styrelsen

Systembolagets styrelse ansvarar enligt aktiebolagslagen för företagets organisation och förvaltningen av företagets angelägenheter. I statens ägarpolicy anges att styrelsen, i de bolag där staten har ägarintressen, ansvarar för att bolagen sköts föredömligt inom de ramar som lagstiftningen,

Ansvar för bolagsstyrning inom Systembolaget

företagets bolagsordning, ägarens anvisningar och statens ägarpolicy ger. En del i arbetet med att säkerställa att verksamheten åtnjuter offentligt förtroende är att fastställa för verksamheten nödvändiga policydokument, såsom uppförandekod, samt att årligen utvärdera gällande policyer.

Styrelsens sammansättning

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av lägst sex och högst åtta ordinarie ledamöter som utses av bolagsstämman. Dessutom har arbetstagarorganisationerna rätt att utse ledamöter till styrelsen. Enligt statens ägarpolicy ska styrelsens sammansättning vara sådan att styrelsen alltid har branschkunskap eller annan kompetens som är direkt relevant för företaget, även när företaget utvecklas och omvärlden förändras. Vidare krävs det att styrelsen har förmågan att arbeta strategiskt med frågor rörande hållbart företagande. Styrelsens sammansättning ska vara sådan att balans uppnås vad gäller bakgrund, kompetensområde, erfarenhet och kön. I ägarpolicyen anges även att målsättningen för könsfördelningen är minst 40 procent av vardera kön.

Systembolagets styrelse bestod under år 2013 av åtta stämmodvalda styrelseledamöter. Av dessa ledamöter var tre kvinnor och fem män. Därutöver ingår i styrelsen två arbetstagarrepresentanter med två suppleanter som utsetts av arbetstagarorganisationerna. Ingen av styrelsens ledamöter ingår i företagsledningen. För mer information om styrelseledamöterna och deras närvaro vid styrelsesammanträden, se sidorna 11, 16 och 17.

Systembolagets styrelse har en bred sammansättning med branschkunskap och insyn i de omvärldsfrågor som påverkar företagets utveckling.

Verkställande direktören, vice verkställande direktörerna och ekonomidirektören deltar vid styrelsesammanträdena. Övrig företagsledning deltar vid behov. Systembolagets chefsjurist, som ingår i företagsledningen, är sekreterare i styrelsen.

Styrelsens ordförande

Styrelseordföranden ska enligt aktiebolagslagen leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör sina uppgifter. Enligt Koden ska styrelseordföranden också ansvara för: att styrelsens

arbete bedrivs effektivt och är väl organiserat, kontakter i ägarrelaterade frågor, att styrelsen får erforderlig information och beslutsunderlag för sitt arbete, att tillsammans med verkställande direktören fastställa förslag till dagordning för styrelsens sammanträden, kontroll av att styrelsens beslut verkställs, samt att styrelsens arbete utvärderas varje år.

Ordföranden samråder fortlöpande med verkställande direktören i strategiska frågor och företräder företaget i frågor som rör ägarförvaltningen. Ordföranden har även ytterligare uppgifter som anges i styrelsens arbetsordning.

Styrelsens arbete

Styrelsen har antagit en arbetsordning som anger hur arbetet ska fördelas mellan styrelse, ägare, utskott och verkställande direktör. Arbetsordningen ses över årligen och under 2013 justerades och fastställdes den vid det konstituerande styrelsesammanträdet i april. Enligt arbetsordningen ska styrelsen i regel hålla minst fem sammanträden per verksamhetsår utöver det konstituerande sammanträdet.

Styrelsen genom ordföranden bör enligt arbetsordningen samordna sin syn med företrädare för ägaren vid frågor av avgörande betydelse, såsom vid större strategiska verksamhetsförändringar, större förvärv, fusioner eller avyttringar och beslut som innebär väsentligt förändrad balansräkning eller riskbild för Systembolaget. Utöver de två utskott som presenteras närmare på sidorna 12–13 finns ingen uppdelning av styrelsearbetet mellan ledamöterna.

Styrelsen är ytterst ansvarig för förvaltningen av företaget och beslutar om strategisk plan, affärsplan, budget med mera. Därtill beslutar styrelsen om ett antal företagsövergripande policydokument som bland annat har sin utgångspunkt i lagar, regler och ägardirektiv.

Till stöd för styrelsens arbete har utarbetats en dokumentsamling ("Lagar, styrdokument m.m. för Systembolaget AB"). Samlingen innehåller verksamhetsrelevant lagtext, handlingar från EU, bolagsrelaterade handlingar, ägarrelaterade handlingar och avtal, placeringsreglementen, den strategiska planen, Systembolagets uppförandekod, policyer, interna riktlinjer och regler samt

information om Systembolagets dotterbolag. Undvikande av intressekonflikter i styrelsen sker i enlighet med de krav som uppställs i aktiebolagslagen (ABL 8:23).

Samtliga styrelseledamöter i Systembolaget arbetar aktivt med de frågor som ligger hos styrelsen och i övrigt med de frågor som föredras för styrelsen. Styrelsen träffar årligen företagets revisorer. För mer information om styrelsens och ordförandens kontakter med företagets revisorer, se ”Uppföljning” sidan 15.

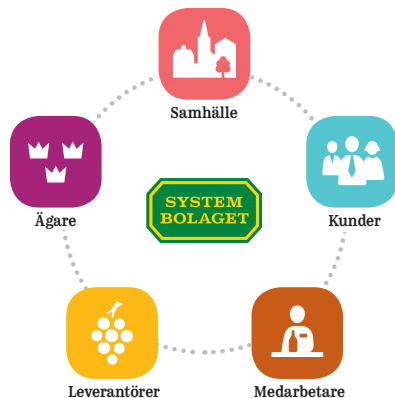
Strukturen för styrelsens arbete anges i styrelsens arbetsplan, vilken fastställs årligen. Arbetsplanen utgör grunden för planeringen av styrelsens arbete och anger vid vilken tidpunkt under verksamhetsåret som särskilda ansvarsområden ska behandlas av styrelsen.

I den strategiska planen lägger styrelsen fast den långsiktiga inriktningen för Systembolaget. Den strategiska planen sträcker sig fyra år framåt i tiden och revideras vart tredje år. Den strategiska plan som gällt under 2013 antogs slutligt vid styrelsesammanträdet i september 2009 och avser åren 2010–2013.

I den strategiska planen ingår även långsiktiga mål. Dessa utgår ifrån perspektiven i Systembolagets balanserade styrkort som utgör en viktig grund för styrningen. Styrkortets fem perspektiv är:

- samhälle
- kund
- medarbetare
- leverantör
- ägare – samt finansiellt

.....

Ett antal nyckeltal inom varje perspektiv utgör kvantitativa mål för den aktuella fyraårsperioden och finns även nedbrutna årsvis i affärsplanen. De strategiska nyckeltalen redovisas löpande för styrelsen. Syftet med utformningen av de årliga affärsplanerna är att kopplingen mot den strategiska planen ska bli tydlig och att styrningen av olika projekt och aktiviteter mot de strategiska målen ska underlättas.

Under hösten 2012 och våren 2013 har ett omfattande arbete pågått med att arbeta fram en ny strategisk plan för Systembolaget. Den nya strategiska planen, som tagits fram efter en omfattande och djuplodande analys av omvärlden och Systembolagets egen situation, antogs slutligt vid styrelsesammanträdet i juni 2013 och kommer att gälla för åren 2014–2017.

Styrelsens arbete 2013

Under 2013 hölls tio styrelsesammanträden, varav två var extra styrelsesammanträden. Ledamöternas närvaro vid sammanträdena framgår av redovisningen på sidan 11. Styrelsen genomförde löpande sedvanliga uppföljningar av såväl den ekonomiska utvecklingen i företaget som av de sociala och miljömässiga aspekter som uppkom i verksamheten. Uppföljningen redovisas i ett antal strategiska nyckeltal, till exempel Opinionsindex (OPI), Ålderskontroll, Nöjd Kund Index (NKI) och rörelsemarginal samt genom styrelse-pm om aktuella frågor.

I februari träffade styrelsen företagets revisorer utan företagsledningen i enlighet med Kodens krav. Sammantaget gav denna information styrelsen möjlighet att löpande bedöma verksamhetens resultat även inom hållbart företagande.

Utöver den löpande uppföljningen av strategiska nyckeltal arbetade styrelsen bland annat med:

- uppföljning av arbetet med riskrapportering och internrevision
- ansvarsredovisningen
- etableringsfrågor
- den pågående översynen av Systembolagets pensionslösning
- omvärldsanalyser
- den nya strategiska planen avseende år 2014–2017

- remissyttrande avseende utredningen om tillsyn av marknadsföring och e-handel med alkohol-drycker med mera (SOU 2013:50)
- ny sortimentsstyrning
- försöket med hemleverans
- ramar för stöd till alkoholforskning
- pågående rättsprocesser
- frågor rörande revidering av ägardirektivet och de ekonomiska målen för Systembolaget
- övergripande hållbarhetsmål
- hållbarhetsrelaterade frågor (inklusive hållbarhetsutbildning för styrelsen)

Arvoden till styrelseledamöter och utskottsledamöter

Styrelseledamöternas arvoden och arvoden för ledamöterna i de särskilt inrättade styrelseutskotten bestäms av bolagsstämman. Arvodena ska enligt statens ägarpolicy vara konkurrenskraftiga men inte marknadsledande. För fullständig information om principer och ersättningar, se not 5 på sidorna 35–38.

Utvärdering av styrelsen

Enligt Koden, statens ägarpolicy och arbetsordningen för styrelsen ska styrelsen årligen genom en systematisk och strukturerad process göra en utvärdering av styrelsens arbete. Det åligger styrelseordföranden att tillse att en sådan utvärdering görs. Utvärderingen behandlar såväl processerna för styrelsearbetet som styrelsens egna prestationer i olika frågor, däribland hur styrelsen hanterar relevanta teman och ärenden som ekonomiska, miljömässiga och sociala frågor.

Årets utvärdering genomfördes dels genom enkäter som besvarades av styrelsen, dels genom en mer omfattande utvärdering med stöd av konsulter där bland annat personliga intervjuer genomfördes med styrelseledamöterna samt verkställande direktören och vice verkställande direktörerna. Sammanfattningsvis kunde konstateras att styrelsearbetet, styrelseordföranden och verkställande direktören fungerar mycket väl och att i stort sett samtliga områden har haft en positiv

Närvaro styrelse- och utskottsmöten 2013

Namn	Styrelsefunktion	Styrelsesammanträden ¹	Revisionsutskott ²	Ersättningsutskott ²
Cecilia Schelin Seidegård ³	Ordförande	10/10		5/5
Kerstin Wigzell ⁴	Vice ordförande	10/10	4/4	5/5
Sven Andréasson	Ledamot	8/10		
Johan Gernandt	Ledamot	8/10		
Carl B Hamilton	Ledamot	8/10		
Thord Andersson	Ledamot	10/10	4/4	
Mona Sahlin	Ledamot	8/10		
Crister Fritzson ⁵	Ledamot	9/10	4/4	
Anna Holgersson	Arbetstagarrepresentant, ledamot	9/10		
Berit Morén	Arbetstagarrepresentant, ledamot	9/10		
Karin Larsson	Arbetstagarrepresentant, suppleant	9/10		
Jenny Svensson ⁶	Arbetstagarrepresentant, suppleant	4/6		

1 Under 2013 har åtta ordinarie och två extra styrelsesammanträden hållits.

2 Under 2013 har fyra sammanträden hållits i revisionsutskottet och fem i ersättningsutskottet.

3 Ordförande i ersättningsutskottet.

4 Ledamot i revisionsutskottet och ersättningsutskottet.

5 Ordförande i revisionsutskottet.

6 Nyvald suppleant från och med maj 2013.

utveckling sedan 2010. Styrelsen har dock identifierat några utvecklingsområden som man kommer att arbeta med.

I enlighet med statens ägarpolicy informerades under hösten Regeringskansliet om utvärderingens resultat. I Regeringskansliets arbete med nomineringsprocessen görs dessutom löpande utvärderingar av de statliga bolagens styrelser.

Revisionsutskott

Sammansättning

Revisionsutskottet bestod under 2013 av styrelsens vice ordförande Kerstin Wigzell samt styrelseledamöterna Crister Fritzson (ordförande i utskottet) och Thord Andersson. Ingen av ledamöterna i utskottet ingår i företagsledningen. Systembolagets verkställande direktör, ekonomidirektör och chefsjurist tillika sekreterare i utskottet deltar vid revisionsutskottets sammanträden, liksom vid behov företagets revisor.

Ansvar

Revisionsutskottet är ett beredningsorgan för styrelsen och övertar eller påverkar inte styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt. Utskottets arbete minskar inte heller kravet på revisorns kommunikation till styrelsen som helhet. Utskottet bereder styrelsens arbete med att kvalitetssäkra Systembolagets finansiella och operationella rapportering. Utskottet ska övervaka den finansiella rapporteringen och effektiviteten i Systembolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering. Utskottet har också till uppgift att hålla sig informerad om revisionen av årsredovisningen samt att granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller företaget andra tjänster än revisionstjänster.

Arbetet 2013

Under året höll revisionsutskottet fyra sammanträden. Ledamöternas närvaro vid utskottets sammanträden framgår av redovisningen på sidan 11. Uppföljning av den ekonomiska utvecklingen och av ett antal strategiska nyckeltal för verksamheten gjordes löpande. Systembolagets revisorer föredrog väsentliga redovisnings- och

revisionsfrågor samt interna kontroll- och processfrågor. Vidare behandlade utskottet frågor avseende bland annat internrevision, riskanalys, GRI-indikatorer, policyer, ansvarsredovisningen, kontinuitetsplan för IT och den pågående översynen av pensionslösningen. Utskottets ordförande informerade löpande styrelsen om utskottets arbete.

Ersättningsutskott

Sammansättning

Ersättningsutskottet bestod under året av styrelsens ordförande Cecilia Schelin Seidegård och styrelsens vice ordförande Kerstin Wigzell. Ingen av ledamöterna i utskottet ingår i företagsledningen. Systembolagets verkställande direktör deltar vid utskottets möten och personaldirektören deltar vid behov.

Ansvar

Ersättningsutskottet har till uppgift att bereda frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare. Utskottet får inom ramen för av årsstämman fastställda riktlinjer självständigt förhandla med verkställande direktören och vice verkställande direktörerna om ersättning och övriga anställningsvillkor. Det är dock styrelsen, som efter beredning av utskottet, beslutar i frågor rörande ersättning och andra anställningsvillkor för verkställande direktören och de två vice verkställande direktörerna.

Ersättningsutskottet äger även självständigt rätt att tillsammans med verkställande direktören rekrytera och förhandla om ersättning och övriga anställningsvillkor avseende andra ledande befattningshavare än vice verkställande direktörerna. Beslut om anställningsavtal för ledande befattningshavare (undantaget verkställande direktören och vice verkställande direktörerna) fattas slutligen av ersättningsutskottet.

Arbetet 2013

Under året höll ersättningsutskottet fem sammanträden. Ledamöternas närvaro vid utskottets sammanträden framgår av redovisningen på sidan 11. Utskottet har gjort en utvärdering av tillämpningen av gällande riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare och övriga anställda i

Systembolaget och kunde konstatera att riktlinjerna följs. Utskottet har vidare tagit fram förslag till riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i Systembolaget AB samt bland annat behandlat frågor rörande lönerevision, strategi för kompensation till ledande befattningshavare, benchmarking av ersättning, ny policy rörande likabehandling samt årlig uppdatering av policyer.

Verkställande direktören och ledande befattningshavare

Den verkställande direktören ansvarar för den löpande förvaltningen av företaget och leder verksamheten enligt aktiebolagslagen, andra lagar och förordningar, statliga riktlinjer och ägardirektiv, Koden, bolagsordningen samt inom de ramar som styrelsen lagt fast bland annat i vd-instruktionen. Verkställande direktören tar i samråd med styrelseordföranden fram information och dokumentation som underlag för styrelsens arbete och för att styrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut, samt rapporterar till styrelsen om företagets utveckling.

Systembolagets lednings- och styrningsstruktur

Utöver den verkställande direktören består Systembolagets företagsledning av sju personer, vilka utses av verkställande direktören i samråd med styrelsen. För mer information om företagsledningen och organisationsstruktur, se sidorna 18 och 19.

Företagsledningen sammanträder regelbundet (varannan vecka) och arbetet leds av verkställande direktören, som i samråd med företagsledningen fattar beslut avseende den löpande verksamheten.

Verkställande direktörens och företagsledningens beslut utgår från styrelsens beslutade riktlinjer och anvisningar. På grundval av dessa upprättar verkställande direktören och företagsledningen bland annat underlag för övriga chefer inom Systembolaget. Dessa underlag anger ramarna för den löpande verksamheten och har formen av interna styrdokument som interna regler, riktlinjer, samt process- och informationsmodeller.

Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare

Systembolaget följer regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Därtill följer Systembolaget Kodens normer om ersättningar till ledande befattningshavare enligt vilka företaget ska ha formaliserade och bekantgjorda processer för beslut om ersättningar till ledande befattningshavare. För fullständig information om riktlinjer och ersättningar, se not 5 på sidorna 35–38.

Utvärdering av verkställande direktören

Styrelsen ska enligt Koden fortlöpande utvärdera den verkställande direktörens arbete. Under styrelseordförandens ledning genomfördes under

Verkställande direktör: Magdalena Gerger

Född: 1964. Magdalena Gerger tillträdde som verkställande direktör för Systembolaget i maj 2009. Hon har tidigare bland annat varit marknadsdirektör på Arla Foods, divisionschef inom Nestlé Ltd. samt marknadsdirektör på ICI Paints Ltd.

Övriga uppdrag: Bland annat styrelseledamot i Husqvarna AB och Institutet för Näringslivsforskning.

Huvudsaklig utbildning: Civilekonom, MBA, Handelshögskolan Stockholm samt ledarskaps- och chefsutvecklingsutbildningar.

Oberoende: Verkställande direktör eller närstående saknar väsentlig aktiepost och delägarskap i bolag som Systembolaget har betydande affärsförbindelser med.

vintern en utvärdering med hjälp av ett externt konsultföretag som inkluderade följande delar; måluppfyllelse, medieanalys, verkställande direktörens relationer i styrelsen och på ledningsnivå, arbetssätt och personliga egenskaper samt intervjuer. Av utvärderingen framgår att verkställande direktören fungerar mycket väl och att hon idag behärskar sin roll, i den komplexa verklighet som råder, på ett utomordentligt sätt. Vidare framgår att styrelsen har mycket stort förtroende för den verkställande direktören.

Hållbart företagande

Enligt statens ägarpolicy syftar statens bolagsstyrning till att de statligt ägda bolagen ska agera föredömligt inom området hållbart företagande. Hållbart företagande innefattar områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, anti-korruption och affärsetik samt jämställdhet och mångfald. Läs mer om Systembolagets arbete med dessa frågor på sidorna 8–9 i Del 1 samt i GRI-fördjupningen.

Extern revision

Revisorn ska enligt aktiebolagslagen granska Systembolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Revisorn arbetar på uppdrag av, och rapporterar till, bolagsstämman och får inte låta sig styras av bolagsledningen eller styrelsen.

På årsstämman utsågs nuvarande revisionsbolaget Ernst & Young AB, med auktoriserade revisorn Åsa Lundvall som ansvarig revisor, att vara revisorer i Systembolaget för tiden till och med årsstämman 2014. Det beslutades också på årsstämman att ersättning ska utgå till Ernst & Young enligt särskild överenskommelse. Läs mer i not 4 på sidan 34.

På årsstämman anmäldes att riksdagsstyrelsen enligt beslut den 20 mars 2013 utsett tre lekman-revisorer, Hans Backman, Christina Oskarsson och Maria Plass, med tre suppleanter för Systembolaget till och med nästa årsstämma (samtliga omval). Vidare anmäldes att Riksrevisionen enligt beslut den 13 mars 2013 beslutat att inte förordna någon revisor eller revisorssuppleant i System-

bolaget från årsstämman till och med årsstämman 2014.

Intern kontroll

Grunden för Systembolagets interna kontroll är rutiner och kontrollaktiviteter i den dagliga verksamheten. Analysen ligger till grund för både det proaktiva riskhanteringsarbetet och för kontrollen. För att uppnå och upprätthålla en god intern kontroll och för att kunna följa upp verksamheten på ett optimalt sätt, har Systembolaget formaliserade processer för intern och extern rapportering.

För att säkerställa kvaliteten i administrationen finns manualer och beskrivningar för alla väsentliga rutiner. Styrelsen och ledningen följer upp efterlevnaden av styrande dokument, processbeskrivningar och riktlinjer samt effektiviteten i kontrollstrukturerna. Uppföljning av den interna riskhanteringen sker genom en externt upphandlad internrevision, som rapporterar direkt till revisionsutskottet. En internrevisionsplan baserad på riskanalysen läggs varje år fast av styrelsen. Granskningsområden under 2013 har varit delar av inköps-, hållbarhets- och HR-processen. Inga allvarliga brister har identifierats. Resultatet av granskningen rapporteras enligt plan till styrelse och företagsledning och de iakttagelser som gjorts har värderats. Där det anses befogat har åtgärder vidtagits eller planerats.

Beskrivning av intern kontroll avseende finansiell rapportering

Systembolaget har formaliserade processer för den finansiella rapporteringen samt för uppföljning. Processerna är viktiga för att säkerställa att företaget utvecklas i rätt riktning i förhållande till de mål och riktlinjer som styrelse och företagsledning fastställt. Målet för den interna rapporteringen är en ändamålsenlig, snabb och korrekt uppföljning och rapportering av hur verksamheten utvecklas gentemot uppsatt affärsplan och budget.

Rapportering av företagsutvecklingen sker regelbundet gentemot ett flertal interna intressegrupper. Systembolagets externa rapportering

syftar till att regelbundet rapportera om företagets utveckling gentemot externa intressentgrupper. Rapporteringen följer gällande lagar och de krav som ställs av ägaren.

Basen för den interna kontrollen är den så kallade kontrollmiljön. Den innefattar den kultur som styrelsen och företagsledningen kommunicerar och verkar utifrån. En god kontrollmiljö skapar struktur för övriga komponenter i processen, som riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Riskbedömning

Bedömning av risk för felaktigheter i den finansiella rapporteringen görs dels av styrelse och företagsledning, dels i den dagliga verksamheten. Dessutom påverkas bedömningen av risk i den finansiella rapporteringen av den allmänna kontrollmiljön inom Systembolaget. En riskanalys gjordes under 2012 avseende kvaliteten i den finansiella rapporteringen utifrån fel och deras väsentlighet och sannolikhet. I riskanalysen bedömdes varje post i balans- och resultaträkningen utifrån specifika kriterier: materialitet, komplexitet, felhistorik samt bedrägeririsk.

Tre väsentliga riskområden avseende finansiell rapportering identifierades:

- Varulager – risker har identifierats relaterade till dels inventering av lager, dels justering av priser för posten färdiga varor samt handelsvaror.
- Personalrelaterade poster – balans- och resultatposter relaterade till personalkostnader exempelvis semesterlöneskuld och pensioner innebär risk eftersom posterna är komplexa och svåra att värdera.
- Värdeförändringar på finansiella tillgångar – balans- och resultatposter associerade med finansiella tillgångar innebär risk relaterad till felaktigt beräknade och klassificerade värdeförändringar. Styrelsen har fastslagit ett placeringsreglemente där tillåtna placeringar, organisation för riskstyrning, mätning av placeringsrisker, godkända motparter samt rutiner för riskuppföljning tydliggjorts. Placeringsreglementet prövas årligen.

Inga revideringar har gjorts av analysen under 2013 då den bedöms vara fortsatt aktuell.

Kontrollaktiviteter

Riskerna hanteras via företagets kontrollstrukturer, som finns dokumenterade i process- och rutinbeskrivningar. En viktig faktor är en strikt tillämpning av dualitetsprincipen, vilken innebär att ingen person ensam ska handlägga ett ärende genom hela behandlingskedjan samt att två av varandra oberoende institut används vid värdering av finansiella tillgångar.

Information och kommunikation

Stor vikt har lagts vid att implementera och kvalitetssäkra internkommunikationsprocessen, för att säkerställa att information sprids på ett strukturerat sätt inom hela organisationen. Den etablerade informations- och kommunikationsstrukturen ska främja en fullständig och korrekt finansiell rapportering. Styrande dokument i form av interna policyer, riktlinjer, manualer och koder avseende den finansiella rapporteringen är kända för berörd personal och finns tillgängliga på Systembolagets intranät.

Uppföljning

Företagsledningen och styrelsen får löpande rapportering om hur verksamheten utvecklas i förhållande till affärsplan, budget och fastlagda mål. Styrelsen följer regelbundet upp resultatet av de fastlagda internrevisionspunkterna.

Ekonomi & Administrationsavdelningen följer löpande upp de administrativa processerna, bland annat kring moms- och skatteredovisning, intern och extern representation samt attest- och delegationsordningen. Även uppföljning av den finansiella rapporteringen sker löpande. Styrelsens ordförande träffar revisorerna vid slutrevision samt vid behov. Hela styrelsen träffar revisorerna vid det styrelsemöte som behandlar årsbokslutet samt vid årsstämman.

Styrelse

**Cecilia Schelin
Seidegård**

**Kerstin
Wigzell**

**Thord
Andersson**

**Sven
Andréasson**

**Crister
Fritzon**

**Johan
Gernandt**

Roll i styrelsen	Styrelseordförande Ordförande i ersättningsutskottet	Vice styrelse- ordförande Ledamot i ersättnings- utskottet och revisionsutskottet	Ledamot Ledamot i revisions- utskottet	Ledamot	Ledamot Ordförande i revisionsutskottet	Ledamot
Född	1954	1945	1961	1952	1961	1943
Huvudsaklig utbildning	Fil dr Biokemi.	Beteende- och samhällsvetenskap.	Samhällsvetenskap och marknads- ekonomi.	Dr Medicinsk Vetenskap, professor socialmedicin Karolinska Institutet.	Marknadsekonom.	Jur kand.
Övriga uppdrag	Ordförande Göteborgs universitet, Almi och Gotland AB. Ledamot, Global Health Partner AB.	Styrelseordf Stock- holms Dramatiska Högskola. Ledamot Linköpings universitets styrelse, Pressens opinionsnämnd och Rikspolisstyrelsens etiska råd, vice ordf Pensionsmyndigheten.	Konsult i eget företag. Vd (APEL AB).	Överläkare Beroende- centrum Stockholm, expert alkohol- och narkotikafrågor, Statens folkhälso- institut, vetenskapligt råd för missbruks- frågor Socialstyrelsen.	Vd SJ. Ledamot Net Insight AB.	Advokat och konsult Advokat- firman Vinge, ordf Riksbanks- fullmäktige, Svenska Dag- bladets Stiftelse.
Invald/utsedd	Ordförande sedan 2008	2009	2011	2007	2012	2007
Tidigare uppdrag	Styrelseordf Kungliga Tekniska Högskolan, sjukhusdir Karolinska Universitetssjukhuset, ledamot Karolinska Development AB, vd Huddinge Universitetssjukhus, ledamot i Getinge AB, vice President och ansvarig Global R&D Operations AstraZeneca R&D, klinisk forskning och olika chefspositioner inom Astra Draco.	Gen dir regeringskans- liet, departementsråd socialdepartementet, gen dir Ungdoms- styrelsen och Social- styrelsen, överdir Riks- försäkringsverket, ledamot WHO, Social- vetenskapliga forskningsrådet, Sta- tens medicinsk-etiska råd, ordf Forskningsrå- det för arbetsliv och socialvetenskap. Vice ordf Myndigheten för vårdanalys.	Enhetschef Region- förbundet Örebro, informationschef EoN-koncernen, marknadschef Capio-koncernen, ordf Örebro promotion, ordf Marknads- föreningen i Örebro distrikt, styrelsen för Svensk Kämnbränslehantering AB.	Vd och styrelseordf Teracom Group, styrelseordf MTB, vd Boxer AB, styrelseordf Boxer AB.	Advokat och delägare Gernandt & Danielsson Adv- katbyrå, styrelse- ordf Stockholms Handelskammarens Skiljedomsinstitut, sakkunnig, Aktie- bolagskommittén (Ju 1990:46).	
Styrelsemöten	10 10	10 10	10 10	8 10	9 10	8 10
Revisions- utskottsmöten		4 4	4 4		4 4	
Ersättningsut- skottsmöten	5 5	5 5				
Totalsättning	228 TSEK	130 TSEK	130 TSEK	100 TSEK	140 TSEK	100 TSEK
	Oberoende	Oberoende	Oberoende	Oberoende	Oberoende	Oberoende

**Carl B
Hamilton****Mona
Sahlin****Anna
Holgersson****Karin
Larsson****Berit
Morén****Jenny
Svensson**

Ledamot

Ledamot

Arbetsstagar-
representantArbetsstagar-
representant
SuppleantArbetsstagar-
representantArbetsstagar-
representant
Suppleant

1946

1957

1977

1958

1957

1974

Fil dr National-
ekonomi.Samhällsveten-
skaplig gymnasie-
utbildning.Fil mag mänskliga
rättigheter.Vårdbitråde, arbets-
terapi bitråde och
fotterapeut.

Undersköterska.

Hotell- och restau-
rangutbildning samt
kockdiplomerings.

Professor Stock-
holms universitet
och Handelshög-
skolan i Stockholm,
riksdagsledamot,
ledamot riksdagens
finansutskott och
EU-nämnd, ledamot
Folkpartiets parti-
styrelse och parti-
ledning.

Ledamot i stiftelsen
EXPO och
ordf Anna Lindhs
minnesfond.

Anställd försäljare
sedan 2001. Ordf
Systembolagets
Personalförening,
vice ordf Unionens
regionstyrelse Syd-
väst, ledamot Unio-
nens delegation
Handel.

Anställd försäljare
sedan 1989. Ledamot
Systembolagets
Personalförening,
ordf försäljarklubben
Jönköping, ledamot
i pensionsstiftelsen,
samordnande
arbetsmiljöombud
(SAMO) för
Systembolaget.

Anställd försäljare
sedan 1979.
Butikschef 2002,
personal och
samrådskontakt,
ordf chefsklubben
Stockholm.

Anställd sedan
1997 i olika
roller inom
Systembolaget.
Butikschef sedan
2005. Ordförande
i Skövde chefs-
klubb och ingår i
den centrala
lönegruppen.

2007

2012

2010

2012

2011

2013

Statssekreterare
Finans-
departementet,
riksdagsledamot,
särskild utredare,
chefsekonom
Handelsbanken.

Partiordförande
Socialdemokra-
terna, riksdags-
ledamot, statsråd
Näringsdeparte-
mentet, Justitie-
departementet
samt Miljö- och
samhällsbyggnads-
departementet,
ledamot
Riksidrotts-
förbundet.

—

—

—

—

8|10

8|10

9|10

9|10

9|10

4|6

100 TSEK

100 TSEK

—

—

—

—

Oberoende

Oberoende

Arbetsstagar-
representantArbetsstagar-
representantArbetsstagar-
representantArbetsstagar-
representant

Företagsledning

Magdalena Gerger

Verkställande direktör
Född: 1964
Anställd: 2009
Utbildning och tidigare erfarenhet: Civilekonom och MBA, Handelshögskolan Stockholm

Magdalena har tidigare bland annat varit marknadsdirektör på Arla Foods, divisionschef inom Nestlé Ltd. samt marknadsdirektör på ICI Paints Ltd.

Marie Nygren

Vice vd, Kommunikations- och inköpsdirektör (VO Kommunikation, Erbjudande, Inköp och Varuförsörjning)
Född: 1965
Anställd: 2007
Utbildning och tidigare erfarenhet: Civilekonom

Marie har tidigare bland annat varit vd på Adara (dotterbolag till Apoteket AB), kategoriområdeschef Specialvaror och kategoriområdeschef Food Coop Sverige AB, vd Stor & Liten AB.

Mikael Wallteg

Vice vd och Försäljningsdirektör
Född: 1957
Anställd: 2001
Utbildning och tidigare erfarenhet: Internt utbildad på exekutiv nivå

Mikael har tidigare bland annat varit försäljningschef på Coop Konsum Sverige samt regionchef Coop Konsum Stockholm.

Ulrika Bennich

Ekonomidirektör
Född: 1970
Anställd: 2011
Utbildning och tidigare erfarenhet: Civilekonom

Ulrika har tidigare bland annat varit strategidirektör på KF, vd KF Shared Services AB och haft andra befattningar inom KF och Stora Enso.

Mattias Forsberg

IT-direktör
Född: 1972
Anställd: 2011
Utbildning och tidigare erfarenhet: Civilekonom och civilingenjör

Mattias har tidigare varit managementkonsult och senior manager på Accenture, närmast IT-direktör på B&B Tools.

Tobias Frohm

Personaldirektör
Född: 1965
Anställd: 2011
Utbildning och tidigare erfarenhet: Personalvetare

Tobias har tidigare arbetat som HR-direktör på Lernia AB, HR Lead Sweden på Accenture, samt chef för Consultus Leadership Partner AB.

Håkan Johansson

Etableringsdirektör
Född: 1957
Anställd: 2001
Utbildning och tidigare erfarenhet: Marknadsekonom

Håkan har tidigare varit logistikdirektör på Systembolaget AB, försäljningschef på Systembolaget AB samt försäljningschef och vVD på RBS AB.

Malin Sandquist

Chefsjurist
Född: 1972
Anställd: 2012
Utbildning och tidigare erfarenhet: Jur kand

Malin har tidigare arbetat som advokat, närmast som delägare på Advokatfirman Hammarskiöld & Co.

Organisation

Systembolagets organisation är processinriktad. Ansvaret för huvudprocessen ligger hos verksamhetsområdena Försäljning respektive K,E,I,V – Kommunikation, Erbjudandeutveckling, Inköp, Varuförsörjning.

Verksamhetsområde K,E,I,V:

- Kommunikation,
- Erbjudandeutveckling,
- Inköp,
- Varuförsörjning.

Verksamhetsområde Försäljning ansvarar för:

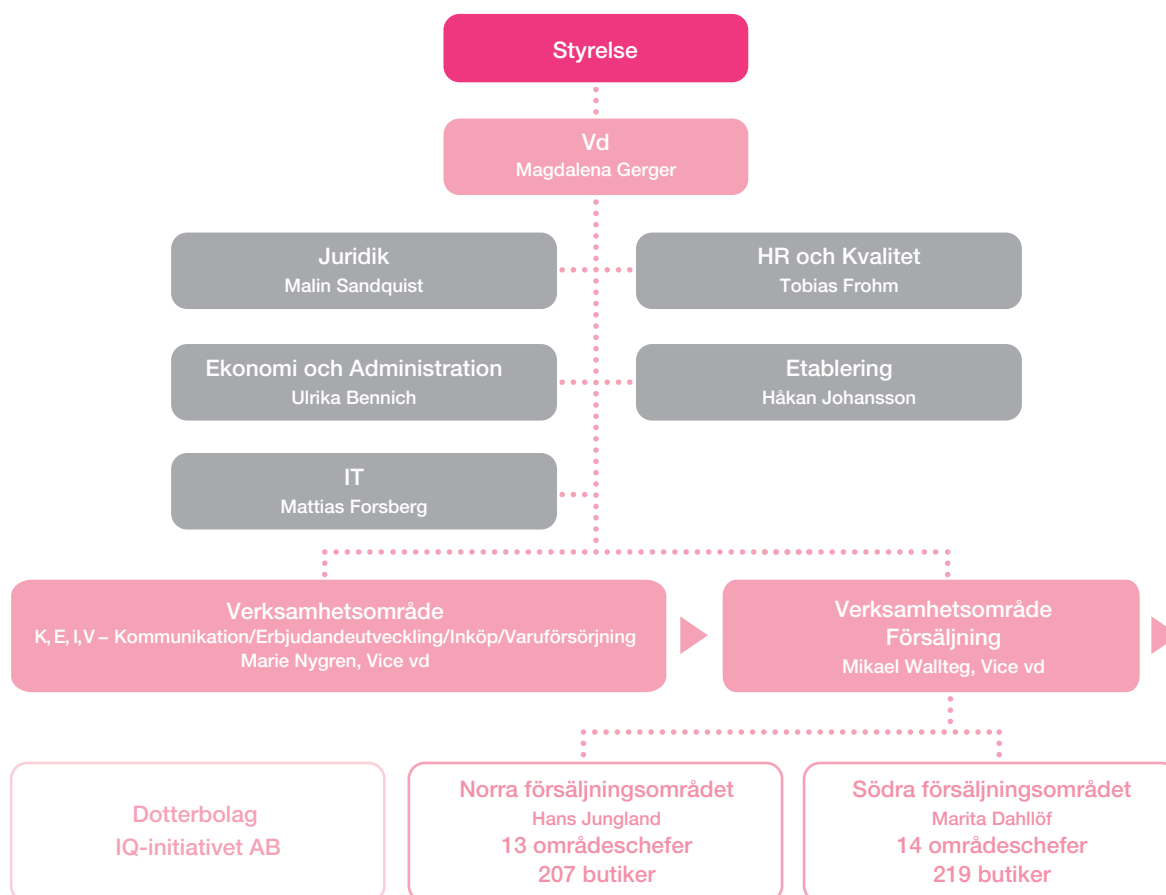
- drift och försäljning i butikerna. Systembolagets 426 butiker är organiserade i 27 områden med tio till 17 butiker i varje område. Varje områdeschef svarar för den dagliga kontakten mellan sina butikschefer och Systembolagets huvudkontor.

De centrala avdelningarna stödjer huvudprocessen med ansvar för:

- utveckling och förvaltning av butiks nät och IT-system,
- rekrytering och utveckling av medarbetare,
- juridik och ekonomi.

Vd och företagsledning ansvarar för:

- ledningsprocessen.

Tioårsöversikt

796
kronor
per aktie
i resultat
2013

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Resultat (MSEK)						
Nettoomsättning (inklusive alkoholskatt)	25 709	25 099	24 416	24 111	23 360	21 296
Omsättning (exklusive alkoholskatt)	15 589	15 003	14 368	14 004	13 337	11 905
Bruttoresultat	3 303	3 201	3 115	3 051	2 961	2 699
Rörelseresultat	168	270	159	339	424	9
Finansnetto	208	58	119	-24	109	714
Resultat före skatt	317	248	278	315	533	723
Totalresultat för året	287	180	223	223	406	687
Finansiell ställning (MSEK)						
Anläggningstillgångar	2 258	1 921	1 697	1 916	2 296	2 213
Omsättningstillgångar	3 205	3 222	3 339	3 257	2 823	2 398
Eget kapital	1 610	1 411	1 390	1 469	1 591	1 386
Skulder	3 853	3 732	3 646	3 704	3 528	3 225
Balansomslutning	5 463	5 143	5 036	5 173	5 119	4 611
Kassaflöden (MSEK)						
Kassaflöde från den löpande verksamheten	456	574	343	537	762	184
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-530	-318	138	-204	34	446
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-90	-159	-332	-345	-201	-868
Årets kassaflöde	-164	97	149	-12	595	-238
Nyckeltal						
Bruttomarginal inklusive alkoholskatt, %	12,8	12,8	12,8	12,7	12,7	12,7
Bruttomarginal exklusive alkoholskatt, %	21,2	21,3	21,7	21,8	22,2	22,6
Rörelsemarginal inklusive alkoholskatt, %	0,7	1,1	0,7	1,4	1,8	0,0
Avkastning på eget kapital, %	18,0	12,6	15,6	14,6	27,3	46,3
Avkastning på sysselsatt kapital, %	24,1	23,0	20,0	24,9	35,9	48,9
Soliditet, %	31,5	28,6	27,6	28,4	31,1	30,1
Resultat per aktie före och efter utspädning, SEK	796	500	619	619	1 128	1 908
Eget kapital per aktie, SEK	4 472	3 919	3 861	4 081	4 419	3 850
Kassaflöde per aktie från den löpande verksamheten, SEK	1 267	1 594	953	1 492	2 117	511
Utdelning per aktie, SEK ²	796	250	442	839	958	2 151
Arbetsproduktivitet	845	839	836	833	838	798
Lageromsättningshastighet, ggr	23,9	24,7	24,5	25,7	25,4	23,2
Varusvinn, MSEK	32	30	27	22	25	23
Svinn, %	1,6	1,5	1,4	1,2	1,3	1,3
Opinionsindex, %	72	71	68	66	66	64
Ålderskontroll, %	96	95	94	94	93	90
Medelantal anställda	3 280	3 172	3 192	3 127	3 043	3 013

1 Enligt IFRS, men inte justerat för IAS 39 Finansiella instrument
2 2013 års utdelning per aktie enligt styrelsens förslag

2007	2006	2005	2004 ¹
------	------	------	-------------------

20 211	19 039	18 083	17 708
--------	--------	--------	--------

11 143	10 345	9 697	9 393
--------	--------	-------	-------

2 567	2 525	2 461	2 371
-------	-------	-------	-------

83	298	262	9
----	-----	-----	---

250	54	199	185
-----	----	-----	-----

333	352	889	208
-----	-----	-----	-----

295	259	635	154
-----	-----	-----	-----

2 350	1 889	1 317	1 530
-------	-------	-------	-------

2 458	2 616	3 348	2 289
-------	-------	-------	-------

1 581	1 489	1 567	1 022
-------	-------	-------	-------

3 227	3 016	3 098	2 797
-------	-------	-------	-------

4 808	4 505	4 665	3 819
-------	-------	-------	-------

779	476	1 007	126
-----	-----	-------	-----

-501	-751	-283	-122
------	------	------	------

-210	-330	-90	-76
------	------	-----	-----

68	-605	634	-72
----	------	-----	-----

12,7	13,3	13,7	13,4
------	------	------	------

23,1	24,3	25,5	25,2
------	------	------	------

0,4	1,6	1,4	0,1
-----	-----	-----	-----

19,2	17,0	49,1	13,5
------	------	------	------

21,8	23,2	35,8	17,1
------	------	------	------

32,9	33,1	33,6	34,8
------	------	------	------

819	719	1 764	428
-----	-----	-------	-----

4 392	4 136	4 353	2 839
-------	-------	-------	-------

2 164	1 322	2 797	350
-------	-------	-------	-----

821	583	917	250
-----	-----	-----	-----

775	766	743	708
-----	-----	-----	-----

22,3	21,3	20,5	19,9
------	------	------	------

19	16	18	18
----	----	----	----

1,3	1,1	1,4	1,0
-----	-----	-----	-----

61	57	55	53
----	----	----	----

85	88	89	84
----	----	----	----

2 834	2 842	2 793	2 976
-------	-------	-------	-------

Kommentarer till tioårsöversikten

2013 – *Opinionsindex* nådde 72 procent, det högsta årsresultatet någonsin.

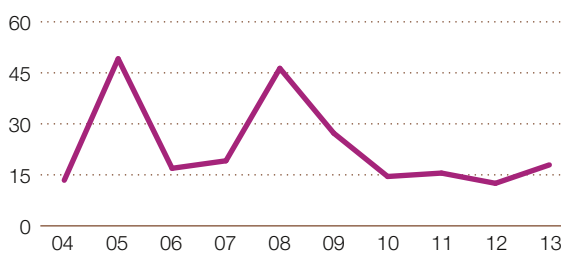
2010 – Årets utdelning till ägaren uppgick till 135 procent av årets resultat.

2008 – Systembolaget sålde sitt dotterbolag Systembolaget Fastigheter AB och erhöll en utdelning på 600 miljoner kronor. Systembolaget beslutade om en extra utdelning till ägaren på 573 miljoner kronor.

2007 – Omsättningen inklusive alkoholskatt översteg för första gången 20 miljarder kronor.

2005 – Årets resultat på 635 miljoner kronor innehöll en återförd periodiseringsfond på 428 miljoner.

Avkastning på eget kapital, %

Årets resultat i procent av genomsnittligt justerat eget kapital.

Resultaträkning

287

MSEK
årets
resultat

MSEK	Not	2013	2012
Nettoomsättning	2	25 709	25 099
Kostnad för sålda varor		-22 406	-21 898
Bruttoresultat		3 303	3 201
Försäljningskostnader	3-5	-2 607	-2 428
Administrationskostnader	3-5	-542	-523
Övriga rörelseintäkter	6	14	20
Övriga rörelsekostnader	7	0	0
Rörelseresultat		168	270
Intäkter från andelar i koncernbolag	8	171	—
Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	8	41	50
Ränteintäkter	8	5	8
Ränteintäkter från koncernbolag	8	0	1
Räntekostnader till koncernbolag	8	-1	0
Räntekostnader och liknande resultatposter	8	-8	-1
Resultat efter finansiella poster		376	328
Periodiseringsfond	17	-59	-80
Resultat före skatt		317	248
Skatt	9	-30	-68
Årets resultat	10	287	180

Rapport över totalresultat

MSEK	Not	2013	2012
Årets resultat	10	287	180
Övrigt totalresultat		—	—
Totalresultat för året		287	180
Resultat per aktie före och efter utspädning, SEK ¹		796	500
Antal aktier vid periodens slut		360 000	360 000
Genomsnittligt antal aktier under perioden		360 000	360 000
Total föreslagen utdelning, MSEK		287	90
Föreslagen utdelning per aktie, SEK		796	250
Under året beslutad och utbetald utdelning, MSEK		90	159

Minoritetsintresse saknas, vilket innebär att 100 procent av resultatet hänförs till företagets aktieägare.

¹ Systembolaget har inte några konvertibla instrument, optioner eller teckningsoptioner, vilket medför att ingen utspädningseffekt uppstår.

Resultatet

Under 2013 ökade omsättningen med 610 MSEK till 25 709 MSEK, en ökning med 2,4 procent. Omsättningsökningen berodde både på en ökning i värde och volym av främst öl och vin. Genomsnittspris per liter ökade i alla dryckes kategorier, främst till följd av att kunder oftare väljer dyrare alternativ. Bruttomarginalen inklusive alkoholskatt uppgick till 12,8 procent.

Rörelseresultatet minskade med 102 MSEK till 168 MSEK. Den 1 januari 2013 sänkte Finansinspektionen diskonteringsräntorna som ligger till grund för beräkning av pensionskulder, vilket medförde att Systembolagets beräknade pensionsåtagande ökade. I början av året sattes 162 MSEK av till Systembolagets Pensionsstiftelse. I finansnettot ingår en anteciperad utdelning på 171 MSEK från K14 Näckströmsgatan som under 2013 avyttrat ett av sina dotterbolag.

Balansräkning, tillgångar

MSEK	Not	2013-12-31	2012-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
IT-system	11	20	44
Summa immateriella anläggningstillgångar		20	44
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	12	36	38
Inventarier och installationer	12	649	774
Pågående nyanläggningar	12	45	56
Summa materiella anläggningstillgångar		730	868
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernbolag	10	0	15
Fordringar hos koncernbolag	10	—	28
Uppskjutna skattefordringar	9	27	20
Andra långfristiga värdepappersinnehav	13	1 470	934
Andra långfristiga fordringar	13	11	12
Summa finansiella anläggningstillgångar		1 508	1 009
Summa anläggningstillgångar		2 258	1 921
Omsättningstillgångar			
Varulager	14	987	955
Fordringar			
Kundfordringar		8	6
Fordringar hos koncernbolag		171	—
Övriga fordringar		1	2
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, koncernbolag	10/15	7	8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	118	115
Summa fordringar		305	131
Kortfristiga placeringar	13	81	140
Kassa och bank	13	1 832	1 996
Summa omsättningstillgångar		3 205	3 222
SUMMA TILLGÅNGAR	10	5 463	5 143

Tillgångar

Finansiella placeringar ökade under 2013 med totalt 477 MSEK och består till största delen av räntebärande obligationer med rörlig kupongränta. Systembolaget har anteciperat en utdelning från K14 Näckströmsgatan som hänförs från resultatet av försäljningen av Fastighetsbolaget Armaturvägen i Haninge per den 30 juni 2013.

Balansräkning, eget kapital och skulder

MSEK	Not	2013-12-31	2012-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	16		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		360	360
Reservfond		72	72
Summa bundet eget kapital		432	432
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		891	799
Årets resultat		287	180
Summa fritt eget kapital		1 178	979
Summa eget kapital		1 610	1 411
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	17	139	80
Summa obeskattade reserver		139	80
Avsättningar			
Avsatt till pension	18	7	7
Långfristiga avsättningar	18/19	84	74
Kortfristig avsättning	18	2	—
Summa avsättningar		93	81
Långfristiga skulder			
Långfristiga skulder till koncernbolag	10	31	20
Övriga skulder		24	18
Uppskjutna skatteskulder	9	1	3
Summa långfristiga skulder		56	41
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		3 262	3 209
Skatteskulder		16	16
Kortfristiga skulder till koncernbolag	10	1	—
Övriga skulder		122	136
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20	164	169
Summa kortfristiga skulder		3 565	3 530
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	10	5 463	5 143
POSTER INOM LINJEN			
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser			
Ställda panter	21	8	7
Eventuallförpliktelser/ansvarsförbindelser	22	0	0

Eget kapital

Förändringen i eget kapital på totalt 199 MSEK består av årets resultat på 287 MSEK samt fusionsresultatet från Gamla Distribution i Jordbro på 2 MSEK reducerat med årets utdelning till ägaren på 90 MSEK. Soliditeten, som enligt nuvarande ägardirektiv ska uppgå till cirka 35 procent, uppgick till 31,5 procent.

Avkastningen på justerat eget kapital uppgick till 18,0 procent. Ägarens nuvarande mål uppgick till 6,1 procent.

Skulder

Under året har en avsättning till periodiseringsfond skett med 59 MSEK.

Leverantörsskulder motsvarar 85 procent av Systembolagets totala skulder.

Förändring i eget kapital

1 610

MSEK
totalt eget
kapital

MSEK	Aktiekapital	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans 1 januari 2012	360	72	735	223	1 390
Överföring till fria reserver			223	-223	—
Årets resultat				180	180
Utdelning till ägaren			-159		-159
Utgående balans 31 december 2012	360	72	799	180	1 411
Förändring i eget kapital 2013					
Överföring till fria reserver			180	-180	—
Fusionsresultat			2		2
Årets resultat				287	287
Utdelning till ägaren			-90		-90
Utgående balans 31 december 2013	360	72	891	287	1 610

Gamla Distribution i Jordbro infusionerades med Systembolaget 2013-12-16. Fusionsresultatet uppgick till 2 MSEK.

Kassaflödesanalys

MSEK	Not	2013	2012
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		317	248
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Av- och nedskrivningar		267	270
Realisationsresultat		-6	-1
Övrigt		254	48
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager		-31	-13
Förändring av fordringar		-160	-10
Förändring av skulder		33	-13
Förändring av finansiella fordringar/skulder på dotterbolag		-131	37
Kassaflöde från den löpande verksamheten efter förändringar av rörelsekapital		543	566
Betald skatt		-87	8
Kassaflöde från den löpande verksamheten		456	574
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-105	-132
Förvärv/försäljning av finansiella anläggningstillgångar		-443	-186
Infusionerade medel från dotterbolag		18	—
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-530	-318
Finansieringsverksamheten			
Utdelning till ägaren		-90	-159
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-90	-159
Årets kassaflöde			
Likvida medel vid årets början		1 996	1 899
Likvida medel vid årets slut	23	1 832	1 996

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten minskade med 118 MSEK till 456 MSEK. Realisationsresultatet avser realiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar. Övrigt består främst av den anteciperade utdelningen på 171 MSEK från K14 Näckströmsgatan.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Investeringar i materiella tillgångar avser främst ny- och ombyggnation av butiker. Under 2013 har sex nya butiker etablerats. Av nettoförändringen i de finansiella anläggningstillgångarna avser

-1 129 MSEK nyanskaffningar, 648 MSEK avyttringar samt 37 MSEK erhållen ränta. Fusionen av Gamla Distribution i Jordbro medförde infusionerade medel om 18 MSEK.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Kassaflödet från finansieringsverksamheten, -90 MSEK, avser i sin helhet utdelning.

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Nedan följer de betydande redovisningsprinciper som tillämpats vid upprättandet av årsredovisningen.

Allmänt

Moderbolaget, Systembolaget AB, är ett helägt statligt företag med säte i Stockholm och registrerat i Sverige. Adressen till huvudkontoret är Kungsträdgårdsgatan 14 och postadressen är Systembolaget, 103 84 Stockholm.

Årsredovisningen för räkenskapsåret 2013 har godkänts av styrelsen och verkställande direktören för publicering den 20 februari 2014 och kommer att föreläggas årsstämman den 24 april 2014.

Från och med 1 januari 2012 upprättar Systembolaget, med stöd av ÅRL 7 kap 3a §, inte någon koncernredovisning. Systembolaget bedriver verksamhet relaterad till detaljhandelsrörelsen men inte konkurrensskyddad sådan i två separata, helägda dotterbolag – IQ-initiativet AB och AB K14 Näckströmögatan.

Under året har K14 Näckströmögatan avyttrat ett av sina fastighetsbolag, Fastighetsbolaget Armaturvägen i Haninge KB. Systembolagets helägda dotterbolag Gamla Distribution i Jordbro AB infuserades med Systembolaget den 16 december. Systembolagets kvarvarande dotterbolag är inte av väsentlig betydelse i förhållande till Systembolaget som helhet.

Grunder för upprättande

Belopp

Den funktionella valutan, det vill säga valutan i den primära ekonomiska miljön där företaget bedriver sin verksamhet, är svenska kronor. Svenska kronor utgör rapporteringsvaluta. Beloppen i de finansiella rapporterna är avrundade till närmaste miljon svenska kronor (MSEK), om inget annat anges och beloppen inom parentes utgör jämförelseårets värde.

Datum

Resultaträkningsrelaterade poster avser perioden 1 januari – 31 december och balansräkningsrelaterade poster avser den 31 december.

Årsredovisning

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Årsredovisningslagen och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. RFR 2 innebär att Systembolaget ska tillämpa samtliga standarder och uttalanden utgivna av IASB och IFRIC så som de godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU. Detta ska göras så långt det är möjligt inom ramen för Årsredovisningslagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Undantag från IFRS

Pensioner

Företagets pensionsåtaganden har i enlighet med RFR 2 beräknats och redovisats baserat på Tryggandelagen, vilket avviker från IAS 19.

Obeskattade reserver

De belopp som avsatts till obeskattade reserver utgör skattepliktiga temporära skillnader. På grund av sambandet mellan redovisningen och beskattning särredovisas inte den uppskjutna skattekuld som är hänförlig till de obeskattade reserverna.

Ändrade redovisningsprinciper

Företaget använder sig av samma redovisningsprinciper som tillämpades i årsredovisningen för 2012, med följande undantag på grund av nya eller omarbetade standarder, tolkningar och förbättringar som antagits av EU och som tillämpas från och med 1 januari 2013. Systembolaget har valt att enbart kommentera sådana nyheter som har eller kan komma att få effekt på företagets redovisning.

Standarder, ändringar och tolkningar som trätt i kraft 2013

IFRS 13 – Fair value Measurement

Standarden innehåller enhetliga regler för beräkning av verkliga värden där andra standarder kräver redovisning till eller upplysning om verkliga värden. Nya sorters upplysningar ska lämnas för att förtydliga vilka värderingsmodeller som tillämpas samt vilka data som används i dessa. Den nya standarden har inte haft någon påverkan på Systembolagets finansiella rapporter förutom utökade upplysningar.

IAS 1 – Utformning av finansiella rapporter – ändring: presentation av övrigt totalresultat

Förändringen innebär att presentationen av transaktioner som redovisas i övrigt totalresultat förändras. Poster som ska återföras till resultaträkningen ska redovisas separat. Förslaget ändrar inte på det faktiska innehållet i övrigt totalresultat utan enbart uppställningsformen.

UFR 9 – Redovisning

Avkastningsskatt som tas ut på avsättning i balansräkningen ska redovisas löpande som en kostnad i resultatet för den period skatten avser. Avkastningsskatten ska således inte innefattas i skuldberäkningen avseende förmånsbestämda pensionsplaner.

Kommande standarder, ändringar och tolkningar, 2014 eller senare som påverkar eller kan komma att påverka redovisningen

Följande standarder ska tillämpas från 2014 eller senare.

IFRIC 21 – Avgifter som tas ut av myndigheter (ännu inte godkänd av EU)

Fastighetsskatt påförs den som äger en fastighet den 1 januari vilket medför att hela skatteskulden ska bokas upp då.

IFRS 12 – Upplysningar om andelar i andra företag

Utökade upplysningskrav om dotterföretag, intresseföretag och gemensamma arrangemang har samlats in en standard. Betydande kvalitativa och kvantitativa upplysningar ska lämnas om respektive innehav, så som finansiell information avseende dotterföretag samt upplysning om de bedömningar och uppskattningar som görs vid bedömningen av om företaget ska konsolideras eller inte.

Kommande standarder, ändringar och tolkningar som sannolikt inte kommer påverka redovisningen**IFRS 10 – Koncernredovisning**

Behandlar upprättandet av koncernredovisning och reglerna kring hur ett företag ska gå till väga för att avgöra om bestämmande inflytande föreligger. Systembolaget upprättar inte koncernredovisning sedan 1 januari 2012.

Viktiga uppskattningar och bedömningar

Systembolaget gör uppskattningar och antaganden om framtiden baserade på den senaste tillgängliga och tillförlitliga informationen samt utifrån historiska erfarenheter. Ändrade förutsättningar kan medföra justeringar i de redovisade beloppen för tillgångar och skulder i kommande räkenskapsår. Detta följer av att de faktiska utfallen kan skilja sig från de redovisade beloppen.

Viktiga bedömningar

Vid tillämpningen av företagets redovisningsprinciper gör företagsledningen olika bedömningar som kan ha en påverkan på de redovisade beloppen i resultat- och balansräkningen.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder som är uttryckta i utländska valutor redovisas i balansräkningen omräknade till den kurs som gäller på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppkommer vid omräkningen redovisas i resultaträkningen.

Segmentrapportering

En rörelsegren är en redovisningsmässigt identifierbar del av företaget som tillhandahåller produkter eller tjänster som är utsatta för risker och möjligheter som skiljer sig från vad som gäller för andra rörelsegrenar. Geografiska områden tillhandahåller produkter eller tjänster inom en ekonomisk miljö som är utsatt för risker och möjligheter som skiljer sig från vad som gäller för andra ekonomiska miljöer.

Systembolaget är verksam inom en rörelsegren och en geografisk marknad varför någon segmentrapportering inte är aktuell.

Intäktsredovisning

Systembolaget har enligt alkohollagen monopol på detaljhandelsförsäljning av alkoholhaltiga drycker i Sverige. Ensamrätten har ett socialpolitiskt syfte och innebär att alkoholens tillgänglighet begränsas. Mot denna bakgrund redovisas Systembolagets detaljhandelsförsäljning som huvudverksamhet. Övrig verksamhet – vilken inte är kritisk för Systembolagets detaljhandelsverksamhet och vilken skulle kunna bedrivas av annan näringsidkare – särredovisas (enligt krav i ägardirektivet) och betraktas som rörelse-

fremmande. Klassificeringen har bedömts ge den mest rättvisande bilden av Systembolagets huvudverksamhet.

Intäkter redovisas när de kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och när det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen kommer att tillfalla företaget. Intäkter värderas till det verkliga värdet av sålda varor och tjänster exklusive mervärdesskatt.

Intäkter genereras i allt väsentligt av försäljning av drycker till konsument. Försäljningen redovisas som intäkt i samband med att varan säljs till kund. Försäljningen betalas kontant eller med kreditkort.

Ränteintäkter intäktsredovisas över en relevant period med tillämpning av effektivräntemetoden. Effektivräntan är den ränta som exakt diskonterar de uppskattade framtida kassaflödena under det finansiella instrumentets förväntade löptid till instrumentets redovisade värde.

Statliga bidrag

Bidrag redovisas till verkligt värde när det föreligger rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att företaget kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget.

Bidrag som avses täcka kostnader, i Systembolagets fall lönebidragskostnader av mindre värde nettoredovisas i resultaträkningen över personalkostnader.

Kostnadsredovisning

Resultaträkningen är uppställd i funktionsindeldad form, vilket innebär att kostnaderna klassificeras utifrån deras funktion.

Kostnad för sålda varor avser i huvudsak inköp av handelsvaror.

Försäljningskostnader innehåller kostnader för butiksverksamheten, till största delen bestående av personal- och lokalkostnader.

Administrationskostnader innehåller kostnader för centrala administrativa stabsfunktioner på huvudkontoret.

Leasing

Leasingavtal, där uthyraren i allt väsentligt behåller de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet klassificeras som operationell leasing. Företaget innehar till absolut största delen enbart operationella leasingavtal.

Leasetagare

Företaget har tecknat leasingavtal som i allt väsentligt avser lokalyror. Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden, vilket är den period Systembolaget har avtalat för att leasa en tillgång.

Inkomstskatt

Redovisad skatt utgörs av det sammanlagda beloppet av aktuell och uppskjuten skatt bestämt utifrån periodens resultat. Aktuell skatt är den skatt som ska betalas eller erhållas under den aktuella perioden inklusive justeringar av aktuell skatt för tidigare perioder. Aktuell skatt är den skatt som beräknas på det skattepliktiga resultatet för en period inklusive justeringar av aktuell skatt för tidigare perioder. Aktuell skatt beräknas och värderas utifrån de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Forts. Not 1 / Redovisningsprinciper

Uppskjuten skatt beräknas utifrån balansräkningsmetoden varvid temporära skillnader, det vill säga skillnader mellan tillgångars och skulders redovisade och skattemässiga värden, ger upphov till uppskjutna skatteskulder eller skattefordringar. Uppskjuten skatteskuld beräknas på samtliga skattemässiga temporära skillnader medan uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas, mot vilka de temporära skillnaderna kan nyttjas.

Uppskjuten skatt beräknas och värderas med tillämpning av de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller aviserade per balansdagen och som förväntas gälla när den berörda skattefordran realiserar eller skatteskulden regleras. Skattesatsen uppgår till 22 procent från och med 1 januari 2013.

Per varje balansdag omprövas det redovisade värdet på de uppskjutna skattefordringarna och det reduceras i den mån det inte längre är sannolikt att tillräckliga stora skattepliktiga överskott kommer att finnas tillgängliga. I den mån det senare bedöms som sannolikt att tillräckliga skattepliktiga överskott kommer att finnas tillgängliga återförs reduktionen.

Aktuell skatt och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen förutom skatteeffekt som hänför sig till transaktioner eller händelser som redovisas direkt mot eget kapital, vilken redovisas i eget kapital.

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas inte uppskjuten skatteskuld i juridisk person utan redovisas som en del av de obeskattade reserver de är hänförliga till. Obeskattade reserver redovisas i balansräkningen och förändringen redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Följaktligen redovisas både obeskattade reserver och bokslutsdispositioner med bruttobelopp i balans- respektive resultaträkningen.

Upplysningar om närstående

Som närstående definierar Systembolaget koncernbolag, pensionsstiftelser, statliga bolag där staten har det bestämmande inflytandet samt ledande befattningshavare, styrelseledamöter och nära familjemedlemmar till dessa personer. Systembolaget tillämpar IAS 24, Upplysning om närstående, vilket innebär att statliga bolag, där staten har det bestämmande inflytandet inte längre definieras som närstående, utom då värdet på transaktioner är väsentligt.

Upplysning lämnas då transaktioner med en närstående har skett, oavsett om ersättning utgår eller inte. Med transaktioner avses överföring av resurser, tjänster eller förpliktelser. Transaktioner med närstående sker till marknadsmässiga villkor.

Materiella anläggningstillgångar

En materiell anläggningstillgång redovisas som en tillgång i balansräkningen när anskaffningsvärdet kan beräknas tillförlitligt och när det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna som är förknippade med tillgången kommer att tillfalla Systembolaget.

Materiella anläggningstillgångar värderas enligt anskaffningsvärdemetoden till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Utgifter för förbättring av tillgångarnas prestanda, utöver ursprunglig nivå, ökar tillgångens redovisade värde. Utgifter för reparation och underhåll kostnadsförs löpande.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling redovisas som en immateriell tillgång när följande kriterier är uppfyllda:

- den immateriella tillgången är identifierbar,
- Systembolaget har kontroll över tillgången,
- tillgången tillför framtida ekonomiska fördelar samt,
- tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas tillförlitligt.

Det redovisade värdet inkluderar utgifter för inköp av tjänster och material. Immateriella tillgångar värderas enligt anskaffningsvärdemetoden till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar.

De utgifter som inte uppfyller kriterierna ovan kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningar

Materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar skrivs av linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, vilket är den period som Systembolaget förväntar sig att utnyttja tillgången för dess ändamål. Avskrivningar baseras på anskaffningsvärden efter avdrag för eventuella restvärden. Avskrivningarna baseras på nedanstående nyttjandeperioder:

Tillgång	Nyttjandeperiod
Byggnader	17–33 år
Maskiner och inventarier	3–5 år
Ombyggnation i butik	7 år
Immateriella tillgångar	5 år

Förbättringsutgifter i annans fastighet skrivs av på mellan 7 och 20 år. Inga avskrivningar görs på mark.

Per varje balansdag sker en omprövning av respektive tillgångs restvärde och nyttjandeperiod och justeringar görs vid behov.

Nedskrivningar

Per varje balansdag sker en bedömning om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov av redovisade värden. Om det finns sådana indikationer beräknas tillgångens återvinningsvärde, vilket är det högre av det verkliga värdet minus försäljningskostnader och tillgångens nyttjandevärde, det vill säga nuvärdet av de uppskattade framtida kassaflödena som tillgången förväntas generera. Nedskrivning görs när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet för en tillgång och den kostnadsförs omedelbart i resultaträkningen.

Per varje balansdag fastställs även ifall det finns indikation på att en tidigare nedskrivning, helt eller delvis, inte längre är motiverad och i sådana fall beräknas tillgångens återvinningsvärde och återföring sker. Återföringen ökar tillgångens redovisade värde. Det redovisade värdet får inte överstiga det värde som hade redovisats, efter avskrivningar, ifall en nedskrivning aldrig hade gjorts.

Ersättning till anställda

Ersättning i form av lön och pension redovisas som rörelsekostnad under den period när den anställde utför de tjänster som ersättningen avser. Kostnaden klassificeras som försäljnings- eller administrationskostnad beroende på den anställdes arbetsuppgift.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Företaget har kollektivavtalade förmånsbestämde pensionsplaner, vilket innebär att företaget har en förpliktelse att lämna de överenskomna ersättningarna till nuvarande anställda samt att företaget i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Den aktuariella risken är att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat och investeringsrisken är risken att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna. Pensioner till anställda som gått i pension och till före detta anställda (livränteinnehavare) har tidigare tryggats i stiftelsen. Från och med den 1 december 2013 har en försäkringslösning för dessa icke aktiva gjorts med KPA Pensionsförsäkring AB vilket innebär att de tagit över administration och utbetalning av pension för dessa grupper, läs mer Not 19. De förmånsbestämde pensionsplanerna tryggas främst i pensionsstiftelse, men också genom avsättningar i balansräkningen och till liten del genom försäkringspremier.

Moderbolagets pensionsåtaganden redovisas och beräknas enligt Tryggandelagen och föreskrifter från Finansinspektionen. Tillämpning av Tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt.

De avsättningar som redovisas i moderbolagets balansräkning avser antastbara pensionsåtaganden, det vill säga de är villkorade av framtida anställning. De omfattas inte av Tryggandelagen och får därmed inte tryggas i pensionsstiftelser och inte heller redovisas i balansräkningen under rubriken avsatt till pensioner. De redovisas istället under posten "Långfristiga avsättningar".

Avgiftsbestämde pensionsplaner

I företaget finns även avgiftsbestämde pensionsplaner. I avgiftsbestämde pensionsplaner är företaget förpliktelse begränsad till det belopp företaget har accepterat att bidra med, vilket medför att den anställde bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna till avgiftsbestämde pensionsplaner redovisas som en kostnad under den period den anställde tjänstgör i företaget.

Ersättningar vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägning redovisas när Systembolaget bevisligen är förpliktigt att antingen avsluta en anställning före den normala tidpunkten, enligt en detaljerad formell plan utan realistisk möjlighet till återkallande, eller lämna ersättningar i samband med erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång.

Finansiella instrument

Finansiella instrument utgörs av varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag respektive en finansiell skuld eller ett egetkapitalinstrument i ett annat företag. Dessa omfattas bland annat av likvida medel, kundfordringar, leverantörsskulder och finansiella placeringar.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

Finansiella instrument, det vill säga finansiella tillgångar och finansiella skulder, redovisas i balansräkningen när Systembolaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas helt eller delvis bort från balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena upphör eller när i stort sett samtliga risker och fördelar som är förknippade med ägandet av finansiella tillgången överförs.

Finansiella skulder tas helt eller delvis bort från balansräkningen när finansiella skulden utsläcks, det vill säga när förpliktelsen fullgörs, annulleras eller upphör.

Värdering

När finansiella instrument redovisas första gången värderas de till verkligt värde. För de finansiella instrument som inte tillhör kategorin finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen läggs transaktionskostnader som är direkt hänförliga till förvärvet av den finansiella tillgången eller skulden till det verkliga värdet.

För de finansiella tillgångar som är klassificerade i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen och finansiella tillgångar som kan säljas, tillämpas likvid-dagsredovisning. För övriga kategorier av finansiella tillgångar och skulder tillämpas affärsdagsredovisning.

Efterföljande värdering sker antingen till verkligt värde eller till upplupet anskaffningsvärde genom användande av effektivräntemetoden. Vilken värderingsmetod som används avgörs av vilken kategori respektive instrument tillhör.

Verkligt värde är det belopp till vilken en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras mellan kunniga och oberoende parter, vilka har ett intresse av att genomföra transaktionen.

Upplupet anskaffningsvärde är anskaffningsvärdet efter avdrag för återbetalning av nominella belopp och nedsättning på grund av nedskrivning samt efter avdrag eller tillägg för ackumulerade avskrivningar. Per varje balansdag sker en nedskrivningsprövning, vilket innebär en bedömning av om det finns objektiva belägg som visar på att ett nedskrivningsbehov föreligger. Nedskrivningen beräknas som skillnaden mellan det redovisade värdet och nuvärdet av uppskattade kassaflöden och redovisas i resultaträkningen.

Klassificering

Finansiella instrument klassificeras enligt tabellen nedan. Företaget klassificerar sina finansiella instrument i någon av kategorierna lånefordringar och kundfordringar, finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen eller finansiella skulder som värderas till upplupet anskaffningsvärde, vilka beskrivs nedan. Klassificeringen sker utifrån i vilket syfte instrumentet har förvärvats.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen har två undergrupper. Det är finansiella tillgångar som innehåller för handel och finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället identifierats som ett instrument värderat till verkligt värde via resultaträkningen. En finansiell tillgång klassificeras i denna kategori om den förvärvats för att avyttras på kort sikt eller om företagsledningen klassificerar den som sådan. Resterande finansiella tillgångar identifieras i denna kategori vid första redovisningstillfället.

Värdeförändring i finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas i resultaträkningen.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Lånefordringar och kundfordringar värderas

Forts. Not 1 / Redovisningsprinciper

vid efterföljande värdering till upplupet anskaffningsvärde genom användandet av effektivräntemetoden.

Värdeförändring för lånefordringar och kundfordringar redovisas i resultaträkningen när den finansiella tillgången tas bort från balansräkningen, vid nedskrivning samt genom periodisering.

I kategorin återfinns kundfordringar och övriga fordringar, vilka redovisas i balansräkningen när fakturan har skickats. Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

I kategorin återfinns leverantörsskulder, vilka redovisas i balansräkningen då motparten har presterat och avtalsenlig skyldighet att betala föreligger, även om faktura inte har mottagits. Finansiella skulder värderas löpande efter första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde med tillämpande av effektivräntemetoden.

Likvida medel

Likvida medel utgörs av kassa och bank samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid på högst 90 dagar från anskaffningstidpunkten, vilka lätt kan omvandlas till ett känt belopp och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Nettovinst och nettoförlust

Resultat av finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde i resultaträkningen redovisas i finansnettot. Resultat av finansiella tillgångar och skulder som redovisas till upplupet anskaffningsvärde redovisas i resultaträkningen när tillgången eller skulden tas bort från balansräkningen eller skrivs ned.

Varulager

Värdering av varulagret har skett till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet beräknas med tillämpning av först in, först ut-metoden (FIFU) och nettoförsäljningsvärde är det uppskattade försäljningspriset efter avdrag för hänförliga försäljningskostnader. Varulagret består av handelsvaror.

Det redovisade värdet på varor i lager som säljs kostnadsförs i den period motsvarande intäkt redovisas. Justeringar av varor i lager till nettoförsäljningsvärde och förluster på varor i lager redovisas i resultaträkningen i den period då justeringen eller förlusten uppstår.

Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter

En anläggningstillgång eller en avyttringsgrupp klassificeras som innehav för försäljning om dess redovisade värde huvudsakligen kommer att återvinnas genom försäljning och inte genom fortlöpande användning. För att klassificeras som en tillgång som innehas för försäljning måste tillgången vara tillgänglig för omedelbar försäljning i nuvarande skick samt att det måste vara mycket sannolikt att försäljning kommer att ske.

En anläggningstillgång eller avyttringsgrupp ska omklassificeras när en bedömning har gjorts att försäljningen är högst sannolik, vilket innebär att beslut ska ha tagits på ledningsnivå, det ska finnas ett aktivt program för att slutföra försäljningen, försäljningspriset ska ligga på en rimlig nivå i förhållande till verkligt värde och försäljningen ska normalt ske inom ett år från det att beslut fattats.

Anläggningstillgången eller avyttringsgruppen värderas till det lägsta av det redovisade värdet och det verkliga värdet med avdrag för försäljningskostnader. Tillgångar och skulder hänförliga till anläggningstillgången särredovisas i balansräkningen. Avskrivningar görs ej på en anläggningstillgång så länge som att den innehas för försäljning.

Avsättningar

En avsättning definieras som en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp. Avsättningar redovisas i balansräkningen när företaget har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse och när det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt att beloppet kan uppskattas tillförlitligt. Avsättningar värderas till det belopp som är den bästa uppskattningen av det belopp

Kategorier

Typer	Kategori	Värdering
Finansiella tillgångar		
Andra långfristiga värdepappersinnehav	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Andra långfristiga fordringar	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde
Kundfordringar och upplupna intäkter	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde
Kortfristiga placeringar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Likvida medel	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Finansiella skulder		
Leverantörsskulder och upplupna kostnader	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Upplupet anskaffningsvärde

som på balansdagen krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen. När effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig nuvärdesberäknas de förväntade framtida kassaflödena. Per varje balansdag omprövas avsättningar och vid behov justeras de för att återspegla den aktuella bästa uppskattningen.

Eventualförpliktelser/ansvarförbindelser

Eventualförpliktelse/ansvarförbindelse redovisas när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, när det finns en befintlig förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att utflöde av resurser kommer att krävas eller att förpliktelsens storlek inte kan beräknas tillräckligt tillförlitligt.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen uppvisar de in- och utbetalningar hänförliga till den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten, som har skett under perioden.

Kassaflödesanalysen upprättas enligt den indirekta metoden, vilket innebär att resultatet justeras för:

- transaktioner som inte har medfört in- eller utbetalningar,
- upplupna eller förutbetalda poster som avser tidigare eller kommande perioder samt
- eventuella intäkter och kostnader där kassaflödeseffekterna är hänförliga till investerings- eller finansieringsverksamheten.

Händelser efter balansdagen

Händelser efter balansdagen definieras som händelser som inträffar under perioden från balansdagen till dagen när de finansiella rapporterna godkänns för utfärdande.

Systembolaget justerar beloppen i de finansiella rapporterna på styrelsens inrådan för händelser, positiva eller negativa, som bekräftar förhållanden som förelåg på balansdagen. Om det däremot inträffar händelser som indikerar förhållanden som uppstod efter balansdagen justeras inte de finansiella rapporterna. Däremot lämnas upplysning om de händelser som är så väsentliga att ett utelämnande av uppgiften skulle kunna påverka de ekonomiska beslut användare fattar på grundval av de finansiella rapporterna.

Not 2 Nettoomsättning

Intäktslag	2013	2012
Drycker		
Sprit	5 402	5 471
Vin	13 452	12 988
Starköl	5 951	5 740
Cider och blanddrycker	674	687
Alkoholfritt	111	94
Summa drycker	25 590	24 980
Övriga varor och tjänster	119	119
Summa	25 709	25 099

Nettoomsättning utgör främst Systembolagets detaljhandelsförsäljning. Bland övriga varor och tjänster ingår bland annat Systembolagets försäljning av presentartiklar, statistik samt laboratorietjänster.

Not 3 Leasing

Operationell leasegivare

Förfallotidpunkt	2013	2012
Framtida minimileaseavgifter		
Inom ett år	2	2
Senare än ett år men inom fem år	5	5
Om fem år eller mer	3	4
Summa	10	11

Intäkter för operationell leasing uppgår till 2 (2) MSEK och utgörs av hyresintäkter.

Operationell leasetagare

Förfallotidpunkt	2013	2012
Framtida minimileaseavgifter		
Inom ett år	502	483
Senare än ett år men inom fem år	1 019	1 069
Om fem år eller mer	164	185
Summa	1 685	1 737

Systembolaget har tecknat leasingavtal som i allt väsentligt avser lokalhyror. Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden, vilket är den period Systembolaget har avtalat för att leasa en tillgång. Systembolaget har ingen strategi att själv äga butikslokaler och förhandlar därför inte in villkor för förvärv av objektet. Systembolagets samtliga 426 hyresavtal är individuella avtal mellan Systembolaget och berörd fastighetsägare. Den vanligaste hyrestiden är 7 till 10 år med möjlighet till förlängning. Hyreskostnaden regleras i en vid avtalets tecknande angiven hyreskostnad per år för den beskrivna ytan och med en indexklausul som reglerar hyreskostnadens utveckling i relation till en allmän kostnadsökning. Variabla avgifter såsom elförbrukning sker i de flesta fall via egen mätare i den hyrda lokalen. För avgifter som fastighetsskatt betalar Systembolaget för den andel av ytan som kontraktet avser. Årets kostnad för operationell leasing uppgår till 497 (478) MSEK.

Not 4 Försäljnings- och administrationskostnader

Systembolaget upprättar funktionsindelad resultaträkning. Nedan sammanfattas uppdelningen av olika kostnader fördelat på respektive funktion.

Försäljningskostnader	2013	2012
Personalkostnader	1 521	1 330
Avskrivningar	259	261
Övriga kostnader	827	837
Summa	2 607	2 428

Administrationskostnader	2013	2012
Personalkostnader	191	161
Avskrivningar	8	9
Övriga kostnader	343	353
Summa	542	523

I personalkostnader 2013 ingår en ökad pensionskostnad till följd av de av Finansinspektionen sänkta diskonteringsräntorna.

Ingen forsknings- eller utvecklingsverksamhet har bedrivits.

Arvode och kostnadsersättning till revisionsföretag

Arvode och kostnadsersättning till revisionsföretag ingår i administrationskostnader.

Revisionsföretag	2013	2012
Ernst & Young AB		
Revisionsuppdrag	2	2
Revision utöver lagstadgat uppdrag	1	1
Skatterådgivning	0	0
Övriga tjänster	0	0
Riksrevisionen		
Revision utanför uppdraget	0	0
Summa	3	3

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt liknande arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra. Revision utanför uppdraget avser främst verifiering av hållbarhetsredovisning.

Not 5 Medarbetare

Löner och andra ersättningar	2013	2012
Löner och ersättningar	1 091	1 050
Sociala kostnader inklusive pensioner	586	398
Summa	1 677	1 448

Upplysningar om pensioner, se Not 19 Pensioner.

Löner och andra ersättningar till styrelse, vd och övriga anställda	2013			2012		
	Styrelse och vd	Övriga anställda	Totalt	Styrelse och vd	Övriga anställda	Totalt
Totalt Systembolaget AB	5	1 086	1 091	4	1 046	1 050

Principer för ersättning till styrelse

Till styrelsens ordförande, vice ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämans beslut, vilket innebär ett arvode till styrelsens ordförande på 230 (210) TSEK från och med 25 april 2013, till vice ordförande på 100 (100) TSEK samt till ledamot på 100 (100) TSEK. Ingen pensionsersättning utgår till styrelsens

ledamöter. Arvode utbetalas månadsvis och justeras årligen 1 maj. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode.

Arvode har utgått till de styrelseledamöter som sitter i revisionsutskottet med 40 TSEK per kalenderår till ordförande samt med 30 TSEK per kalenderår till ledamöter.

Ersättningar till styrelse (TSEK)	Invald/tillsatt	2013				2012			
		Styrelse-arvode	Utskotts-arvode	Övriga förmåner	Summa	Styrelse-arvode	Utskotts-arvode	Övriga förmåner	Summa
Cecilia Schelin Seidegård, styrelsens ordförande	2008	223	—	5	228	210	—	5	215
Kerstin Wigzell, ledamot, vice ordförande fr o m 19/4-12	2009	100	30	—	130	96	30	—	126
Gert Karnberger, ledamot, vice ordförande t o m 19/4-12	2004	—	—	—	—	36	13	1	50
Sven Andréasson, ledamot	2007	100	—	—	100	96	—	—	96
Johan Gernandt, ledamot	2007	100	—	—	100	96	—	—	96
Carl B Hamilton, ledamot	2007	100	—	—	100	96	—	—	96
Annika Nilsson, ledamot t o m 19/4-12	2006/2007	—	—	—	—	29	10	—	39
Thord Andersson, ledamot	2011	100	30	—	130	96	20	—	116
Mona Sahlin, ledamot fr o m 19/4-12	2012	100	—	—	100	66	—	—	66
Crister Fritzson, ledamot fr o m 19/4-12	2012	100	40	—	140	66	27	—	93
Summa styrelse		923	100	5	1 028	887	100	6	993

Annika Nilsson begärde sitt utträde ur styrelsen den 5 oktober 2006, och återinvaldes 22 mars 2007.

Forts. Not 5 / Medarbetare

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Regeringen fattade den 20 april 2009 beslut om riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande.

Systembolaget följer i allt väsentligt de fastslagna riktlinjerna för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande.

Med anledning av dessa riktlinjer har pensionsåldern omförhandlats för tre befattningshavare från 61 år till 62 år. En befattningshavare har sedan tidigare förmånsbaserat avtal med pensionsålder 60 år. Detta avtal har redan en gång tidigare omförhandlats, år 2003. Vid den omförhandlingen låstes den

pensionsmedförande lönen genom att den fastställdes till visst antal inkomstbasbelopp. Utifrån att befattningshavarna arbetat länge inom företaget, att villkoren redan omförhandlats en gång tidigare och att det inte ansågs finnas någon företagsekonomisk grund till omförhandling lämnades dessa avtal orörda. Vd:s anställningsvillkor följer riktlinjerna, och pensionsvillkoren är i sin helhet premiebestämda.

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pension. Någon rörlig bonusbaserad ersättning utgår ej, ej heller några ersättningar i form av finansiella instrument eller dylikt.

Ersättningar till ledande befattningshavare 2013 (TSEK)	Tillsatt	Lön	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Konsultarvode ¹	Summa	Uppsägningstid (arbetstagare/bolag)	Avgångsersättning
Magdalena Gerger, vd	2009	3 481	87	1 050		4 618	6 mån	12 mån
Mikael Walteg, vice vd, försäljningsdirektör	2001	2 094	93	1 023		3 210	6 mån	18 mån
Marie Nygren, vice vd, kommunikations- och inköpsdirektör	2007	2 461	99	660		3 220	6 mån	6 mån
Håkan Johansson, etableringsdirektör	2008	1 352	106	761		2 219	6 mån	18 mån
Tobias Frohm, personaldirektör	2011	1 498	112	491		2 101	6 mån	6 mån
Ulrika Bennich, ekonomidirektör	2011	1 446	91	501		2 038	6 mån	6 mån
Lars Granlöv, tf ekonomidirektör fr o m 3/6-13	2013	—	—	—	1 730	1 730	—	—
Malin Sandquist, chefsjurist	2012	1 563	38	477		2 078	6 mån	6 mån
Mattias Forsberg, IT-direktör	2011	1 688	115	470		2 273	6 mån	6 mån
Summa ledande befattningshavare		15 583	741	5 433	1 730	23 487		
Summa styrelse och ledande befattningshavare 2013		16 606	746	5 433	1 730	24 515		

Ulrika Bennich har varit sjukskriven delar av året.

¹ Konsultarvode om 1 730 TSEK har utbetalats till ett förmedlingsföretag, som i sin tur erlagt 1 356 TSEK till av tf ekonomidirektör helägt företag.

Ersättningar till ledande befattningshavare 2012 (TSEK)	Tillsatt	Lön	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Summa	Uppsägningstid (arbetstagare/bolag)	Avgångsersättning
Magdalena Gerger, vd	2009	3 098	68	870	4 036	6 mån	12 mån
Mikael Walteg, vice vd, försäljningsdirektör	2001	2 001	108	1 062	3 171	6 mån	12 mån
Marie Nygren, vice vd, inköpsdir, tf kommunikationsdirektör	2007	2 378	97	670	3 145	6 mån	6 mån
Håkan Johansson, etableringsdirektör	2008	1 260	117	755	2 132	6 mån	12 mån
Karin Furevik, kvalitetsdirektör, t o m 31/3-12	2001	2 888	2	2 189	5 079	6 mån	18 mån
Tobias Frohm, personaldirektör	2011	1 435	132	472	2 039	6 mån	6 mån
Ulrika Bennich, ekonomidirektör	2011	1 693	90	313	2 096	6 mån	6 mån
Malin Sandquist, chefsjurist fr o m 1/10-12	2012	360	1	99	460	6 mån	6 mån
Karin Eckerberg, chefsjurist, t o m 21/9-12	2009	1 096	54	127	1 277	6 mån	6 mån
Mattias Forsberg, IT-direktör	2011	1 601	98	431	2 130	6 mån	6 mån
Summa ledande befattningshavare		17 810	767	6 988	25 565		
Summa styrelse och ledande befattningshavare 2012		18 797	773	6 988	26 558		

Karin Furevik har erhållit en avgångsersättning på totalt 1 844 TSEK som utbetalas under 2012–2014.

Karin Eckerbergs pensionskostnad avser den premiebaserade pensionen under 2012. Livränta har räknats för tjänstepensionsdelen.

Övriga förmåner avser i huvudsak tjänstebilförmån. Vd och företagsledning uppstår inte bostadsförmån.

Utöver ovanstående redovisade belopp har ersättning för traktamente betalats ut enligt gällande regelverk.

Vid uppsägning från företagets sida gäller – såsom ersättning för att avtalet inte omfattas av lagen om anställningsskydd – en avgångsersättning för ledande befattningshavare utom vd, baserad på åldern vid anställningens upphörande att utbetalas månatligen i efterskott:

- 6 fasta månadslöner om åldern understiger 50 år
- 12 fasta månadslöner om åldern är mellan 50 år och 56 år
- 18 fasta månadslöner om åldern överstiger 56 år

För de i företagsledningen som tillsatts efter 1 januari 2003 utgår ingen avgångsersättning efter 62 års ålder.

Villkoren i avtal om pension

Alla anställda i Systembolaget utom verkställande direktör och lokalvårdare omfattas av den kollektivavtalade pensionsplanen för tjänstemän, PA 91. Pensionen är förmånsbestämd och tryggas i stiftelse. Pensionens storlek är 10 procent av pensionslönegrundande underlag upp till 7,5 basbelopp (det förhöjda prisbasbeloppet). För pensionslönegrundande underlag från och med 7,5 basbelopp till och med 20 basbelopp utges pension med 65 procent. För pensionsunderlag från och med 20 basbelopp till och med 30 utges pension med 32,5 procent.

För hel pension erfordras att den pensionsgrundande tjänstetiden är minst 30 år. Från 65 års ålder utbetalas även den kompletterande pensionen, Kåpan, som är premiebaserad. Premien är 1,7 procent av pensionsgrundande lön. I planen som omfattar ålderspension, sjukpension och efterlevandepension ingår ca 3 200 aktiva.

Förhandlingar pågår med de fackliga parterna om byte av pensionsplan till ITP 1 eller ITP 2, beroende på födelseår. Orsaken till detta är huvudsakligen att säkerställa att Systembolaget och dess anställda får ett tidsenligt pensionsavtal som är jämförbart mot andra företag.

En försäkringslösning för icke aktiva, det vill säga livränteinnehavare och pensionärer, har ingåtts med KPA Pensionsförsäkring AB. Den trädde i kraft 1 december 2013 och innebär att risken minskar för Systembolaget och tryggheten ökar för den anställde.

Lokalvårdare är försäkrade hos AMF Pension.

De anställda i dotterbolaget IQ-initiativet AB omfattas av en kollektivavtalad pensionsplan hos Alecta.

Verkställande direktör

Pensionsålder för vd är 62 år. Pensionen är premiebaserad. Premien beräknas fr o m 1 juli 2013 med 30 (27) procent av den fasta månadslönen multiplicerad med 12,3. Pension från Systembolagets kollektivavtalade pensionsavtal utgår ej.

Vice vd

Pensionsålder för vice vd Mikael Wallteg är 60 år. Ålderspension utges till 65 års ålder med 70 procent av pensionsmedförande lön, dock högst med 70 procent av 30 inkomstbasbelopp. Pensionsmedförande lön är den fasta månadslönen multiplicerad med 12,3. Vice vd erhåller därutöver en premiebaserad pension med en premie på 20 procent av lönedelar över 30 inkomstbasbelopp. Från 65 års ålder utbetalas pension enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän inklusive den kompletterande pensionen, Kåpan.

Vice vd Marie Nygren följer villkoren nedan för "Företagsledning tillsatta efter 1 januari 2003".

Företagsledning tillsatta före 1 januari 2003

Pensionsålder är 60 år. Ålderspension utges till 65 års ålder med 70 procent av pensionsmedförande lön. Pensionsmedförande lön baseras på den fasta månadslönen per den 1 juli 2002 multiplicerad med 12,3 och uttrycks i antal inkomstbasbelopp. Från 65 års ålder utbetalas pension enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän inklusive den kompletterande pensionen, Kåpan.

Företagsledning tillsatta efter 1 januari 2003

Ordinarie pensionsålder är 65 år och pension utges enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän. Därutöver erhåller befattningshavare en premiebaserad pension med en premie på 10, 16 respektive 19 procent av pensionsmedförande månadslön, vilken definieras som fast månadslön multiplicerad med 12. Avsikten med den premiebaserade pensionen är att möjliggöra pensionsavgång före 65 års ålder. Från 65 års ålder utbetalas även den kompletterande pensionen, Kåpan.

Anställda utöver företagsledning

Den normala pensionsåldern är 65 år och pension utges enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän. Butikschefer samt enhetschefer vid huvudkontoret har enligt särskild överenskommelse möjlighet att avgå med pension från och med 63 års ålder.

Medelantal anställda och könsfördelning

Medelantal och könsfördelning, (%)	2013			2012		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt Systembolaget AB	2 083 (64)	1 197 (36)	3 280	2 056 (65)	1 116 (35)	3 172

Styrelse och företagsledning, (%)	2013			2012		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Styrelse	3 (38)	5 (62)	8	3 (38)	5 (62)	8
Företagsledning	4 (50)	4 (50)	8	4 (50)	4 (50)	8
Totalt i styrelse och företagsledning	7 (44)	9 (56)	16	7 (44)	9 (56)	16

Forts. Not 5 / Medarbetare

I butikerna, (%)	Butikschefer		Övriga butiksanställda, heltid		Övriga butiksanställda, deltid		Totalt	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Kvinnor	221 (54)	221 (53)	207 (49)	301 (52)	1 461 (69)	1 344 (73)	1 889 (64)	1 866 (66)
Män	191 (46)	199 (47)	218 (51)	277 (48)	647 (31)	492 (27)	1 056 (36)	968 (34)
Totalt i butikerna	412 (14)	420 (15)	425 (14)	578 (20)	2 108 (72)	1 836 (65)	2 945	2 834

På huvudkontoret, (%)	Chefer		Övriga anställda		Totalt			
	2013	2012	2013	2012	2013	2012		
Kvinnor			32 (54)	27 (44)	162 (59)	163 (59)	194 (58)	190 (56)
Män			27 (46)	34 (56)	114 (41)	114 (41)	141 (42)	148 (44)
Totalt på huvudkontoret			59 (18)	61 (18)	276 (82)	277 (82)	335	338

Not 6 Övriga rörelseintäkter

	2013	2012
Hysesintäkter	2	2
Övriga rörelseintäkter	12	6
Erhållna skadestånd	0	12
Summa	14	20

Övriga rörelseintäkter 2013 avser främst försäkringsersättning samt valutavinster på rörelsefordringar. Under 2012 erhöll Systembolaget skadestånd från hyresvärdar samt från en leverantör.

Not 7 Övriga rörelsekostnader

	2013	2012
Resultat vid utrangering av tillgångar	0	0
Summa	0	0

Not 8 Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter	2013	2012
Resultat från andelar i koncernbolag		
Anteciperad utdelning från AB K14 Näckströmsgatan	171	—
Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		
Ränteintäkter från långfristiga fordringar	0	0
Ränteintäkter och värdeförändringar på finansiella placeringar	41	50
Ränteintäkter		
Ränteintäkter från koncernbolag	0	1
Övriga ränteintäkter	5	8
Summa	217	59

Finansiella kostnader	2013	2012
Resultat från andelar i koncernbolag		
Räntekostnader till koncernbolag	1	0
Orealiserade värdeförändringar på finansiella placeringar	8	—
Dröjsmålsräntor	0	0
Övriga räntekostnader	0	1
Summa	9	1

Not 9 Skatt

Skatt på årets resultat	2013	2012
Aktuell skatt	-39	-63
Aktuell skatt hänförlig till tidigare år	0	2
Uppskjuten skatt, 22%	9	-7
Total redovisad skatt	-30	-68

Skattekostnad och effektiv skattesats	2013		2012	
	Resultat	%	Resultat	%
Resultat före skatt	317		248	
Nominell skatt	-70	-22,0	-65	-26,3
Skatt hänförlig till tidigare år	0	0,0	2	0,8
Omvärdering av uppskjuten skatt – förändring i den svenska skattesatsen	—	—	-3	-1,2
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	-1	-0,3	-6	-2,4
Skatteeffekt ej skattepliktiga intäkter	38	12,0	4	1,6
Skatteeffekt tidigare ej redovisad uppskjuten skattefordran temporära skillnader	3	0,9	—	—
Redovisad skattekostnad och effektiv skattesats	-30	-9,4	-68	-27,5

Uppskjuten skatt	2013	2012
Uppskjutna skattefordringar avseende:		
Osäkra kundfordringar	0	—
Avsättning för pensioner	27	20
Summa uppskjutna skattefordringar	27	20
Uppskjutna skatteskulder avseende:		
Avsättning för orealiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar	-1	-3
Summa uppskjutna skatteskulder	-1	-3
Summa uppskjuten skatt, netto	26	17

Den uppskjutna skatten 2012 är beräknad på 22 procent efter beslut om sänkt bolagsskatt från den 1 januari 2013.

Not 10 Transaktioner med närstående

Närstående	Försäljning		Inköp		Fordringar		Skulder		Resultat	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
PostNord AB	—	—	50	50	—	—	8	6	—	—
Dotterbolag										
Gamla Distribution i Jordbro AB	—	—	—	—	—	—	—	18	—	1
IQ-initiativet AB	0	0	25	25	0	0	1	2	0	0
AB K14 Näckströmsgatan	1	1	30	33	178	35	31	—	183	16
Summa	1	1	105	108	178	35	40	26	183	17

Under året har dotterbolaget Gamla Distribution i Jordbro AB, org nr 556501-3496, fusionerats med moderbolaget Systembolaget AB. Det har under 2013 inte bedrivits någon verksamhet i Gamla Distribution i Jordbro AB. Transaktioner med andra statliga företag redovisas inte då de inte är av väsentlig karaktär.

Forts. Not 10 / Transaktioner med närstående

Gamla Distribution i Jordbro AB, 556501-3496

Fusion 2013	2013-12-16
Nettoomsättning före fusion	—
Rörelseresultat	0
Anläggningstillgångar	—
Omsättningstillgångar	18
Obeskattade reserver	—
Eget kapital	18
Skulder	0

Systembolagets dotterbolag AB K14 Näckströmsgatan har under året avyttrat ett av sina dotterbolag, Fastighetsbolaget Armaturvägen i Haninge KB. Systembolaget har till följd därav redovisat en anteciperad utdelning från AB K14 Näckströmsgatan på 171 MSEK. Under 2012 erhöll inte Systembolaget någon utdelning från dotterbolag.

Transaktioner med ledande befattningshavare och styrelseledamöter
Ersättningar till ledande befattningshavare inklusive vd samt styrelseledamöter beskrivs i not 5 Medarbetare.

Aktier i dotterbolag Koncernbolag	Org. nr	Säte	Antal andelar	Kapital- andel %	Bokfört värde		Eget kapital	
					2013	2012	2013	2012
Gamla Distribution i Jordbro AB	556501-3496	Haninge	—	—	—	15,0	—	17
IQ-initiativet AB	556680-9892	Stockholm	10	100	0,1	0,1	0	0
AB K14 Näckströmsgatan	556741-9238	Stockholm	10	100	0,1	0,1	258	58
Summa					0,2	15,2	258	75
							2013	2012
Ingående balans, 1 januari							15,2	15,2
Avyttring under året							-15,0	—
Utgående balans, 31 december							0,2	15,2

Systembolaget har erlagt kapitalinsats med 1 000 SEK i nedanstående kommanditbolag:	Organisationsnummer	Säte
Fastighetsbolaget Näckströmsgatan i Stockholm KB	969674-9690	Stockholm

Not 11 Immateriella tillgångar

IT-system	2013	2012
Ingående anskaffningsvärden, 1 januari	340	340
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden, 31 december	340	340
Ingående avskrivningar, 1 januari	-245	-216
Årets avskrivningar	-24	-29
Utgående ackumulerade avskrivningar, 31 december	-269	-245
Ingående nedskrivningar, 1 januari	-51	-51
Utgående ackumulerade nedskrivningar, 31 december	-51	-51
Redovisat värde, 31 december	20	44
Kvarstående genomsnittlig avskrivningstid	2,2 år	1,5 år

Balanserade utgifter består främst av systemstöd till depålager, e-service samt beslutsstödssystem.

Fastställande av eventuellt nedskrivningsbehov av immateriella tillgångar har gjorts enl IAS 36 varvid beräknat återvinningsvärde har jämförts med bokfört värde för respektive tillgång.

Not 12 Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar	Byggnader och mark		Inventarier och installationer		Pågående nyanläggningar		Totalt	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Ingående anskaffningsvärden, 1 januari	66	66	2 291	2 152	56	63	2 413	2 281
Nyanskaffningar	—	—	29	30	76	102	105	132
Avyttringar och utrangeringar	—	—	0	0	—	—	0	0
Omklassificeringar	—	—	87	109	-87	-109	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden, 31 december	66	66	2 407	2 291	45	56	2 518	2 413
Ingående avskrivningar, 1 januari	-28	-26	-1 517	-1 278	—	—	-1 545	-1 304
Avyttringar och utrangeringar	—	—	0	0	—	—	0	0
Årets avskrivningar	-2	-2	-241	-239	—	—	-243	-241
Utgående ackumulerade avskrivningar, 31 december	-30	-28	-1 758	-1 517	—	—	-1 788	-1 545
Redovisat värde, 31 december	36	38	649	774	45	56	730	868

Not 13 Finansiella instrument

Finansiell riskhantering

Systembolaget utsätts genom sin verksamhet för finansiella risker på placeringar i räntebärande tillgångar så som marknadsrisk, kreditrisk, likviditetsrisk och kassaflödesrisk. Den övergripande finanspolicy, vilken fastställts av styrelsen, syftar till att begränsa de finansiella riskernas ogynnsamma effekter på företagets finansiella resultat och ställning.

Valutarisk

Inköp och försäljning sker i allt väsentligt i svenska kronor varför valutaexponeringen är begränsad.

Ränterisk

Företagets exponering för ränterisk är i allt väsentligt förknippad med pensionstillgången. Då räntesatsen i denna beräkning följer svenska statliga ränteobligationer bedöms inte ränterisken som väsentlig. Pensionsstiftelsen eftersträvar en placering av förvaltningstillgångarna som balanserar den risk som värdeutvecklingen av pensionsskulden ändå innebär. En viss exponering för ränterisk är förknippad med placeringar i räntebärande tillgångar.

För att styra ränterisken sätts en målduration, samt ett tillåtet intervall där det är tillåtet att fluktuera runt måldurationen. Denna är 2,5 år för placeringsportföljen. Tillåtet intervall för portföljen är +/- 2 år och maximal löptid på enskild tillgång tillåts vara 5 år.

Kreditrisk

Huvuddelen av Systembolagets försäljning sker kontant eller mot kreditkort varför kreditrisken i form av risk för att motparten inte kommer att fullgöra sina åtaganden inte är väsentlig. Den finansiella kreditrisken som uppkommer i placeringsportföljen begränsas genom krav på officiell rating på nya placeringar samt genom limiter per emittent och klass av låntagare.

Placeringsformer är tillåtna inom följande kategorier:

- Räntebärande värdepapper emitterade av svenska staten, kommuner eller landsting.
- Räntebärande värdepapper emitterade av svenska statsägda bolag där staten har en ägarandel om minst 50 procent.
- Räntebärande värdepapper emitterade av banker, andra företag eller institutioner med lägsta rating Standard & Poor BBB/A-2 eller Moody's Baa2/P-2.

Likviditetsrisk

Systembolaget har en god likviditet och inga räntebärande skulder. Likviditetsrisken bedöms vara låg. Beviljad checkräkningskredit uppgår till 300 MSEK och den är på balansdagen outnyttjad.

Fort. Not 13 / Finansiella instrument

Förfallostruktur för ränterisk Förfallotidpunkt	FRN		Obligationer		Certifikat		Totalt	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Inom ett år	—	90	81	—	—	50	81	140
Senare än ett år men inom två år	288	40	137	96	—	—	425	136
Senare än två år men inom tre år	246	307	107	138	—	—	353	445
Senare än tre år men inom fyra år	124	53	120	108	—	—	244	161
Senare än fyra år men inom fem år	419	16	29	176	—	—	448	192
Summa	1 077	506	474	518	—	50	1 551	1 074
Effektiv ränta, %	2,24	2,58	3,63	3,85	—	5,00	2,67	3,15

FRN avser obligationer med rörlig kupongränta.

Resultatpåverkan**Känslighetsanalys för placeringar i räntebärande tillgångar**

	Förändring	2013	2012
Höjning av marknadsräntan	1%-enhet	-7	-14
Sänkning av marknadsräntan	1%-enhet	7	14

Känslighetsanalysen baseras på bedömningar avseende de marknadsriskerna som företaget är exponerat för per balansdagen.

Andra långfristiga fordringar	2013	2012
Ingående värde, 1 januari	12	10
Tillkommande fordran	1	4
Återlagd kortfristig fordran	-1	—
Överfört till kortfristig fordran	0	0
Årets reglerade fordringar	-1	-2
Utgående värde, 31 december	11	12
Varav andel som förfaller till betalning senare än fem år	2	2
Som säkerhet för fordringarna har erhållits antingen borgen, pantbrev eller bankgaranti med totalt	10	10

Likviditetsrisk**Löptidsanalys**

	Inom 1 mån	1–3 mån	3–12 mån	1–5 år	Summa
Leverantörsskulder	3 262	0	—	—	3 262

Verkligt värde på finansiella instrument

Företaget bedömer att det inte är några väsentliga skillnader mellan redovisat värde och verkligt värde. För kundfordringar, leverantörsskulder, övriga kortfristiga fordringar och skulder som värderas till upplupet anskaffningsvärde är löptiden kort och därför överensstämmer i stort sett verkligt värde med redovisat värde. Företaget har inte kvittat några finansiella tillgångar och skulder och har inga avtal som möjliggör kvittning.

	2013	2012
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		
– Räntebärande värdepapper ¹	1 551	1 074
Lånefordringar och kundfordringar	19	18
Likvida medel – kassa, bank och likvida placeringar	1 832	1 996
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde		
– Leverantörsskulder och upplupna kostnader	3 426	3 378
Summa	6 828	6 466

¹ Verkligt värde bestämt enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument vilket motsvarar den så kallade nivå 1 enligt IFRS 13.

Not 14 Varulager

Varuslag	2013	2012
Handelsvaror	987	955
Summa	987	955

Hela varulagret är värderat till anskaffningsvärde.

Not 15 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2013	2012
Förutbetalda hyror till koncernbolag	7	8
Förutbetalda hyror	83	84
Övriga förutbetalda kostnader	35	31
Summa	125	123

Not 16 Eget kapital

Systembolagets bolagsordning anger att aktiekapitalet skall uppgå till lägst 125 MSEK och högst 500 MSEK. Detta är nu fördelat på 360 000 aktier med ett kvotvärde på 1 000 SEK. Eget kapital består av aktiekapital, reservfond och intjänade vinstmedel, inklusive årets resultat.

Inga valutakursdifferenser eller skatter har redovisats direkt mot eget kapital.

Statens ägardirektiv innebär bland annat att vinstmaximering inte ska eftersträvas, men verksamheten skall bedrivas ekonomiskt effektivt. När bruttomarginalen fastställs skall företaget beakta att kostnaderna täcks och att staten får avkastning i enlighet med ägarnas avkastningsmål. Avkastningen på det egna kapitalet ska på lång sikt motsvara den tioåriga obligationsräntan (genomsnittlig ränta under räkenskapsåret) med ett tillägg av fyra procentenheter.

Om avkastningen varaktigt överstiger avkastningsmålet ska detta på sikt komma kunderna till godo genom att bruttomarginalen justeras nedåt. Soliditeten i Systembolaget bör uppgå till cirka 35 procent.

Not 17 Obeskattade reserver

	2013	2012
Ingående balans, 1 januari	80	—
Avsatt till periodiseringsfond	59	80
Utgående balans, 31 december	139	80

Not 18 Avsättningar

Långfristiga avsättningar	2013	2012
IB - Avsättning i tryggt pensionsskuld	7	7
IB - Avsättning - ej tryggt i stiftelse	74	74
Årets avsättning till tryggt pensionsskuld	0	0
Årets avsättning - ej tryggt i stiftelse	10	0
Utgående balans, 31 december	91	81

Kortfristig avsättning	2013	2012
Ingående balans, 1 januari	—	—
Årets avsättning	2	—
Utgående balans, 31 december	2	—

Bedömd kostnad för motparts advokatkostnad efter dom i Hovrätten.

Not 19 Pensioner

Systembolaget AB har förmånsbestämda pensionsplaner för aktivt anställda. Detta innebär att företaget har en förpliktelse att lämna överenskomna ersättningar till nuvarande anställda samt att Systembolaget i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken för denna grupp. De förmånsbestämda pensionsplanerna tryggas främst genom avsättningar till en pensionsstiftelse men också genom avsättning i balansräkningen och till en mindre del genom försäkringspremier. I Systembolaget finns även avgiftsbestämda pensionsplaner där förpliktelsen är begränsad till det belopp företaget har accepterat att bidra med, vilket medför att den anställde bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad under den period den anställde tjänstgör i företaget.

Vid beräkning av Systembolagets pensionsåtaganden tillämpas Tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrifter. För mer detaljerad information se under Not 1 Redovisningsprinciper – Ersättningar till anställda och Not 5 Medarbetare.

Pensionskostnader i Systembolaget AB	2013	2012
Kostnad för intjänade pensioner och räntekostnader	61	54
Insättningar till Pensionsstiftelsen under året	162	0
Gottgörelse från Pensionsstiftelsen under året	-1 108	0
Premier för ny pensionsförsäkringslösning	1 077	0
Försäkringspremier	18	16
Särskild löneskatt på pensionskostnader	54	17
Årets pensionskostnad	264	87

Totala pensionskulder	2013	2012
Pensionsskuld enligt SPV tryggt i Pensionsstiftelsen vid årets ingång	-1 775	-1 705
Pensionsåtagandet försäkrat	1 175	—
Årets förändring	-298	-70

Pensionsskuld enligt SPV tryggt i Pensionsstiftelsen vid årets slut	2013	2012
Pensionsförpliktelse i egen regi	-75	-66
Tryggt pensionsförpliktelse	-7	-7
Kapitalvärde i Systembolaget AB	-82	-73
Kapitalvärde av pensionsförpliktelse vid årets slut	-980	-1 848

Totala pensionstillgångar	2013	2012
Verkligt värde av Pensionsstiftelsens tillgångar vid årets ingång	1 883	1 810
Insättningar under året	162	0
Gottgörelse under året	-1 108	0
Avkastning på Pensionsstiftelsens tillgångar	21	73
Verkligt värde av Pensionsstiftelsens tillgångar vid årets slut	958	1 883

Forts. Not 19 / Pensioner

Väsentliga aktuariella antaganden, %	2013	2012
Ränta före skatt fram till pension	2,6	3,5
Ränta efter skatt fram till pension	2,2	3,0
Ränta före skatt efter pension	0,5	1,1
Ränta efter skatt efter pension	0,1	0,6

Beräkningen av pensionsåtagandet utgår från den löne- och pensionsnivå som råder på balansdagen.

Utöver ovanstående tillgångar och skulder så har Systembolaget AB ytterligare en skuld och tillgång på 9 (7) MSEK som tryggs i en kapitalförsäkring enligt särskilda villkor.

För tryggheten av pensionsåtaganden har Systembolaget AB avsatt medel till Systembolagets Pensionsstiftelse, vars uteslutande ändamål är att trygga utfästelse om pension till anställda i företaget. Stiftelsen strävar i sin placeringsverksamhet efter att säkerställa en god avkastning samt att balansera den risk som värdeutvecklingen av den tryggade pensionsskulden innebär.

Sedan december 2013 har Systembolaget tecknat en pensionsförsäkring gällande personer som redan gått i pension samt fribrevshavare vilket innebär att försäkringsbolaget innehar den aktuariella risken. Försäkringspremien har finansierats genom en gottgörelse från Pensionsstiftelsen under december.

Storleken på Systembolagets pensionsskuld förändras med utgångspunkt i bland annat inflations- och reallöneutvecklingen i Sverige. Pensionsskulden är uträknad enligt Finansinspektionens anvisningar för beräkning av pensionsskuld FFFS 2007:31 enligt 2014 års grunder. Placeringsverksamheten skall i huvudsak vara exponerad mot värden i svenska kronor och verksamhet i Sverige. Mot bakgrund av detta har stiftelsens styrelse lagt fast en placeringsinriktning som innebär att en väsentlig del av kapitalet placeras i långfristiga realränteobligationer emitterade av svenska staten eller av annan högvärdig emittent. Därutöver placeras betydande belopp i aktiemarknaden genom aktieindexobligationer. Aktieindexobligationer ger en exponering mot ett världsindex bestående av de största aktiemarknaderna i världen samtidigt som valutarisken är eliminerad. Aktieindexobligationerna ger också ett gott kursfallsskydd. Dessutom sker placeringar i fastighetsfonder och vissa andra instrument.

Konsolideringen per sista december var 107 (106) procent, det vill säga Pensionsstiftelsens tillgångar översteg det av SPV beräknade tryggade åtagandet med 7 procent.

Not 20 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2013	2012
Semesterlöneskuld	84	79
Löneskuld	19	22
Sociala avgifter	30	31
Övriga upplupna kostnader	31	37
Förutbetalda intäkter	0	0
Summa	164	169

Not 21 Ställda panter

	2013	2012
För pensionsåtaganden		
Långfristiga fordringar	8	7
Summa	8	7

Not 22 Eventualförpliktelser/ansvarsförbindelser

	2013	2012
För personallån	0	0
Summa	0	0

Not 23 Kassaflödesanalys

Likvida medel	2013	2012
Kassa, bank och likvida placeringar	1 832	1 996
Summa	1 832	1 996
Räntor	2013	2012
Erhållen ränta	42	40
Betald ränta	-1	-1
Summa	41	39

Räntorna hänförs sig till den löpande verksamheten.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel, kronor
1 177 397 582, disponeras enligt följande:

Utdelning (796,07 kr per aktie)	286 584 896
Balanseras i ny räkning	890 812 686
Summa	1 177 397 582

Utdelningen föreslås att utbetalas den 2 maj 2014.

Styrelsen anser att den föreslagna vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som ställs i aktiebolagslagen 17:3 andra och tredje styckena samt med hänsyn till de krav som verksam-

hetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet i företaget. Vinstutdelningen anses även försvarlig utifrån Systembolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning samt förenlig med ägarens krav och förväntningar.

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar härmed att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisnings- sed och att den ger en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. Vidare försäkras att förvaltningsberättelsen ger en rättvi- sande översikt över utvecklingen av företagets verksamhet, ställ- ning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhets- faktorer som företaget står inför.

Stockholm den 20 februari 2014

Cecilia Schelin Seidegård
Ordförande

Kerstin Wigzell
Vice ordförande

Thord Andersson
Ordinarie ledamot

Sven Andréasson
Ordinarie ledamot

Crister Fritzon
Ordinarie ledamot

Johan Gernandt
Ordinarie ledamot

Carl B Hamilton
Ordinarie ledamot

Mona Sahlin
Ordinarie ledamot

Anna Holgersson
Arbetsgagarrepresentant

Berit Morén
Arbetsgagarrepresentant

Magdalena Gerger
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 20 februari 2014

Ernst & Young AB

Åsa Lundvall

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Systembolaget AB, org nr 556059-9473.

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Vi har reviderat årsredovisningen för Systembolaget AB för år 2013. Bolagets årsredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 2–45.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och som ger en rättvisande bild enligt internationella redovisningsstandarder IFRS, såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur företaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i företagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Systembolagets finansiella ställning per den

31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. En bolagsstyrningsrapport har upprättats i enlighet med "Statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande". Förvaltningsberättelsen och bolagsstyrningsrapporten är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för Systembolaget AB.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även reviderat förslaget till dispositioner beträffande företagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Systembolaget AB för år 2013.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande företagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner av företagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande företagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i företaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot företaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 20 februari 2014

Ernst & Young AB

Åsa Lundvall
Auktoriserad revisor

Granskningsrapport avseende årsredovisningen

Till årsstämman i Systembolaget AB, org nr 556059-9473.

Vi har på uppdrag av riksdagsstyrelsen granskat förvaltningen och den interna kontrollen i Systembolaget AB för år 2013.

Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i företaget för att kunna bedöma om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synvinkel tillfredsställande sätt

och om företagets interna kontroll är tillräcklig. Vår granskning har inte uppvisat förhållanden som föranleder anmärkning.

Vi har vidare granskat om företaget, dess ledning och styrelse iakttar de riktlinjer för Systembolaget AB specifikt och för statliga bolag generellt som fastlagts av statsmakterna. Inte heller i detta avseende har vår granskning visat på förhållanden som föranleder anmärkning.

Stockholm den 20 februari 2014

Christina Oskarsson

Hans Backman

Maria Plass

Styrelsen om hållbarhetsredovisningen

Hållbarhetsredovisningen, som omfattar all hållbarhetsinformation i Systembolagets Ansvarsredovisning 2013 med GRI-fördjupning

(se innehållsförteckningen för GRI på sidan 84–85), har godkänts för utfärdande av styrelsen den 20 februari 2014.

Stockholm den 20 februari 2014

Cecilia Schelin Seidegård
Ordförande

Kerstin Wigzell
Vice ordförande

Thord Andersson
Ordinarie ledamot

Sven Andréasson
Ordinarie ledamot

Crister Fritzson
Ordinarie ledamot

Johan Gernandt
Ordinarie ledamot

Carl B Hamilton
Ordinarie ledamot

Mona Sahlin
Ordinarie ledamot

Anna Holgersson
Arbetstagarrepresentant

Berit Morén
Arbetstagarrepresentant

Magdalena Gerger
Verkställande direktör

Revisors rapport över översiktlig granskning av Systembolaget AB:s hållbarhetsredovisning

Till läsarna av Systembolaget AB:s hållbarhetsredovisning

Inledning

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Systembolaget AB att översiktligt granska Systembolaget AB:s hållbarhetsredovisning för år 2013. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidan 66–67 i Del 1 och sidan 84–85 i Del 2 (GRI-index) i hållbarhetsredovisningen.

Styrelsens och företagsledningens ansvar för hållbarhetsredovisningen

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för det löpande arbetet inom miljö, arbetsmiljö, kvalitet, socialt ansvar och hållbar utveckling samt för att upprätta och presentera hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidan 50–51 i Del 2 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines G3 (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med RevR 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning utgiven av FAR. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredo-

visningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASB:s standarder för revision och kvalitetskontroll och god revisionssed i övrigt har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

De kriterier som vår granskning baseras på är de delar av Sustainability Reporting Guidelines G3, utgiven av The Global Reporting Initiative (GRI), som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt de redovisnings- och beräkningsprinciper som företaget särskilt tagit fram och angivit. Dessa framgår av sidorna 50–51 i Del 2. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan angivna kriterierna.

Stockholm den 20 februari 2014
Ernst & Young AB

Åsa Lundvall
Auktoriserad revisor

Håkan Ulrichs
Partner, Climate Change and Sustainability Services

Om GRI-fördjupningen

Systembolaget har rapporterat enligt GRI sedan 2008

Systembolaget ska, som ett statligt ägt företag, enligt regeringens beslutade riktlinjer för extern rapportering upprätta en hållbarhetsredovisning enligt GRI (Global Reporting Initiative). GRI är ett globalt nätverk som utger ett ramverk med riktlinjer för hållbarhetsredovisningar.

Det är nu sjätte året i rad som Systembolaget redovisar enligt GRI:s riktlinjer 3.0. Den senaste redovisningen publicerades den 25 mars 2013. Denna redovisning är granskad av Systembolagets externa revisorer, se Revisors rapport över hållbarhetsredovisning på sidan 49.

I den här GRI-fördjupningen förklaras den omfattning, avgränsning och väsentlighet som ligger till grund för hållbarhetsredovisningen. Här finns kompletterande information och fördjupning kring flera områden och frågor som finns att läsa om i andra delar av Ansvarsredovisningen. Förhoppningen är att läsaren ska få en tydlig bild av hur Systembolaget arbetar för att ta ansvar för vår påverkan på människor och miljö, liksom hur vi verkar för att integrera ansvaret i vår verksamhet.

Tillämpningsnivå

Denna redovisning är upprättad enligt GRI:s nivå B+. Redovisningen har genomgått extern granskning.

Tillämpningsnivå	C	B	A
GRI:s redovisningskrav	C+ = Med bestyrkanderapport	B+ = Med bestyrkanderapport	A+ = Med bestyrkanderapport
Beskrivningar av organisationens profil	Redovisa kriterierna 1.1 2.1 – 2.10 3.1 – 3.8, 3.10 – 3.12 4.1 – 4.4, 4.14 – 4.15	Redovisa alla kriterier	Redovisa alla kriterier
Beskrivningar av angreppssätt för varje indikatorkategori	Krävs ej	Krävs för varje indikatorkategori	Krävs för varje indikatorkategori
Redovisning av kärnindikatorer	Redovisa minst 10 indikatorer varav minst en från varje kategori; social, ekonomi och miljö.	Rapportering av minst 20 indikatorer varav minst en från varje kategori; ekonomi, miljö, mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, samhälle och produktansvar.	Med hänsyn till varje indikatorns betydelse, redovisa samtliga kärnindikatorer eller förklara varför vissa inte redovisas.

Redovisningens omfattning och avgränsning

Den finansiella redovisningen för 2013 omfattar endast Systembolaget AB, medan hållbarhetsredovisningen för verksamhetsåret 2013 omfattar Systembolaget AB samt det helägda dotterbolaget IQ-initiativet AB:s verksamhet, vilken är väsentlig ur ett hållbarhetsperspektiv. Dock redovisas inte hållbarhetsdata som faller utanför IQ-initiativets informationsuppdrag, liksom för Systembolagets övriga dotterbolag¹ eftersom de inte har väsentlig betydelse i förhållande till Systembolaget som helhet. Detta är en förändring från föregående år då samtliga dotterbolag inkluderades i rapporten. Eftersom dotterbolagen inte utgjorde någon väsentlig del i sammanhanget får det heller ingen väsentlig påverkan på årets resultat. Jämförande siffror från tidigare år är ändrade i rapporten. Systembolaget gör idag sin mätning och uppföljning av hållbarhetsområden på företagsnivå. I de fall GRI:s riktlinjer uppmanar till redovisning per

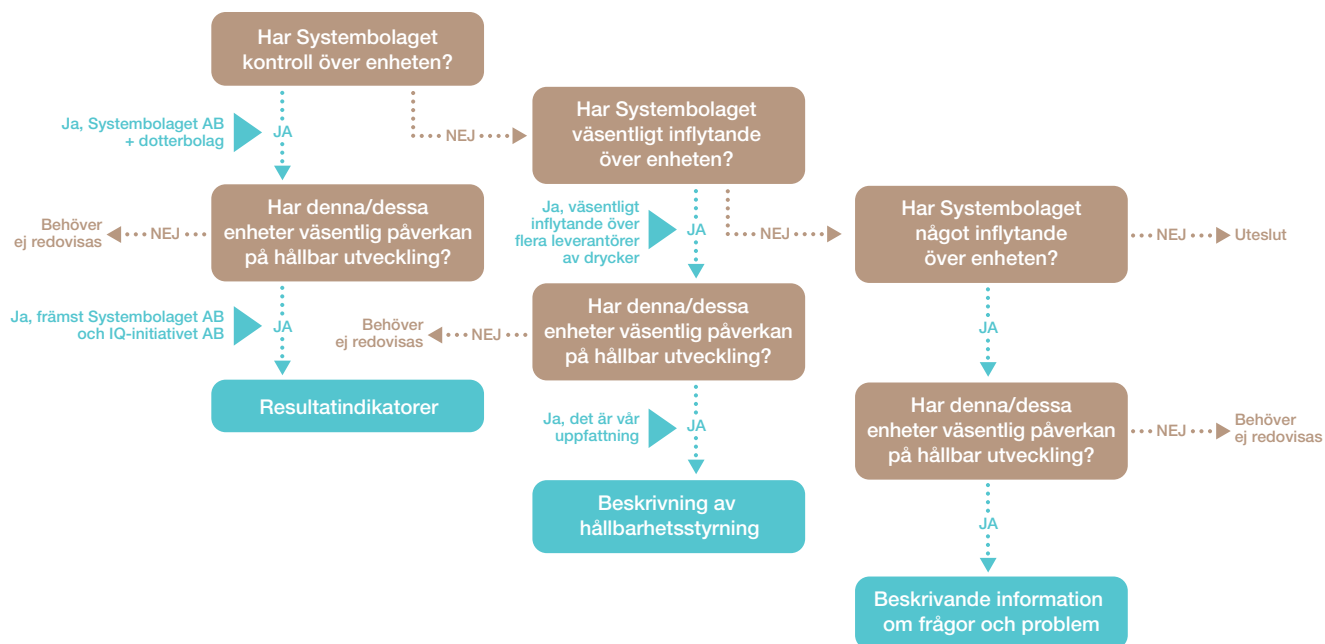
region motsvarar det alltså hela Sverige. Vi redovisar i år 25 indikatorer. Mät- och beräkningsmetoder beskrivs vid behov i samband med respektive indikator. Sammanställningen och kvalitetssäkringen av indikatorerna görs av Systembolagets GRI-koordinatorer. Måttal och jämförelsesiffror redovisas i förekommande fall. I de fall jämförelsesiffror från tidigare års redovisning har ändrats, redovisas detta under aktuell indikator på sidorna 66–83.

Rapporten omfattar även en beskrivning av hur vi styr vårt hållbarhetsarbete inom leverantörskedjan eftersom vi med stor sannolikhet har ett betydande inflytande² över flera av våra dryckesleverantörer.

1 AB K14 Näckströmsgatan koncern. Det helägda dotterbolaget Gamla Distribution i Jordbro AB (Bolaget) hade ingen verksamhet under 2011, 2012 och 2013. Den 16 december 2013 övertogs Bolaget, via fusion, av Systembolaget AB.

2 Betydande inflytande utifrån GRI Boundary Protocol och antagandet att Systembolaget har inköpsavtal som står för en stor del av våra dryckesleverantörers försäljning.

Avgränsningar för redovisningen av vårt hållbarhetsarbete

Intressentdialog

Vårt val av intressentgrupper utgår dels från vår strategiska planering, dels från det balanserade styrkortets olika perspektiv. Dessa perspektiv har förändrats under årens lopp och överensstämmer nu med upplägget i vår Ansvarsredovisning. Vi förväntar oss att intressenter ur alla fem kategorier läser vår Ansvarsredovisning.

Vi för en löpande dialog med våra intressenter bland ägare, kunder, medarbetare och leverantörer och genomför enkätundersökningar minst en gång per år. Vi genomför också rundabordsamtal och undersökningar utifrån behov och specifika ämnesområden. Vi gör vanligen någon form av intressentkartläggning för att rikta in oss på rätt intressenter för respektive tillfälle, och syftet med dialogen avgör vilka intressenter som anses kunna bidra. Inför 2013 års intressentdialog med hållbarhetsfokus gjordes en sådan kartläggning. Resultaten från enkätundersökningar och dialoger används bland annat i Systembolagets strategiska arbete och som indata till våra strategiska nyckeltal.

Fördjupad dialog med hållbarhetsfokus 2013

Under året har Systembolaget fått fördjupad kännedom om vad intressenterna anser om hållbarhetsarbetet. Detta tack vare en intressentdialog i form av ett rundabordsamtal med kunder, leverantörer, intresseorganisationer, ägare och medarbetare. Sammanlagt deltog sexton personer från de olika intressentgrupperna. Målet med intressentdialogen var att få veta vad intressenterna anser om Systembolagets prioriterade hållbarhetsområden och att ge dem möjlighet att påverka hållbarhetsarbetet. Intressenterna betraktas som en fokusgrupp och deras åsikter ger en viktig indikation om Systembolaget tänkt

Det balanserade styrkortets olika perspektiv

Inför årets intressentdialog identifierades följande intressenter:

Ägare

- Två yngre politiker

Samhälle

- Naturskyddsföreningen
- Kommunalarbetsareförbundet

Kunder

- Yngre man & kvinna 25–35 år
- Äldre man & kvinna 45–55 år

Medarbetare

- Representant Unionen
- Representant Akademikerföreningen (SACO-förbund)

Leverantörer

- SVL (Sprit- och Vinleverantörsföreningen)
- Granen Fastighetsutveckling AB

rätt i sitt strategiska och operativa hållbarhetsarbete, samt vad som är väsentligt att redovisa i GRI-rapporteringen. Dialogen planerades och genomfördes internt av GRI- och hållbarhetsansvariga tillsammans med en utvald undergrupp till hållbarhetsrådet. Undergruppen bestod av medarbetare med expertkompetens inom våra prioriterade hållbarhetsområden. Deras uppgift var att ta fram frågor i dialogform, samt att säkerställa att intressentkartläggningen resulterat i väsentliga intressenter. Ett externt konsultbolag anlätades som moderator och bollplank i valet av frågor och dialogform. Urvalet av intressenter gjordes utifrån parametrarna kunskap om respektive hållbarhetsområde, intresse för hållbarhetsfrågor samt attityd till Systembolaget.

Utifrån dialogen kan vi konstatera att frågor som rör leverantörskedjan och korruption är viktigast för intressenterna. Samtliga intressenter ansåg att Systembolaget bör bli bättre på att kommunicera hållbarhetsarbetet, till exempel innebörden av ekologiskt och etiskt, och att Systembolaget bör bli mer transparent.

Rundabordssamtalet var det första steget mot den mer ingående dialog som kommer att hållas under 2014. Dialogen under 2013 har gett insikter kring frågehantering och dialogformer, som vi kommer att dra nytta av under nästa år.

Dialog med samhället

För att öka kunskapen om sambandet mellan alkohol och ohälsa engagerar sig Systembolaget i alkoholforskningen. Vi bidrar årligen ekonomiskt, och hjälper därmed till att prioritera forskningen inom alkoholrelaterade frågor. Resultaten hjälper oss att informera om alkoholens skadeverkningar utifrån ett evidensbaserat underlag.

Opinionsindex visar stödet

Opinionsindex (OPI) är ett av Systembolagets strategiska nyckeltal, och mäter svenska folkets stöd för Systembolaget och detaljhandelsmonopolet. Varje månad ställs frågan ”Tycker du att man ska behålla Systembolaget och monopolet på försäljningen av starköl, vin och sprit eller vill du att starköl, vin och sprit skall säljas i andra butiker?” De som får möjlighet att svara är ett riksrepresentativt urval på 1 500 personer i åldern 15 år och uppåt. På årsbasis innebär det 18 000 intervjuer. En gång i kvartalet, totalt 6 000 intervjuer per år, ställer vi också frågan ”Varför vill du behålla Systembolaget och monopolet, alternativt varför vill du att starköl, vin och sprit ska säljas i andra butiker?” Svaren ger oss en uppfattning om vilka argument och skäl man har för att vilja behålla eller avskaffa vår ensamrätt. Vi tar hänsyn till resultaten när vi utformar strategier för att upplysa om uppdraget. Läs mer om OPI på sidan 31 i Del 1.

Hemleveranser följs upp

I november 2012 inleddes försöket med hemleverans av alkoholdrycker till privatpersoner. Vi följer upp verksamheten, bland annat genom att kontakta samtliga kunder för att ta reda på hur de upplever själva tjänsten och hur det påverkat deras alkoholkonsumtion. Resultaten som avser inköpsmönster och konsumtion följs upp av alkoholforskare. Uppföljningen genomförs med hjälp av en webbenkät som skickas till kunder som nyttjat tjänsten under föregående månad. Resultaten från fas 1 (nov 2012–juli 2013) låg till grund för regeringens beslut att låta försöket fortsätta. Läs mer om hemleveransen på sidan 57 i Del 1.

Alkoholindex visar attityden till alkohol

Systembolagets dotterbolag IQ-initiativet mäter årligen Alkoholindex, som sedan 2010 följer svenska folkets attityder till alkohol. Totalt 2 000 personer, i åldern 16 år och äldre, telefonintervjuas återkommande under de två sista veckorna i maj. Alkoholindex bygger på en sammanvägning av svaren på nio frågor som berör vad man tycker är rätt eller fel i ett antal olika situationer. Svaren vägs därefter samman till ett index. Ju högre index, desto mer återhållsam är attityden. Det är ett index med koppling till "allt" som görs och händer kring alkohol i Sverige, och därmed inte direkt kopplat till varken Systembolagets eller IQ-initiativets verksamhet, även om arbetet med att begränsa alkoholens skadeverkningar hör till det som påverkar indexets utveckling. Läs mer om Alkoholindex på sidan 19 i Del 1.

Dialog med kunder

Sedan 2001 har vi undersökt hur nöjda våra kunder är och det sammanfattande resultatet utgör nyckeltalet NKI (Nöjd Kund Index). Datainsamlingen sker i samtliga våra butiker fyra gånger per år, genom att kunder rekryteras slumpmässigt och via en webbenkät besvarar frågor inom områden som sortiment och utbud, butikens utformning och tillgänglighet, samhällsansvar samt personalens bemötande och kompetens. Under 2013 genomfördes 32 908 intervjuer.

Mätningen visar att sortiment och utbud är ett område med stor potential att stärka NKI ytterligare. I takt med att kundernas intresse och kunskap kring de drycker vi säljer blir allt större, ökar även deras förväntningar på Systembolaget. Betyget på sortimentet har varit oförändrat i flera år. Under året har vi förändrat vår sortimentstyrning för att bättre möta kundernas förvänt-

ningar. I de butiker där vi testat den nya modellen har upplevelsen av sortimentet utvecklats över genomsnittet för jämförbara butiker. Därför bedömer vi att det finns goda förutsättningar för en ännu högre behovsuppfyllelse framöver. Läs mer om NKI på sidorna 26–27 i Del 1.

Kunskapen behöver öka

Sannolikt finns en hävstångseffekt även genom att utveckla området samhällsansvar. Den lokala butiken får högt omdöme från kunderna inom området "butikens samhällsansvar" som handlar om hur butiken arbetar med försäljningsreglerna. När det gäller samhällsansvar i ett vidare och företagsövergripande perspektiv blir omdömet inte lika högt. När vi under våren genomförde ett flertal undersökningar stod det klart att inte alla förstår varför Systembolaget finns till och nyttan med vår ensamrätt – omsorgen om folkhälsan. I den nya strategiska planen blir därför en av huvuduppgifterna för de kommande fyra åren att öka kunskapen om nyttan med Systembolaget och medvetenheten om hur alkohol påverkar hälsan. Att fortsätta förbättra vårt kundmöte och fortsätta utveckla vårt sortiment på ett hållbart sätt är andra strategiskt viktiga initiativ.

Under hösten 2012 genomförde vi en kvantitativ undersökning där 1 526 personer över 18 år intervjuades via en webbenkät. Vi ställde en mängd frågor om sociodemografi, konsumtion av vin/sprit/öl, beteenden, attityder till alkoholdrycker, inställning till Systembolaget, generella attityder samt intressen och medievanor. Syftet var att hitta kundgrupper som på ett för oss relevant sätt liknar varandra och skiljer sig från andra grupper. Åtta segment kunde identifieras.

Under året fördjupade vi kunskapen om dessa segment, dels genom att identifiera och följa dem via NKI (Nöjd Kund Index), dels i dialog med totalt

sexton fokusgrupper. Dialogerna genomfördes i de tre kundgrupper som företagsledningen prioriterat i den strategiska planen 2014–2017. Undersökningarna pekade bland annat på de stora kunskapsluckorna kring alkoholrelaterade samhällsproblem och Systembolagets roll. En mer allmän kunskap i samhället när det gäller problematiken kring alkohol, skulle göra det enklare att förklara vår roll och skälen till att reglera försäljningen – genom begränsad tillgänglighet, begränsning av privata vinstintressen, kontroll av prissättningen och ett strikt regelverk kring marknadsföringen. Företagsledningen har därför beslutat att under strategiperioden 2014–2017 öka antalet aktiviteter och proaktiviteten när det gäller att få fler att förstå nyttan med Systembolaget.

Dialog med medarbetare

Under 2012 implementerade vi ett verktyg för att stödja arbetet med att utveckla goda prestationer och ständiga förbättringar. Verktøget bygger på en utvecklingsprocess vars styrka är att det bidrar till att bryta ned vårt övergripande mål till faktiska förbättringsprocesser. Genom dialog skapas delaktighet och engagemang samtidigt som processen ger positiva effekter på hälsa och arbetsmiljö. Det nya verktyget medger lokalt initierade uppföljningsmätningar. Verktøget används genom en medarbetarundersökning i form av en webbaserad enkät som senare diskuteras i grupp. Resultatet ska hjälpa Systembolaget att se vilka områden vi behöver fokusera på för att våra medarbetare ska uppleva att de har bra förutsättningar att kunna utföra sitt arbete så bra som möjligt. Läs mer om Medarbetarundersökningen på sidan 38 i Del 1.

Medarbetarsamtal och etikdialog

Alla medarbetare på Systembolaget ska ha årliga medarbetarsamtal med sin chef, där man följer upp och bedömer dels individuella mål, dels de kompetenser som Systembolaget valt att fokusera på. Medarbetarsamtalen är ett viktigt verktyg för att nå vår vision och våra mål.

Varje år genomför vi även etikdialoger, dels mellan chefer, dels mellan chefer och medarbetare. Vad som diskuteras baseras på händelser under föregående år. Etikdialogerna är ett viktigt redskap i Systembolagets anti-korruptionsarbete. I år har Systembolaget även inkluderat lika-behandlingsfrågor i dialogerna.

Dialog om arbetsmiljön

Systembolaget har en arbetsmiljökommitté, som träffas fyra gånger per år. Där träffas arbetsgivar- och personalrepresentanter (från olika fackföreningar) för att lyfta strategiska arbetsmiljöfrågor. Det är båda parter ansvar att lyfta viktiga frågor. Systembolaget är noga med att hålla fackföreningarna informerade om den löpande utvecklingen på arbetsmiljöområdet samtidigt som deras bidrag är viktig för slutresultatet. Likaså är det viktigt att facket informerar och signalerar om något inte fungerar, så att företaget kan agera.

Behovet av HR-stöd

Under året har HR-avdelningen genomfört intervjuer i organisationen för att få en bild av hur avdelningen upplevs, hur man upplever stödet och vad man ser för framtida behov av stöd. De resultat vi får från dessa intervjuer kommer, tillsammans med andra underlag, att påverka hur Systembolagets HR-strategi utformas.

Dialog med leverantörer

En förutsättning för att vi ska kunna utveckla vårt sortiment och möta kundernas förväntningar och krav, är en god samverkan med våra leverantörer. Systembolaget har en särskild referensgrupp för hållbarhetsfrågor som vi träffar tre till fyra gånger per år. Gruppen består av representanter från branschorganisationerna Sprit- och Vinleverantörsföreningen (SVL) och Sveriges Bryggerier, liksom representanter från fristående leverantörer. I denna grupp diskuteras frågor som är under utveckling och där Systembolaget behöver få ta del av branschens perspektiv. Systembolaget har också under året anordnat fem leverantörsträffar som alla

leverantörer inbjuds till. Fokus för träffarna har legat på den nya sortimentsmodell som implementerats under 2013 och på det hållbarhetsarbete som genomförs till-

sammans med våra leverantörer. Leverantörsträffarna ger möjlighet för Systembolaget att beskriva sitt utvecklingsarbete och för leverantörerna att komma med förslag på önskade förändringar. Som ett exempel bland många kan nämnas förslaget om att Systembolaget särskilt ska stödja etiska produkter som Fairtrade eller Fair for Life genom att ha en annan handelsmarginal för dessa än för övriga produkter. Innan ett sådant förslag kan genomföras behöver vi undersöka om det är möjligt inom ramen för de krav på likabehandling av leverantörer som ställs på Sys-

tembolaget. Även en tematräff har arrangerats, där vi presenterat kundundersökning, marknadsanalys och köpbeteende hos unga vuxna. God kunskap om våra kunder behövs för att etablera vårt framtida sortiment.

Nordiska samarbetsresorna ger resultat

Inom det nordiska samarbetet görs varje år en gemensam resa till ett producentland. Syftet är att lära mer om förhållandena i landet och att informera om det nordiska samarbetet kring hållbarhetsfrågor och om vår gemensamma uppförandekod. Det vi lär oss under resorna återkopplas till de egna organisationerna och utgör en del av riskanalyser och omvärldsbevakning. Enligt den återkoppling vi fått från intressenterna är de nordiska alkoholmonopolens besök viktiga – det är kraftfullt att fem länder kommer på besök tillsammans och ger incitament för dryckesindustrin att agera på ett socialt, miljömässigt och etiskt hållbart sätt. Sedan de nordiska monopolen började verka för bättre arbetsvillkor har man i Sydafrika och Chile antagit etiska branschkodekser och Systembolagets uttalande intresse för hållbarhet har varit en bidragande faktor.

Dialog med kritiker

Kampanjen "Rättvis Vinhandel" arbetar för att Systembolaget och svenska vinimportörer ska ta större ansvar för lantarbetares situation på vingårdar i länder som Sydafrika, Chile och Argentina. Initiativtagare är bland andra Afrikagrupperna, Latinamerikagrupperna och Sveriges Arbetares Centralorganisation (SAC). De arbetar även tillsammans med lantarbetarorganisationer i berörda länder, exempelvis Sikhula Sonke i Sydafrika och ANAMURI i Chile. Kampanjen har kritiserat att lantarbetares organisationer och fack-

Vårt ansvar för en hållbar värdekedja sträcker sig längre eftersom Systembolaget har ensamrätt på försäljning av alkoholdrycker

föreningar inte varit delaktiga i utformningen av BSCI:s uppförandekod, som Systembolaget tillämpar, och att uppförandekoden inte ställer högre krav på löner för anställda i odling och produktion. Vi har regelbundna möten med kampanjen Rättvis Vinhandel för att skapa en konstruktiv dialog utifrån både deras och Systembolagets perspektiv. Under 2013 har vi träffats vid två tillfällen för att diskutera händelseutvecklingen i Sydafrika och Chile. Vi har delat information, diskuterat problem och lösningar och sökt acceptans och förståelse för våra olika utgångspunkter. Vi upplever att dialogen har ökat den ömsidiga förståelsen.

Dialog med ägare

Systembolaget är ett alkoholpolitiskt verktyg. Syftet med oss är socialpolitiskt. Vi har fått i uppdrag att med ensamrätt och god service sköta all detaljhandelförsäljning av starköl, vin och sprit till privatpersoner och informera om riskerna med att konsumera alkohol.

Ägarens förväntningar

Förutom att fullgöra vårt alkoholpolitiska uppdrag ställer vår ägare krav på oss att vi ska agera föredöme som ett statligt företag, även inom övrigt hållbarhetsarbete.

För att säkerhetsställa att vi uppfyller förväntningar och krav, för vi kontinuerligt en dialog med vår ägare. Detta sker främst genom de så kallade ägardialogerna som Systembolagets styrelseordförande genomför. Vid dessa avrapporteras såväl aktuella händelser som uppföljning av strategiska mål. Det är viktigt för Systembolaget att ha en löpande dialog med vår ägare, för att lyhört kunna stämma av förväntningar och krav, så att vi som företag kan fatta rätt beslut och nå våra långsiktiga mål.

Politiker på praktik

I vårt dagliga arbete bjuder vi in representanter från riksdagen att praktisera i någon av våra butiker under ett par timmar någonstans i Sverige. Ett tiotal riksdagspolitiker har praktiserat under året. Syftet är att ge en djupare insyn i vårt arbete i butiksmiljö, alltifrån hur ålderskontrollen utövas till hur vi bygger butikerna så att kunden inte ska köpa mer än planerat. Det är också ett sätt för oss att inhämta kunskap och reflektioner utifrån ett lokalt perspektiv, då många väljer att praktisera på sin hemort. Systembolaget avser att fortsätta erbjuda butikspraktik även kommande år. Läs mer om politiker på praktik på sidan 55 i Del 1.

Väsentliga frågor

Syftet med Systembolaget är att begränsa alkoholens skadeverkningar. Kortfattat kan vi beskriva Systembolagets styrning så här (beskrivs även på omslagets insida i Del 1):

Vårt uppdrag:

Genom att med ensamrätt i Sverige sälja med god service och informera om alkoholens risker bidrar vi till att minska alkoholens skadeverkningar.

Vår affärsidé:

Att med ansvar och bästa service sälja alkoholdrycker och ge kunskap om alkohol och hälsa.

Systembolagets uppdrag innebär ett samhällsansvar som genomsyrar den dagliga verksamheten. Utöver det uppdrag vi fått från våra ägare har vi också valt att ta ansvar när det gäller att utföra vår verksamhet på ett etiskt och miljömässigt sätt och att arbeta för att våra produkter ska vara tillverkade under goda förhållanden för både människa och miljö. Det innebär att vårt samhällsansvar delas in i tre arbetsområden;

Våra värderingar:

Våra värderingar genomsyrar hela företaget, i allt vi gör. Vi ska vara omtänksamma, kunniga och inspirerande.

Vår vision:

Ett samhälle där alkoholdrycker njuts med omsorg om hälsan så att ingen tar skada.

Vårt kundlöfte:

Våra kunder ska alltid känna sig välkomna, de ska alltid kunna lära sig något hos oss och de ska alltid kunna lita på att vi säljer med ansvar.

vårt alkoholpolitiska uppdrag, vårt engagemang i alkoholfrågan och vårt hållbarhetsarbete som omfattar frågor inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, anti-korruption, miljö och likabehandling.

Valet av områden och hållbarhetsmål är en ständigt pågående process och påverkas av identifierade risker, trender och händelser i omvärlden samt av krav och resultat från intressentdialogen.

Hållbarhetsstyrning

Ytterst ansvariga för hållbarhetsarbetet inom Systembolaget är företagsledningen och styrelsen. Arbetet drivs av våra hållbarhetsansvariga som till sin hjälp har ett tvärfunktionellt hållbarhetsråd. Rådets uppgift är strategisk planering, uppföljning, koordinering och ärendehantering. Målet är att hållbarhet ska ingå i alla företagets befintliga processer. Ansvar för uppföljning av dryckesleverantörskedjan och ansvaret för att ställa krav på hållbarhet vid upphandlingar av tjänster och indirekt material har överförts till respektive inköpsenhet. Frågor som rör arbetsmiljö och arbetstagarnas möjlighet att föra en dialog med företagsledningen hanteras av Arbetsmiljökommittén respektive Samverkansrådet i vilka såväl representanter från företagsledningen som fackförbund deltar. I Arbetsmiljökommittén och Samverkansrådet är arbetstagarsidan representerad av sex ledamöter. Inom företaget finns också en miljögrupp som bygger på frivilligt engagemang. Gruppen agerar referensgrupp i miljöfrågor samt fångar upp och sprider idéer från eldsjälar inom företaget.

Systembolagets hållbarhetsarbete baseras på: en övergripande riskanalys för företaget, de nordiska alkoholmonopolens riskanalys för leverantörskedjan, Systembolagets miljöutredning, trend- och omvärldsanalys, intressentdialoger samt Systembolagets åtagande i BSCI. Dessa ligger till grund för långtidsplaner inklusive årliga fokusområden för arbetet med miljö respektive mänskliga rättigheter och arbetsvillkor i leverantörskedjan samt anti-korruption och likabehandling.

Varje år görs en övergripande riskanalys för företaget liksom en väsentlighetsanalys enligt GRI, och dessa kan ge anledning att justera årets

fokusområden i de långsiktiga planerna. Den årliga verksamhetsplanen för hållbarhetsarbetet baseras på riskanalyser, Systembolagets strategi och på den långsiktiga hållbarhetsplanen.

Den hållbarhetspåverkan som Systembolagets verksamhet har, förutom den som kopplas till konsumtion av alkohol, är i hög grad förknippad med att vi säljer jordbruksprodukter. Lantarbetares arbetsförhållanden hör till de områden där utvecklingen ibland kan tyckas ha stått stilla. Problemen kan gälla arbetstider och ersättningar som inte lever upp till nationell lag eller internationella konventioner; rätten till en säker arbetsmiljö, exempelvis skyddsutrustning vid kemikaliehantering; rätten att organisera sig; rätten att förhandla kollektivt; och rätten till lämpligt boende och sanitet. Även på miljöområdet har jordbruksproduktion stor påverkan. Främst gäller det klimatet, tillgången till rent vatten och den biologiska mångfalden. Våra produkter odlas och produceras över hela världen och riskerna varierar geografiskt. Även andra delar av värdekedjan kan ha betydande miljöpåverkan, exempelvis förpackningar och transporter.

Sammantaget innebär detta stora utmaningar för vår bransch. En utmaning, när det gäller både arbetsvillkor och miljö, är att en stor del av påverkan ligger flera steg bort i leverantörskedjan, hos aktörer som Systembolaget inte har någon direkt affärsförbindelse med. För många produkter är spårbarhet ett problem – det finns ingen information om var råvaran till en viss produkt är odlad. En annan utmaning ligger i att driva på en hållbar utveckling samtidigt som vi som monopol ska

Risk- och väsentlighetsanalys genomförs årligen för att bestämma fokusområden att arbeta med

agera objektivt och icke-diskriminerande gentemot våra leverantörer. Som en betydande aktör på den internationella marknaden har vi ändå möjlighet att vara med och driva utvecklingen för hållbar produktion inom dryckesindustrin, till exempel genom uppföljning av vår uppförandekod och genom att efterfråga ekologiska och hållbart producerade produkter och miljösmapta förpackningar.

Nordiskt samarbete

Sedan 2008 arbetar vi tillsammans med de övriga nordiska alkoholmonopolen med målet att uppnå en hållbar leverantörskedja. Vi har numera en

Systembolaget arbetar tillsammans med de övriga nordiska alkoholmonopolen för att uppnå en hållbar leverantörskedja

gemensam uppförandekod som inkluderar i inköpsavtalet med våra leverantörer. Genom avtalet med oss förbinder de sig att förmedla våra krav till sina underleverantörer i samtliga led. Vi följer även upp uppförandeko-

den genom revisioner hos dryckesproducenterna. Var revisioner ska genomföras planeras på årsbasis utifrån riskanalysen för leverantörskedjan. Under 2013–2014 revideras de producenter som tillsammans står för två tredjedelar av försäljningen från de identifierade riskländerna, vilket ingår i vårt åtagande i BSCI. Samtliga 14 producenter som reviderats av Systembolaget under 2013 fick anmärkningar. Att vi nu har fått igång ett system som identifierar brister betraktar vi som ett framsteg i arbetet med leverantörskedjan och som ett kvitto på att vi har valt en bra metod och seriösa samarbetspartner. Vi har också ökat vår försäljningsandel av etiskt märkta varor, med

0,5 procentenheter jämfört med 2012. Antalet etiska artiklar i fasta sortimentet har ökat till 32 stycken jämfört med 18, 2012. Dessa framsteg beror på ett målmedvetet arbete med att utveckla sortimentet. Generellt ligger vi i nivå med målen när det gäller våra hållbarhetsnyckeltal (se tabell på sidorna 64–65). Vi har dock inte nått målen när det gäller försäljningsandelen ekologiska produkter. Det beror främst på att det på grund av vädret varit svårt för vissa befintliga ekologiska produkter att behålla sin certifiering.

I vår uppförandekod sätter vi en minimistandard utifrån internationellt vedertagna riktlinjer (till exempel FN:s deklarationer om mänskliga rättigheter, ILO:s konventioner samt nationell lagstiftning). Vår ambition är att genom uppföljning ständigt utveckla och förbättra samarbetet i leverantörskedjan. Vi har redan sett att de nordiska alkoholmonopolens gemensamma fokus på hållbarhet bidragit till branschinitiativ i Sydafrika och Chile och till att odlingar ackrediterat sig enligt dessa.

Vårt pågående arbete med målsättning och uppföljning via nyckeltal utvecklas i takt med att arbetet fortskrider och sträcker sig allt längre ut i leverantörskedjan. Det hjälper oss att upptäcka eventuella avvikelser från målen och beroende på avvikelserns karaktär skapa en åtgärdsplan. Se avsnitten om En hållbar leverantörskedja på sidan 45 i Del 1 om hur vi hanterar avvikelser från uppförandekoden.

Trender i omvärlden

De trender i omvärlden som vi anser att vi bör förhålla oss till när det gäller hållbarhet gäller främst vårt ansvar för hela värdekedjan, med fokus på mänskliga rättigheter i riskländer avseende bland annat levnadslön, mat, vatten och barns rättigheter. Det finns också trender som rör

arbete mot korruption, ökat kretsloppstänkande och ökat intresse för hållbarhetsinformation, bland annat kvantifiering och compensation för CO₂-utsläpp. Vi ser även en trend kring ökad medvetenhet om hälsa och välbefinnande samt en opinion för värderingsstyrda företag. Dessa trender spelar förstås in när vi definierar och prioriterar företagets risker. Därför hamnar bland annat "Bristande hållbarhet i leverantörsledet" och "Oro för att medarbetare tar emot mutor" bland de tio viktigaste riskerna för Systembolaget. De perspektiv vi utgår ifrån vid prioriteringen är mone-tärt, varumärke och omsorg om kunder och medarbetare. Läs mer om risker och prioritering i avsnittet "Risker och osäkerhetsfaktorer" på sidan 6.

Kopplat till trenderna finns naturligtvis även möjligheter. Som stor aktör har vi till exempel möjlighet att driva hållbarhetsarbetet framåt i leverantörskedjan. Vi ser det också som en möjlighet att samhälls- och hållbarhetsansvar blir kundnytta.

När det gäller hanteringen av prioriterade risker finns ett åtgärdsprogram samt en internrevision som reviderar de olika riskerna. Läs mer om detta i avsnittet "Risker och osäkerhetsfaktorer" på sidan 6. När det gäller identifiering och hantering av möjligheter sker det inom den årliga verksamhetsplaneringsprocessen.

Ekonomiska konsekvenser

Hållbarhetsarbetet har även finansiella konsekvenser. Implementeringen av uppförandekoden i hela leverantörskedjan kan till exempel innebära ökade produktionskostnader. Hur dessa konsekvenser påverkar Systembolaget på längre sikt, som statligt ägt och icke vinstmaximerande företag, är svårt att förutsäga. En mer miljö-

Även om Systembolaget inte använder försiktighetsprincipen som styrbegrepp, agerar vi i många fall i enlighet med den. Ett exempel är de riskanalyser och uppföljningar av dem som genomförts.

Systembolaget är utifrån strategisk synvinkel medlem i Business Social Compliance Initiative (BSCI), Svensk Handel, Sveriges Kommunikatörer, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) samt Svenska Annonsörsföreningen.

anpassad produktion kan leda till ökade produktionskostnader men även till kostnadsbesparingar när det gäller produktion och transporter genom att energiförbrukningen minskar. Det är även svårt att förutspå de ekonomiska konsekvenserna av eventuella klimatförändringar med ökade medeltemperaturer och ändrad vattentillgång som följd. Vi vet inte heller vilka ekonomiska konsekvenser som våra produkters in- och utträde i vårt sortiment får i de länder där produkterna tillverkas.

Väsentlighetsanalys

Vi har under året gjort en väsentlighetsanalys för att säkerställa att vi i vårt hållbarhetsarbete och i vår Ansvarsredovisning fokuserar på rätt områden. Vår avsikt är att denna process ska bli en integrerad del av företagets övergripande strategi- och verksamhetsplaneringsprocess.

I väsentlighetsanalysen har vi listat relevanta områden med hållbarhetspåverkan och prioriterat dem utifrån risker, hållbarhetspåverkan, System-

bolagets värderingar och strategi, framgångsfaktorer samt för branschen viktiga områden (detaljhandel samt dryckesbransch). Vi har gjort en bedömning av hur stora/viktiga dessa kriterier är utifrån en poängsättning från 1 till 3, där 3 är de mest väsentliga områdena, vilka vi också lyfter fram i Ansvarsredovisningen. Till hjälp har vi också haft synpunkter från intressenter och analyser, som miljöutredningen från 2011. Som stöd i vårt arbete har vi använt oss av GRI Technical Protocol.

Väsentlighetsanalysen bekräftar att de områden vi tidigare valt att fokusera på fortfarande är relevanta. Dessa områden presenteras i tabellen över hållbarhetsstyrning på sidorna 64–65.

Nya nyckeltal för hållbarhetsarbetet

Systembolaget har strategiska mål och uppföljningsmetoder för områdena; minska alkoholens skadeverkningar, mänskliga rättigheter och arbetsvillkor, anti-korruption, miljö samt lika-behandling. Dessa redovisas i tabellen över hållbarhetsstyrning på sidorna 64–65. Genom att mäta och följa upp dessa områden förväntas prestationen öka.

De strategiska nyckeltalen följs upp av styrelsen, de taktiska följs upp av företagsledningen och de operativa följs upp på avdelningsnivå.

De resultatindikatorer som presenteras i hållbarhetsredovisningen har valts utifrån årets väsentlighetsanalys.

Förändring indikatorer från förra året

I årets Ansvarsredovisning redovisas åter:

EC1. Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde

Denna indikator har redovisats tidigare år, förutom 2012. Vi redovisar denna indikator för att belysa vikten av det ekonomiska perspektivet i Ansvarsredovisningen.

I årets Ansvarsredovisning redovisas inte följande indikatorer:

PR7. Antal fall där regler och frivilliga koder gällande marknadskommunikation, inklusive annonsering, marknadsföring och sponsring inte efterlevs

Denna indikator behandlar ett viktigt område, men vi har sedan 2009 varje år redovisat noll fall. Vi avser att ta ställning till redovisningen av denna indikator vid vår årliga genomgång.

Inga övriga väsentliga förändringar har skett i omfattning, avgränsning eller mätmetoder jämfört med tidigare års hållbarhetsredovisning.

Hur ser strategin ut framöver?

Systembolaget har under året antagit en strategisk plan för åren 2014–2017 som innebär ett förstärkt fokus på hållbarhet och ett ökat antal nyckeltal för att mäta och följa upp hållbarhetsarbetet.

Systembolagets styrelse beslutade i november om två övergripande hållbarhetsmål för Systembolaget.

1. Bidra till att minska alkoholens skadeverkningar i samhället.
2. Vår klimatpåverkan ska år 2020 vara 14 000 ton CO₂e (koldioxidekvivalenter) lägre än år 2014.

Dessa ska mätas och följas upp via följande nyckeltal; Alkoholindex, snittvikt förpackningar, energiförbrukning per kvadratmeter i butik, mängd återvunnet material och CO₂ från våra tjänsteresor.

Systembolaget avser att från och med verksamhetsåret 2014 påbörja övergången till att rapportera enligt riktlinjerna GRI G4 (Global Reporting Initiative) och har inlett förberedelserna.

En ny hållbarhetsstrategi kommer att tas fram under 2014, baserad på Systembolagets strategiska plan 2014–2017, en ny riskanalys för leverantörskedjan samt på riktlinjerna i GRI G4.

I samarbetet med de övriga nordiska alkoholmonopolen har vi under året planerat för hur samarbetet ska fortsätta under den kommande femårsperioden. Tanken är att utöka samarbetet till fler hållbarhetsområden och vi undersöker om det finns nyckeltal som är jämförbara länderna emellan för att lära oss mer och driva utvecklingen framåt.

Hållbarhetsstyrning

Systembolagets framgångsfaktorer 2014–2017

1

Utveckla vårt erbjudande på ett hållbart sätt

2

Bidra till en mer medveten konsumtion av alkohol

3

Förklara och ta ansvar för nyttan med Systembolaget

4

Utveckla arbets-sätt, ledarskap och samarbete, internt och externt

Intressenter	Målområden	Nyckeltal ¹	Utfall 2013	Mål 2013
 Samhälle	Uppdraget	OPI,%	72	70
		Ålderskontroll, %	96	95
	Alkoholfritt	Försäljningsandel alkoholfritt, %	0,5	–
	IQ-initiativet	Alkoholindex, svenskarnas attityd till alkohol ²	66	62
	Forskning	Gillande av IQ, % av de som känner till ³	79	80
 Kunder	Kommunikation	NKI	82	81
	Klimat – energi ⁴	Elförbrukning i butik, kWh/m ²	118	–
	Klimat – förpackningar ⁴	Snittvikt förpackningar, gram/liter	323	–
	Klimat – odling ⁴	Försäljningsandel ekologiskt, %	3,1	5,0
 Medarbetare	Arbetsmiljö & hälsa	Medarbetarindex ⁵	79	79
		Kort sjukfrånvaro, %	2,1	2,3
		Total sjukfrånvaro, %	5,4	–
		Personalomsättning, %	13	–
	Etik/anti-korruption ⁴	Etikdialoger mellan chefer, antal	63	74
	Likabehandling	Jämställdhet mellan könen, andel kvinnor/män	66/34	60/40
 Leverantörer	Hållbara inköp/uppförandekoden ⁶	KLI	93	93
		Försäljningsandel med etisk märkning, %	1,1	–
		Etiskt märkta artiklar i fast sortiment, antal	32	30
	Klimat – transporter	Interna resor, kg CO ₂ /km	0,13	–
	Klimat – vatten			
 Ägare	Ekonomiskt resultat	Bruttomarginal, %	21,2	22,5
		Rörelsemarginal exkl alkoholskatt, (%)	1,1	1,5

¹ Kan ha koppling till flera målområden inom hållbarhet

² Övergripande hållbarhetsmål för styrelsens och ägarens uppföljning. Övergripande index för hur återhållsam svenskarnas attityd till alkohol är. För mer information se sidan 19 i Del 1.

³ Minst 500 personer i månaden får besvara frågan: "IQ är ett initiativ som genom konkreta projekt ska bidra till ett smartare förhållningssätt till alkohol, till att höja svenskarnas IQ kring drickande. Vad tycker du om detta?" Måltalet är andelen som svarar "mycket bra" eller "ganska bra" på frågan.

Mål		Kommentar	GRI-indikatorer
2014	2016–2020		
72	73 (2017)	Det ökade stödet visar att svenska folket värdesätter oss för den samhällsnytta vi gör, vårt sortiment och vår goda service.	SO1, EC9
95	95 (2017)	Ett fortsatt fokus på ålderskontroll har gjort att resultatet har ökat med 1 procentenhet.	
–	–	Andelen har ökat från förra året. Det ökande intresset för alkoholfritt tror vi bland annat beror på fortsatt hälsofokus och att sortimentet håller bättre och bättre kvalitet.	
62	63 (2017)	Resultatet ligger redan nu över de långsiktiga målen. Det kan föranleda en översikt av målen, men ytterligare analys krävs.	
80	82 (2017)	Resultatet har legat på en hög nivå under flera år och ligger även i nivå med målet.	
82	82 (2017)	Att vi lyckats förbättra vårt NKI från en redan hög nivå är ett tydligt tecken på att kunderna ser och uppskattar det arbete som vi varje dag utför i hela organisationen.	PR5, PR6
–	–	Elförbrukningen har minskat med 8 kWh/m ² från förra året. En anledning till det är energibesparande IT-utrustning i butik och på huvudkontoret.	EN4, EN5
–	–	Nytt värde för i år.	EN22
5,5	10 (2020)	Att vi inte har uppnått målet beror på olika faktorer, t ex svårighet för en del producenter att behålla certifiering i och med dåliga värderförhållanden och att Systembolaget inte har lyckats köpa in produkter för att nå målet.	EN26
>150	210 (2016)	Vi har inte nått ända fram, men har fortsatt hög ambition.	
–	–	Det höga värdet visar att en stor andel av våra medarbetare upplever att de har goda förutsättningar att kunna utföra sitt arbete. Under 2014 införs ett nytt nyckeltal.	LA1, LA4, LA11, LA12, EC3
–	–	Vi tror att ett ökat fokus på den korta sjukfrånvaron under flera år har börjat ge resultat.	LA7
5,0	4,3 (2017)	Utvecklingen av lång sjukfrånvaro förklarar ökningen av den totala sjukfrånvaron.	
–	–	Talet målsätts inte. Beror till stor del på stort antal sommarvikarier.	LA2
–	–	Etikdialogerna ökade då riktade insatser gjordes för att påminna chefer om att genomföra etikdialoger.	SO2, SO3, SO4
60/40	60/40	Positiv utveckling jämfört med 2012 då fördelningen var 67/33.	LA13, LA14 HR3
93	94 (2017)	Med ett förbättrat KLI ges vi bättre möjligheter att få en imponerad kund.	HR2
–	–	Försäljningsandelen har ökat med 0,5 procentenheter sedan 2012 vilket beror på lanseringar av många nya etiskt märkta artiklar under året.	
30	40 (2016)	Systembolaget har lanserat 15 nya artiklar med etisk märkning vilket gjort att vi har nått målet.	
–	–	Nytt värde för i år.	EN17, EN18
21,0	21,0 (2017)	Avvikelsen mot målet beror på en förändring i produktmixen.	EC1
1,0	1,0 (2017)	Att rörelsemarginalen är lägre än målet beror i allt väsentligt på en pensionsavsättning på 162 MSEK	

Koppling till risker och utmaningar

Systembolagets framgångsfaktorer och målområden inom hållbarhet har tydlig koppling till de väsentligaste av Systembolagets risker och utmaningar. Systembolagets fyra nyckelrisker:

- otydlig lagstiftning gällande privatinförsel av alkohol
- aggressiv marknadsföring av alkohol
- otillräckliga tillsynsinsatser som kan leda till ifrågasättande av monopolet
- ytterligare försäljningskanaler tillåts

Dessa nyckelrisker är främst kopplade till framgångsfaktorerna som handlar om att bidra till en medveten konsumtion av alkohol och att förklara nyttan med Systembolaget. De kan även kopplas till hållbarhetsområde uppdraget, IQ-initiativet och forskning. Ytterligare risker och utmaningar som har koppling till målen är bland annat risken för bristande hållbarhet i leverantörsledet, risken för korruption, utmaningen att möta kundernas ökade förväntningar och utmaningen att informera om alkoholens skadeverkningar. Dessa är kopplade till samtliga framgångsfaktorer och bland annat målområdena inom klimat, uppdraget, etik/antikorruption och hållbara inköp.

4 Dessa nyckeltal är tänkta att bidra till att uppnå styrelsens och ägarens övergripande klimatmål att fram till 2020 minska utsläppen med 14 000 ton CO₂e.

5 Nyckeltal under utarbetande.

6 Hållbara inköp/uppförandekod innefattar mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och miljö.

Resultatindikatorer

EKONOMISK PÅVERKAN

Styrning avseende ekonomiskt resultat beskrivs i förvaltningsberättelsen på sidan 4 och i ägaravsnittet på sidan 58 i Del 1. Den indirekta ekonomiska påverkan som Systembolaget har störst kunskap om är kopplad till alkoholskador i samhället, vårt engagemang inom alkoholforskningen och nyttan med monoopolet som försäljningskanal för alkoholdrycker. Vi har idag ingen direkt uppföljning av samhällsekonomiska konsekvenser av vår verksamhet,

men vi följer löpande upp våra nyckeltal, såsom Alkoholindex och OPI, där vi kan se en eventuell indikation på en attitydförändring till alkohol i samhället. Det i sin tur skulle kunna ge samhällsekonomiska konsekvenser. I en sådan situation skulle vårt uppdrag att informera om alkoholens risker bli ännu viktigare.

Läs mer om vår hållbarhetsstyrning på sidan 14–15 i Del 1.

EC1 Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde

Systembolaget bidrar i den dagliga verksamheten till att skapa ekonomiskt värde för företagets olika intressenter. Systembolaget köper in drycker från leverantörer (94 procent av rörelsekostnaderna) och dryckerna säljs till våra kunder. En stor del av det värdet avser alkoholskatt som tillfaller samhället. Lön betalas ut

till medarbetare, ägaren staten får utdelning, samhället erhåller skatter och bankerna får ränteintäkter. Systembolagets bidrag till alkoholforskningen kommer samhället tillgodo. I posten rörelsekostnader ingår investeringarna i IQ-initiativets verksamhet vilka uppgick till 25 (25) MSEK.

Ekonomiskt värde fördelat på intressenter¹

Belopp i MSEK	Huvudintressenter	2013	2012	2011
Skapat värde				
Intäkter (nettointäkter och finansiella intäkter)	Kunder (främst)	25 930	25 177	24 543
Fördelat värde				
Rörelsekostnader (varor, tjänster, avskrivningar och andra rörelsekostnader)	Leverantörer	-23 840	-23 357	-22 847
Löner och sociala kostnader (inkl andra personalkostnader såsom intern utbildning och pension)	Medarbetare	-1 709	-1 486	-1 412
Utdelningar och räntekostnader (avser betald utdelning till ägare)	Ägare (främst)	-91	-160	-303
Skatter (ej uppskjuten)	Samhälle	-39	-61	-59
Samhällsinvesteringar (bidrag till forskning, IQ:s verksamhet)	Samhälle	-6	-5	-5
Kvar i Systembolaget		246	108	-83

¹ Baserat på Systembolagets resultaträkning och kassaflödesanalys. 2011 års siffror är justerade och inkluderar endast Systembolagets siffror (ej koncernens).

EC3 Omfattning av organisationens förmånsbestämda åtaganden

Alla anställda i Systembolaget, utom verkställande direktör och lokalvårdare, omfattas av den kollektivavtalade pensionsplanen för tjänstemän, PA 91 (pensionsavtal 1991). Pensionen är förmånsbestämd och tryggas i stiftelse. Den kompletterande premiebestämda pensionen, Kåpan, betalas ut mellan 65 och 70 år. Avsättning görs med 1,7 procent av pensionsgrundande lön. Vd har en premiebestämd lösning där 30 procent av lönen sätts av till pension. Lokalvårdarna har en premiebestämd lösning hos AMF Pension. De anställda i dotterbolaget IQ-initiativet AB omfattas av en kollektivavtalad pension hos Alecta. Företagsledningen, tillsatta

efter den 1 januari 2003 erhåller därutöver en premiebaserad pension med en premie på 10, 16 eller 19 procent av månadslönen. Företagsledningen tillsatta före den 1 januari 2003 kan gå i pension vid 60 år. Pension mellan 60 och 65 år utges då med 70 procent av pensionsmedförande lön.

Pensioner till anställda som gått i pension och till före detta anställda (livräntor) har tidigare tryggats i stiftelsen. Från och med 1 december 2013 har en försäkringslösning för dessa icke-aktiva gjorts med KPA Pensionsförsäkring AB vilket innebär att de tagit över administration och utbetalning av pension för dessa grupper.

EC9 Beskrivning av betydande indirekta ekonomiska effekter, inklusive effektens omfattning

Systembolaget har av staten fått uppdraget att bedriva ensamrätt i Sverige i syfte att begränsa alkoholens skadeverkningar, därför tittar vi på de indirekta ekonomiska effekterna på nationell nivå. Vi tror att de effekter som vi redovisar även påverkar regionala och lokala nivåer.

Flera olika forskningsrapporter pekar på indirekta ekonomiska effekter av alkoholkonsumtion och hur alkohol säljs. Vi ger exempel här och på andra ställen i Ansvarsredovisningen. En internationell forskargrupp under ledning av Harold Holder vid Prevention Research Center i Berkeley, Kalifornien, har på uppdrag av Statens folkhälsoinstitut studerat vilka effekterna skulle bli om Systembolagets ensamrätt avskaffades. Forskargruppen består av experter från sju forskningsinstitut i olika länder. Utgångspunkten för rapporten är att Systembolagets butiker skulle ersättas antingen med försäljning i licensierade butiker som enbart säljer alkoholdrycker alternativt med försäljning i livsmedelsbutiker. Att ersätta Systembolagets cirka 400 butiker med 800 licensierade privata butiker skulle enligt rapporten öka alkoholkonsumtionen med cirka 17 procent. Det innebär att alkoholkonsumtionen

skulle öka från 9,2 till 10,8 liter per person, vilket är en ökning med 1,6 liter per person. Den ökade konsumtionen beräknas i sin tur, årligen leda till:

- ökad dödlighet med ytterligare 770 fall
- 8 500 fler fall av polisrapporterat våld
- 2 700 fler rattfylleribrott
- 4,5 miljoner fler sjukdagar

Om alkohol skulle säljas i landets alla 8 000 livsmedelsaffärer förväntar sig experterna en konsumtionsökning på 37 procent. Motsvarande ökning av skadeverkningarna skulle innebära:

- ytterligare 2 000 dödsfall
- 20 000 fler fall av polisrapporterat våld
- 6 600 fler rattfylleribrott
- 11 miljoner fler sjukdagar per år

MILJÖPÅVERKAN

När det gäller miljö arbetar vi på flera fronter parallellt eftersom påverkan sker på flera områden. Vår miljöutredning från 2011 ledde till en långsiktig miljöplan, som sträcker sig till 2020, och en femårig handlingsplan där prioriteringar gjorts utifrån miljöpåverkan och Systembolagets bedömda handlingsmöjlighet.

Målen i den långsiktiga miljöplanen:

- Alla intressenter vet vad vi gör och vad vi vill inom miljö
- Signifikant minskad klimatpåverkan
- Signifikant minskad användning av pesticider
- 80 procent av våra förpackningar miljösmarta
- 10 procent av vår försäljning ekologisk

Förpackningar är den del i värdekedjan som har störst klimatpåverkan och som samtidigt är relativt enkelt för Systembolaget att påverka i en hållbar riktning genom att köpa in varor i mer miljösmarta förpackningar såsom lättviktsglas och PET. Därför startades det arbetet tidigt. Odlingen har stor miljöpåverkan men är betydligt svårare för Systembolaget att påverka. Därför ligger den senare i vår långtidsplan, förutom att vi aktivt arbetar med att öka försäljningsandelen ekologiskt. Internt inom Systembolaget ligger fokus inom miljöarbetet på energieffektivisering, transporter och avfallshantering. I vår illustration "miljötrappan" visar vi vad vi har arbetat med och var vårt fokus kommer ligga de närmaste åren.

Läs mer om vår hållbarhetsstyrning inom miljöområdet på sidorna 20–21, 33, 49 och 51 i Del 1.

2016 Systematiskt miljöarbete internt och i leverantörskedjan

2015 Ekologiskt / transporter / produktion / odling

2014 Ekologiskt / transporter / produktion

2013 Våra butiker / förpackningar, lättviktsglas / ekologiskt / transporter

2012 Våra butiker, avfallshantering & energiförbrukning / förpackningar, lättviktsglas / ekologiskt

EN4 Indirekt energianvändning per primärkälla

Elförbrukning Systembolaget ¹	2013	2012	2011
	Indirekt energiförbrukning, Elektricitet (MWh)	Indirekt energiförbrukning, Elektricitet (MWh)	Indirekt energiförbrukning, Elektricitet (MWh)
Källa (ej förnyelsebar)			
Kol	0	0	0
Naturgas	0	0	0
Bränsle från råolja (t ex diesel, bensin)	0	0	0
Kärnkraft	0	0	0
Källa (förnyelsebar)			
Solkraft	0	0	0
Vindkraft	0	449	452
Vattenkraft	20 626	17 069	17 176
Biobränsle	0	449	452
Källa kan ej anges	0	0	0
Summa MWh förbrukad indirekt energi	20 626	17 967	18 080
Summa GJ	74 254	64 683	65 088

1 Avser förbrukad el (indirekt energiförbrukning) och energiförbrukning från bränsleförbrukning (direkt energiförbrukning)

2 Siffrorna avser butiker som vi anser är "nollställda", det vill säga butiker där vi har helårets elförbrukningssiffror och där det inte skett några renoveringar.

I 2012 och 2011 års siffror ingår 229 butikers elförbrukning och i 2013 års siffror ingår 279 butikers elförbrukning.

Elförbrukningen 2013 var 118 (126) kWh/m², vilket motsvarar 424 (452) MJ/m². Det innebär en minskning med 8 kWh/m² jämfört med 2012, vilket motsvarar 28 MJ/m². I dag kan vår elleverantör inte ta fram data för att beräkna energiutgången av att producera energi till våra nollställda butiker. Vi kommer att föra en diskussion med leverantören om detta och förhoppningsvis kommer vi i framtiden att kunna få fram relevant data. Vi har idag ingen möjlighet att redovisa uppvärmning och kyla.

EN5 Energibesparingar genom sparande och effektivitetsförbättringar

Under året har 25 butiker installerat LED-armatur vilket innebär att 85 butiker totalt vid årsskiftet hade sådan. Bytet av LED-armatur i 25 butiker beräknas innebära en årlig besparing på närmare 619 MWh vilket motsvarar 2 228 GJ. Under 2014 planeras byte till LED-armaturer i ytterligare 30 butiker. Riktvärden för elförbrukning per kvadratmeter, har under året tagits fram för olika butiksformat. Elmätning införs i allt fler butiker med målet att samtliga butiker

ska ha infört mätningen år 2016. Under året har installationen av energibesparande programvara i butiker och kontor slutförts. Den har medfört en energibesparing på 1 196 MWh vilket motsvarar 4 307 GJ. Den totala energibesparingen 2013 borde därför vara 1 815 MWh vilket motsvarar 6 535 GJ.

EN17 Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser i vikt

Valet av transportmedel för våra produkter från odling via tillverkning och fram till våra butiker har stor betydelse för den klimatpåverkan som transporten ger upphov till. Under 2013 har transporter varit ett av fokusområdena i miljöarbetet, i enlighet med den långsiktiga miljöplan som togs fram efter 2011 års miljöutredning.

Varutransporter

Här ingår transporter av varor från våra depåer till butiker och ombud samt mellan butiker. De senaste åren har vi sett en ökad omsättning och en ökning av antalet transporter till följd av ökat antal beställningar av varor som inte finns i butik. Exempelvis har servicegraden ökat genom att det sedan 2012 går att beställa småskaligt producerade drycker som bara finns på hyllan i ett fåtal lokala butiker.

Systembolaget införde 2013 en ny sortimentsmodell som innebär att utbudet på hyllan i en viss butik bättre motsvarar den efterfrågan som kunderna har i den butiken. På så sätt minskar behovet av extra transporter till följd av kundbeställningar. Vi kommer att kunna mäta detta under 2014.

Systembolaget deltar i ett projekt med syfte att finna effektiva miljökrav att ställa vid upphandling av transporter. Projektet drivs av Region Örebro och involverar upphandlare, åkare, distributörer och slutkunder som Systembolaget. Inom ramen för detta kommer Systembolaget tillsammans med vår distributör att testa mätning av distributörens utsläpp per körd km för att sedan, om möjligt, kunna utforma krav på utsläppstak. Problemet med de vanligaste miljökraven idag – att distributören ska ha miljöledningssystem, fordon som drivs av miljöbättre bränsle och utbildning i bränslesnål körning för chaufförerna – är att de inte med visshet driver förändring. Det kan till och med genereras mer utsläpp om "renare" fordon omplaceras till en viss kunds transporter och konsekvensen blir att det blir fler körda km totalt för distributören.

Personaltransporter

Resor innebär stora koldioxidutsläpp om de sker med färdmedel som drivs av fossila bränslen. Den största delen av resornas klimatpåverkan är relaterad till de resor som Systembolagets inköpare behöver göra för att hålla sig uppdaterade om utvecklingen i branschen och utveckla Systembolagets sortiment.

Som det kunskapsföretag Systembolaget är har vi en omfattande internutbildning, och med över 5 000 medarbetare spridda över hela landet innebär även detta många resor. Vi har en resepolicy som tydliggör att medarbetarna vid tjänsteresor ska välja det alternativ som ger minst miljöpåverkan. Detta har identifierats som ett område med förbättringspotential och samtal har förts med vår resebyrå för att följa upp att Systembolagets resepolicy följs. Resepolicyn innebär att tåg företrädesvis ska väljas framför flyg och bil på kortare sträckor. När hyrbil utnyttjas ska helst miljöbil väljas. Under året har riktlinjer för klimatkompensation av personaltransporter antagits och klimatkompensation har upphandlats. Den tillämpas fr o m 1 januari 2014.

Vi kommer under 2014 att genomföra informationsinsatser internt för att resepolicyen ska följas.

Under 2013 har vi ändrat beräkningsmetod för uträkningen av CO₂ av våra transporter, Vi använder oss av NTM:s beräkningsmodell. 2012 års siffror är konverterade till NTM:s beräkningsmodell men på grund av otillräcklig data kan vi ej omvandla 2011 års siffror.

Redovisningen avser de transporter som vi anser att vi styr över, det vill säga våra personaltransporter, men även de transporter av varor som sker mellan våra varudepåer, butiker och ombud. Övriga transporter faller utanför Systembolagets kontroll.

Utsläpp av växthusgaser, Koncernen	2013		2012		2011	
	Km	CO ₂ , ton	Km	CO ₂ , ton	Km	CO ₂ , ton
Indirekta utsläpp av växthusgaser (personaltransporter) ¹	8 124 905	1 049	7 643 372	1 190	7 000 384	918
Indirekta utsläpp av växthusgaser. (Systembolaget, depå-butik, depå-ombud, butik-butik) ²		2 004		1 758	–	1 433
Summa indirekta utsläpp		3 053		2 948		2 351

1 Resorna inom Sverige och Europa har minskat under 2013 jämfört med 2012 och tågresandet har ökat kraftigt. Resor utanför Europa har dock ökat 2013 jämfört med 2012, vilket beror på revisioner i riskländer, samt företagsledningens resa till Sydafrika. Dessutom har tre utomeuropeiska resor gjorts till producenter i direkt anslutning till offertprovning för att säkerställa kvaliteten på de största lanseringarna.

2 Ökningen under 2012 beror främst på att Systembolaget började transportera lokalt producerat och småskaliga varor mellan butikerna. (Detta beslutades i april 2012.) Ökningen 2013 beror på att det är första året som vi har resultat för ett helt år avseende dessa transporter.

EN18 Initiativ för att minska utsläpp av växthusgaser, samt uppnådd minskning

Under året har företaget fattat beslut om skärpta miljökrav för företagets tjänstebilar. De nya kraven innebär:

- Begränsning av koldioxid (CO₂)-utsläpp:
 - Bensin och dieseldrivna fordon: maximalt 120 g CO₂/km (motsvarar ca 5,0 liter bensin eller 4,5 liter diesel per 100 km).
 - Etanol E85-drivna fordon: maximalt 9,2 liter bensin per 100 km.
 - Biogas/natargasdrivna fordon: maximalt förbruka 9,7 kubikmeter gas per 100 km.
 - Eldrivna fordon: maximalt 37 kWh per 100 km.
 - Nivån revideras 1 gång per år.

- Övriga utsläpp till luft. Fordonen ska lägst uppfylla utsläppsklass EURO 5.

Under året har vi kunnat se en effekt av de skärpta miljökraven avseende företagets tjänstebilar, CO₂-utsläppen har minskat med 17 ton. Under året byttes många tjänstebilar ut och därför består bilparken av fler bilar som klassas som miljöbil. Antalet tjänstebilar har gått från 48 stycken 2012 till 71 stycken 2013. Majoriteten av tjänstebilarna är dieseldrivna. Under året har kilogram utsläpp per kilometer per bil minskat jämfört med tidigare år. Den har gått från 171 gram CO₂/km till 167 gram CO₂/km.

Utsläpp av växthusgaser, Koncernen	2013		2012		2011	
	Km	CO ₂ , ton	Km	CO ₂ , ton	Km	CO ₂ , ton
Tjänstebil ¹	1 922 330	321	1 979 000	338	1 714 090	316
Minskning/ökning ton CO ₂		-17		22		

¹ Från och med 2013 har vi börjat använda oss av NTM:s beräkningsmetod för beräkning av CO₂-utsläpp av våra interna resor. 2012 års siffror är konverterade till den nya beräkningsmetoden men på grund av bristande data så är 2011 års siffror inte omvandlade till den nya metoden.

Avgränsning: Redovisningen är avgränsad till företagets leasade tjänstebilar. Vi kan idag inte mäta en uppnådd minskning av våra andra initiativ.

EN22 Total avfallsvikt, per typ och hanteringsmetod

Använt material bör inte bli sopor. Istället bör materialet återvinnas i så stor utsträckning som möjligt, så att man undviker att utvinna nya råvaror och tillverka nytt material. Som ett led i att minska miljöpåverkan från förpackningar och från vår egen verksamhet, två fokusområden i miljöplanen, har samtliga butiker under året gått igenom och förbättrat sin hantering av restprodukter.

Samtliga Systembolagets butiker, liksom laboratorium, reklamationsslager och varudepåer, källsorterar nu i nio fraktioner:

- Wellpapp
- Mjukplast
- Papper (kontorspapper, tidningar, kvitton)
- Färgade glasförpackningar
- Ofärgade glasförpackningar

- Metallsrot
- Pantförpackningar
- Farligt avfall (ljuskällor, lysrör separat, batterier)
- Hushållssopor/brännbart

Varje fraktion går till materialåtervinning, utom farligt avfall och hushållssopor. Farligt avfall omhändertas av specialiserade anläggningar för att minimera miljöpåverkan. Hushållssopor går till energiåtervinning. Reklamerade varor skickas till en rötningsanläggning där de blir till jordförbättring och biogas.

Avfallshanteringssiffrorna kommer från vår leverantör av avfallshandling.

Jämfört med tidigare källsorterar de flesta butiker nu i fler fraktioner och mer material återvinns.

	2013		2012		2011	
	Farligt avfall i ton	Övrigt avfall i ton	Farligt avfall i ton	Övrigt avfall i ton	Farligt avfall i ton	Övrigt avfall i ton
Restprodukthantering, Koncernen						
Nedpumpning i berg	0	0	0	0	0	0
Komposterat	0	0	0	0	0	0
Återanvänt	0	0	0	0	0	0
Återvunnet						
Wellpapp	0	6 703	0	5 465	0	5 429
Papper	0	179	0	134	0	122
Glas	0	238	0	86	0	82
Plast	0	430	0	249	0	256
Metall	0	16	0	14	0	13
Övrigt, t ex elektronik och lysrör	6		4		4	0
Summa återvunnet	6	7 565	4	5 948	4	5 902
Förbränning	0	98	0	116	0	93
Deponi	0	0	0	0	0	0
Lagring på plats	0	0	0	0	0	0
Övrigt, ej specificerad hanteringsmetod ¹	0	20	0	2	0	4
Summa avfall i ton	6	7 682	4	6 066	4	5 999

1 Avser blandat avfall som återvinns, energiåtervinns eller deponeras.

Återvinningen har ökat med ca 27 procent i år jämfört med förra året. Det beror på satsningen som gjorts inom området. Störst ökning kan man se inom fraktionerna glas, plast och elektroniskt.

Det har även skett en ökning inom fraktionerna wellpapp, papper och metall. Produkthanteringen övrigt har ökat från 2 till 20 ton. Detta beror på att vi bett om fler tömningar avseende denna post i år.

EN26 Åtgärder för att minska miljöpåverkan från produkter och tjänster

Åtgärder som Systembolaget vidtar löpande för att minska miljöpåverkan från produkter som säljs är främst att erbjuda drycker där jordbruksråvaran är ekologiskt odlad, där drycken är ekologiskt eller etiskt framställd eller där livscykeln har låg klimatpåverkan. Det är också dessa åtgärder vi målsätter och följer upp, och som vi också ser som steg mot minskad miljöpåverkan. Se även andra åtgärder nedan. Om åtgärden är initierad under året anges det.

För att få tilläggsbudskapen etisk, ekologisk odlad och miljö krävs bland annat att produkten är certifierad av tredje part. För ekologiska produkter måste vissa EU-förordningar vara uppfyllda. Enligt EU:s krav för ekologiskt odlad ska odlingen ha skett utan kemiska tillsats- och bekämpningsmedel och utan konstgödsel. För vinodling är dock viss användning av kopparsulfat och svavel-dioxid tillåtet. Detta minskar, jämfört med konventionell odling, både klimatpåverkan och påverkan på den biologiska mångfalden. För etisk märkning krävs rättvisa arbetsvillkor för samtliga involverade i produktionen. Exempel på sådana certifieringar är Fairtrade och Fair for Life. Kraven för Miljömärkning är att producenten arbetar aktivt med de miljöproblem som idag kopplas till dryckesindustrin, som klimatpåverkan, biologisk mångfald och vattenanvändning. Carbon Neutral är ett exempel på sådan certifiering. Utöver dessa budskap tydliggör vi nu även olika förpackningsalternativ, där vi inlett med en märkning för PET.

Trots en satsning på att lansera ekologiska volymprodukter stod ekologiska produkter för 3,1 (3,2) procent av den totala försäljningen, att jämföra med vårt mål på 5 procent. Vin ligger kvar på samma nivå och sprit har ökat medan cider, öl och lättdrycker har minskat sin försäljningsandel. Vin minskade under de första kvartalen, men har under fjärde kvartalet ökat markant vilket kan ha ett samband med det tv-inslag som sändes i november där frågan om tillsatser och rester av bekämpningsmedel i vin diskuterades.

Försäljningsandelen för etiskt märkta produkter ökade till 1,1 (0,55) procent. Ökningen beror främst på att antalet lanseringar ökade under 2013. Antalet etiskt märkta varor i fast sortiment var den 31 december 32 (18) stycken.

Systembolaget har ambitionen att fortsatt öka antalet artiklar som är etiskt och ekologiskt certifierade samt artiklar som har en miljösmart förpackning.

Förpackningar

Den miljöutredning som genomfördes under 2011 visar att förpackningar står för cirka en tredjedel av produktens klimatpåverkan och det är därmed den största enskilda faktorn. Störst miljö-påverkan, och potential för förbättring, finns i tillverkningsfasen och förpackningens vikt har stor betydelse eftersom mängden material är avgörande. Förpackningars vikt är även avgörande vid transporter då tyngre förpackningar medför större CO₂-utsläpp.

Glasflaska för engångsbruk är enligt livscykelanalysen den mest klimatpåverkande förpackningen. Därför har vi under året under-

sökt möjligheterna att efterfråga lättviktsglas. På den globala marknaden finns tillgång på lättviktsglas för de vanligaste flaskformerna medan de mer ovanliga inte finns att enkelt tillgå för alla producenter spridda över världen. Vi har också som mål att öka antalet produkter med PET-förpackning. Eftersom glasflaska har fördelar ur kvalitetssynpunkt för produkter som ska lagras, är det inte genomförbart att i dagsläget ersätta den helt med andra förpackningstyper. Systembolaget har i uppdrag är att begränsa alkoholens skadeverkningar och därför arbetar vi inte för att öka antalet förpackningar med stor volym utan inkluderar i allt större utsträckning krav på ett miljösmartare förpackningsalternativ för specifika produkter när vi efterfrågar dem.

Reklamationer blir biogas

Vi arbetar proaktivt med att minska antalet reklamationer, bland annat genom produktuppföljningar där vi systematiskt bevakar de 150 mest kvalitetsreklamerade artiklarna och återkopplar till leverantörerna. Vi fortsatte att utbilda butikerna i hanteringen av reklamationer för att de ska kunna frigöra tid för kunden – dels genom att delta på butikschefsträffar, dels genom ständig dialog via incidenter och telefonsamtal. De varor som ändå reklamerar på grund av ålder eller defekter transporteras till vårt reklamationslager. Aluminiumburkar återvinns och blir nya burkar. Övrigt skickas till biogasanläggningen Gladö kvarn där förpackningarna krossas och vätskan samlas upp. Förpackningsresterna energiåtervinns i ett värmeverk. Vätskan blandas med matrester och bildar bland annat biogas som används som bränsle i ett energiverk och som fordonsgas. Det icke nedbrutna materialet används som jordförbättring på åkrar. Antalet reklamerade varor var under året 196 645 stycken vilket ger potential att producera cirka 30 000 Nm₃ biogas. Detta motsvarar cirka 33 000 liter bensin.

Våra bärkassar

Systembolagets bärkassar tillverkas av återvunnen plast. Enligt leverantörens livscykelanalys medför det cirka 60 procent mindre utsläpp av växthusgaser (koldioxid, metan och andra ämnen) jämfört med plastbärkassar tillverkade av ny råvara. Vi använder vattenbaserad tryckfärg, vilket är bättre ur miljösynpunkt jämfört med färg baserat på organiskt lösningsmedel.

Om man jämför våra plastkassar med bärkassar i tyg och ser på produktens hela livscykel, är våra kassar mindre miljöbelastande än tygkassar så länge tygkassen används färre än 80 gånger. Det beror på att bomullstygn kräver stora mängder vatten och energi att tillverka. Vi uppmanar att man använder så få påsar som möjligt oavsett vilket material de är av.

Råden är kopplade till materialanvändning, utsläpp till luft och vatten samt avfallshantering. Vi arbetar idag inte aktivt med att minska vattenanvändningen. Det ligger längre fram i vår miljöplan. Buller från våra produkter är ingen betydande miljöaspekt, därför har vi inte genomfört någon åtgärd inom det området.

SOCIAL PÅVERKAN

Anställningsförhållanden och arbetsvillkor

När det gäller personalomsättning arbetar vi på en övergripande nivå där vi använder årets personalomsättning som en indikator – inte som ett nyckeltal som målsätts.

Under 2013 har styrelsen beslutat om en ny policy för likabehandling. Likaså har företagsledningen beslutat om en intern regel för likabehandling (Systembolagets likabehandlingsplan) respektive en intern regel för att motverka och hantera diskriminering och kränkande särbehandling. Implementering av dokumenten har påbörjats under hösten tillsammans med ett dialogpaket på tema attityder och fördomar. De aktiviteter som ligger i likabehandlingsplanen har initierats under hösten och kommer att fortlöpa under kommande år. Parallellt med aktiviteterna har Systembolaget valt att lyfta fram tre fokusprocesser som är av särskild betydelse i arbetet.

1. Systembolagets varumärke kopplas till uppdrag, vision och kundlöfte utifrån att vi är arbetsgivare såväl som detaljhandelsföretag.
2. En kvalitetssäkrad och kompetensbaserad rekryteringsprocess.
3. En målinriktad kompetensutveckling där kompetens inom diskrimineringsområdet säkerställs genom kompetensutvecklingsprocessen.

Under året har även ett arbete med att ta fram nyckeltal inom likabehandlingsområdet genomförts. De nya nyckeltalen, som vi kommer att ta fram med stöd av Nyckeltalsinstitutet, har fokus på jämställdhet samt utländsk bakgrund.

Läs mer om vår hållbarhetsstyrning inom anställningsförhållanden och arbetsvillkor på sidorna 35–41 i Del 1.

LA1 Total personalstyrka, uppdelat på anställningsform, anställningsvillkor och region

Att vi har många viss- och deltidsanställda förklaras av att vi har försäljningstoppar i slutet av veckan och inte kan sysselsätta veckoslutsbemanningen under hela veckan. Dessa förutsättningar är vanliga inom detaljhandelssektorn.

Systembolaget redovisar totalt antal anställda per 31 december, det vill säga tillsvidareanställda, visstidsanställda, provanställda,

vikarier och uppdragstagare. Nytt för 2013 är att vi även inkluderar inhyrd personal. Inhyrd personal redovisas utifrån ett antagande att personen i fråga är visstidsanställd och arbetar heltid. Vi utgår ifrån ett schablonbelopp per timme för att beräkna antalet inhyrda personer. Beräkningen avser inhyrd personal i december.

Anställningsförhållande ¹	Totalt antal	Tillsvidareanställda		Visstidsanställda		Heltidsanställda		Deltidsanställda		Tillsvidareanställda			
		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
2013													
Systembolaget	5 087	4 400	86	687	14	1 443	28	3 644	72	1 407	32	2 993	68
Försäljare	4 237	3 565	84	672	16	639	15	3 598	85	615	17	2 950	83
Butikschef	442	440	100	2	0	438	99	4	1	436	99	4	1
Lokalvårdare	29	27	93	2	7	0	0	29	100	0	0	27	100
HK personal	379	368	97	11	3	366	97	13	3	356	97	12	3
Inhyrd personal	64	0	0	64	100	64	100	0	0	0	0	0	0
Totalt	5 151	4 400	85	751	15	1 507	29	3 644	71	1 407	32	2 993	68
2012													
Systembolaget	5 032	4 293	85	739	15	1 382	27	3 650	73	1 355	32	2 938	68
Försäljare	4 182	3 458	83	724	17	595	14	3 587	86	578	17	2 880	83
Butikschef	444	444	100	0	0	438	99	6	1	438	99	6	1
Lokalvårdare	37	32	86	5	14	0	0	37	100	0	0	32	100
HK personal	369	359	97	10	3	349	95	20	5	339	94	20	6
Inhyrd personal	71	0	0	71	100	71	100	0	0	0	0	0	0
Totalt	5 103	4 293	84	810	16	1 453	28	3 650	72	1 355	32	2 938	68

¹ Avser alla anställda per 31 december. Inhyrd personal avser antalet under december månad.

	Totalt antal	Tillsvidareanställda		Visstidsanställda		Heltidsanställda		Deltidsanställda		Tillsvidareanställda			
		Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
2011													
Systembolaget	4 834	4 121	85	713	15	1 249	26	3 585	74	1 224	30	2 837	69
Försäljare	3 986	3 298	83	688	17	466	12	3 520	88	461	14	2 837	86
Butikschef	434	431	99	3	1	426	98	8	2	423	98	8	2
Lokalvårdare	39	35	90	4	10	0	0	39	100	0	0	35	100
HK personal	375	357	95	18	5	357	95	18	5	340	95	17	5
Inhyrd personal	55	0	0	55	100	55	100	0	0	0	0	0	0
Totalt	4 889	4 121	84	768	16	1 304	27	3 585	73	1 224	30	2 837	69

Avgränsning: Som inhyrd personal redovisar vi inhyrd personal eller konsulter som ersätter fast anställd personal. Vi redovisar inte konsulter som används för rådgivning eller utredningar. Vi redovisar inte heller personal inom outsourcad IT-drift.

LA2 Antal anställda som slutat och personalomsättning

Under året slutade 577 (660) medarbetare. Det ger en personalomsättning på 13 (16) procent. Den minskade omsättningen återfinns generellt inom alla kategorier (kön, ålder och anställningskontrakt). Dock ligger gruppen butikschefer kvar på samma nivå som förra

året, medan omsättningen inom lokalvård har ökat. Den största omsättningen sker fortfarande bland försäljare under 30 år vilket kan bero på att de ofta är studenter som arbetar extra vid sidan av studierna.

Personalomsättning¹

	Antal anställda	Antal som slutat		Kvinnor		Män		Heltid		Deltid		<30 år		30–50 år		>50 år	
		Antal	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%
2013																	
Försäljare	3 493	527	15	327	14	200	18	27	6	500	17	288	25	161	10	78	10
Butikschef	445	19	4	7	3	12	6	19	4	0	0	0	0	11	3	8	8
Lokalvårdare	31	4	13	4	14	0	0	0	0	4	13	0	0	2	20	2	10
HK personal	364	27	7	13	6	14	9	25	7	2	13	0	0	20	8	7	8
Systembolaget totalt	4 333	577	13	351	12	226	16	71	6	506	17	288	24	194	9	95	10

	Antal anställda	Antal som slutat		Kvinnor		Män		Heltid		Deltid		<30 år		30–50 år		>50 år	
		Antal	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%
2012																	
Försäljare	3 330	600	18	392	17	208	20	29	6	571	20	299	29	194	13	107	14
Butikschef	434	19	4	9	4	10	5	19	4	0	0	0	0	15	5	4	4
Lokalvårdare	34	1	3	1	3	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	1	5
HK personal	355	39	11	22	10	17	12	33	10	6	33	3	27	23	9	13	14
Systembolaget totalt	4 156	660	16	424	15	236	17	82	7	578	20	302	28	233	11	125	13

¹ Personalomsättningen är beräknad på antal fast- och provanställda som slutade under året dividerat med antalet fast- och provanställda den 1/1.

Forts. LA2 / Antal anställda som slutat och personalomsättning

2011	Antal anställda	Antal som slutat		Kvinnor		Män		Heltid		Deltid		<30 år		30–50 år		>50 år	
		Antal	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%	Slutat	%
Försäljare	3 231	620	19	407	18	213	22	30	7	590	21	306	31	211	14	103	13
Butikschef	431	14	3	8	3	6	3	14	3	0	0	0	0	13	4	1	1
Lokalvårdare	50	13	26	13	29	0	0	0	0	13	26	0	0	5	28	8	27
HK personal	342	33	10	20	10	13	9	32	10	1	8	1	17	21	9	11	11
Systembolaget totalt	4 054	680	17	448	16	232	18	76	7	604	21	307	31	250	12	123	12

LA4 Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal

Samtliga anställda i Systembolaget omfattas av kollektivavtal. Se LA1 för antal anställda.

Avgränsning: Vi har idag inte tillgång till data om kollektivavtal avseende inhyrd personal. Vår förhoppning är att vi ska kunna redovisa detta i Ansvarsredovisningen för 2015.

LA7 Omfattningen av skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade arbetsdagar, frånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region

Sjukfrånvaro	2013		2012		2011	
	Antal anställda	Sjukfrånvaro %	Antal anställda	Sjukfrånvaro %	Antal anställda	Sjukfrånvaro %
Försäljare	4 237	5,9	4 182	5,7	3 986	5,1
Butikschef	442	4,3	444	5,0	434	3,5
Lokalvårdare	29	10,9	37	12,3	39	10,2
HK personal	379	3,4	369	2,9	375	2,7
Totalt koncernen	5 087	5,4	5 032	5,3	4 834	4,6

Anställda som ingår i beräkningen av sjukfrånvaro är tillsvidareanställda, visstidsanställda, provanställda och vikarier.

Tabellen visar sjukfrånvaron beräknad genom att dela antal sjuktimmar med antal faktiskt arbetade timmar eftersom det är den metod som används för den interna uppföljningen. Enligt GRI ska sjukfrånvaron beräknas som frånvarokvot där vi har använt oss av frånvarotimmar samt arbetade timmar omräknat till arbetsdagar. Frånvarokvoten blir 10 875 för 2013, 10 700 för 2012 och 9 296 för 2011.

Skadekvoten för juli 2012 till och med juni 2013 var 2,8. För perioden juli 2011 till och med juni 2012 var kvoten 2,5. Uppgifterna baseras på anställdas självanmälda skador.

Det finns inga registrerade dödsfall.

Vår tillämpning att registrera och redovisa olycksstatistik är som minst i enlighet med Arbetsmiljölagen 1977:1160 och Arbetsmiljöförordningen 1977:1166.

Avgränsning: Systembolaget redovisar enbart sjukfrånvaro för anställda i Systembolaget. Inhyrd personal samt kategorierna arbetsrelaterade sjukdomar och förlorade dagar förs idag ingen statistik över. Det finns idag ingen plan för att börja mäta dessa kategorier.

LA11 Program för vidareutbildning och livslångt lärande för att stödja fortsatt anställningsbarhet samt bistå anställda vid anställningens slut

Systembolaget har en strukturerad och väletablerad metod för att arbeta med kompetensutveckling. Alla medarbetare ska omfattas av ett gemensamt arbetssätt från rekrytering till dess att de lämnar företaget. Vi har tydliggjort vilka kompetenser som är avgörande för att vi ska nå vår vision och utifrån dessa säkerställer vi att våra medarbetare erbjuds den kompetensutveckling som var och en behöver för att kunna agera i sin vardag och inom ramen för sin befattning. Vi har ett antal verktyg som vi utbildar våra chefer i och som vi använder i det vardagliga arbetet för att säkerställa att vi har rätt kompetens på rätt plats vid rätt tid.

Bland dessa verktyg finns rollprofiler för alla arbetsuppgifter, intervjufrågor kopplade till rollen vid anställningsintervjuer, ett kompetensbibliotek med beskrivningar av de olika kompetenser som en medarbetare ska behärska samt utbildningsaktiviteter (interna

och externa) kopplade till utveckling av de olika kompetenserna. Hos oss är det viktigt att våra medarbetare själva ansvarar för sitt lärande. Chefernas roll är att leda och coacha så att våra medarbetare uppnår högsta möjliga kompetens i relation till sin roll.

När en medarbetare lämnar Systembolaget på företagets initiativ, kan vi i vissa fall erbjuda extern hjälp för att hitta en ny anställning. I de fall medarbetare sägs upp på grund av arbetsbrist omfattas de av omställningsavtalet och har därmed möjlighet till stöd från Trygghetsrådet. Trygghetsrådet arbetar med omställningsskydd, vilket innebär råd, stöd och vägledning vid uppsägning på grund av arbetsbrist. Den som sagts upp kan i vissa fall få ett inkomstskydd i form av avgångsersättning (AGE). Några särskilda program för planering, hjälp och stöd vid pensionsavgångar finns inte.

LA12 Antal anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärsutveckling

För antalet anställda hänvisar vi till LA1. Siffran över antal medarbetarsamtal baseras på Systembolagets Agerusundersökning. Det är de anställda själva som har fått svara på frågan om de under året har haft medarbetarsamtal med sin chef. Under året har 81

(82) procent av våra medarbetare haft medarbetarsamtal med sin chef. Vid dessa samtal följer vi upp och bedömer individuella mål och kompetenser. 4 063 personer svarade på enkäten, vilket innebär ett bortfall på ca 20 procent.

LA13 Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer

De mångfaldsindikatorer Systembolaget använder för intern uppföljning är kön, ålder och utländsk bakgrund. Definitionen för utländsk bakgrund är att personen själv är född utomlands eller att båda föräldrarna är födda utomlands, i Norden, Europa eller utom Europa. Om föräldrarna är födda i olika områden – t ex Norden och utom Europa – utgår man från var personen själv är född. Systembolaget skickar uppgifter till Statistiska Centralbyrån som samkör våra listor med befolkningsregistret och på så sätt får fram vilken utländsk bakgrund våra medarbetare har. Uppgifterna är helt avidentifierade. Vi har under året börjat följa upp utländsk bakgrund utifrån flera variabler i syfte att se att vi inte diskriminerar

medarbetare med utländsk bakgrund. Detta arbete har genomförts med hjälp av Nyckeltalsinstitutet som i sin tur samarbetar med Statistiska Centralbyrån. I och med framtagandet av nya nyckeltal inom likabehandlingsområdet har nyckeltalet för utländsk bakgrund förändrats jämfört med tidigare år. Det finns därför inga jämförande siffror i år.

Vi har hittills inte arbetat aktivt med att attrahera medarbetare med utländsk bakgrund, varken i syfte att attrahera nya medarbetare eller i våra kampanjer mot kund (som ju faktiskt är presumtiva medarbetare). I den nya likabehandlingsplan som vi arbetat fram finns dock aktiviteter som har fokus på detta.

Forts. LA13 / Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer

Uppdelning av anställda efter kön och åldersgrupp

2013	Antal anställda	Andel kvinnor, %	Andel män, %	Andel < 30 år, %	Andel 30–50 år, %	Andel > 50 år, %
Försäljare	4 237	68	32	42	40	18
Butikschef	442	56	44	5	77	18
Lokalvårdare	29	86	14	0	31	69
HK personal	379	60	40	5	72	23
Systembolaget totalt	5 087	66	34	35	46	19

2012	Antal anställda	Andel kvinnor, %	Andel män, %	Andel < 30 år, %	Andel 30–50 år, %	Andel > 50 år, %
Försäljare	4 182	68	32	43	39	18
Butikschef	444	55	45	5	76	19
Lokalvårdare	37	86	14	3	43	54
HK personal	369	59	41	5	72	23
Systembolaget totalt	5 032	67	33	36	45	19

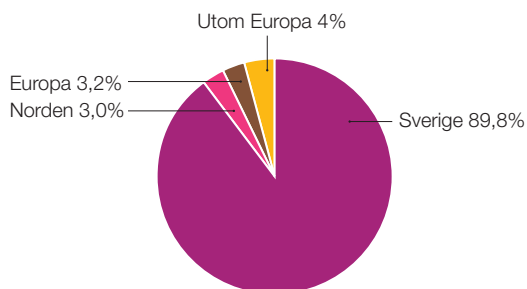
2011	Antal anställda	Andel kvinnor, %	Andel män, %	Andel < 30 år, %	Andel 30–50 år, %	Andel > 50 år, %
Försäljare	3 986	69	31	41	40	19
Butikschef	434	54	46	5	76	19
Lokalvårdare	39	82	18	8	38	54
HK personal	375	60	40	5	71	24
Systembolaget totalt	4 834	67	33	34	46	20

I styrelse och företagsledning (ingår i kategorin HK-anställda) ingår 11 kvinnor och 9 män (55/45 procent). Inga personer i styrelse eller företagsledning är i åldersgruppen <30 år, 40 procent är 30–50 år och 60 procent är > 50 år.

Avgränsning: Vi kartlägger inte mångfaldsindikatorer för inhyrd personal då det i denna roll är svårt att vara anonym. Det gäller även uppgift om utländsk bakgrund för styrelse och företagsledning.

Andel anställda med respektive bakgrund

6 291 personer

Inkluderar alla personer som varit anställda på Systembolaget under perioden 2012-10-01 – 2013-09-30

LA14 Löneskillnad i procent mellan män och kvinnor per anställningskategori

Systembolaget tillämpar individuell och differentierad lönesättning och har tydliga kriterier för detta. I lönesättningsprinciperna fastslås bland annat att kvinnor och män ska ha lika lön för arbete som är lika eller att betrakta som likvärdigt samt att osakliga löneskillnader ska elimineras. Föräldralediga erbjuds alltid lönesamtal vid revision och lönesätts som om de vore i tjänst. 2014 kommer man för tredje gången säkerställa bedömningen av likvärdigt arbete med hjälp av det arbetsvärderingssystem som implementerades 2012. Vid de två tidigare tillfällena har en handfull medarbeta-

res löner justerats. Arbetet i lönegruppen med deltagare från företaget och den lokala fackklubben fortgår, även där finns osakliga löneskillnader på agendan.

Det är en stor skillnad mellan män och kvinnor inom kategorin butikschef. Skillnaden beror på att fler män är butikschef för de stora butikerna, då lönesättningen delvis sker utifrån ansvarsrådets storlek.

Löneförhållanden ¹	2013		2012		2011	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Försäljare	101	99	101	99	103	97
Butikschef	92	108	90	110	90	110
Lokalvårdare	107	93	106	94	109	91
HK personal ²	–	–	–	–	–	–
Systembolaget totalt²	–	–	–	–	–	–

1 Avser nyckeltal medianlön för gruppen/medianlön för den andra gruppen. Beräkningsmetoden är ändrad 2013, så även jämförelsetalen för 2012 och 2011

2 Redovisas inte då HK omfattar en allt för stor variation av tjänster för att redovisningen skall vara meningsfull

Löneförhållandena är baserade på median av grundlön (månadslön uppräknat till heltid) inom respektive kategori. Medianlön är det som Systembolaget använder sig av vid alla typer av lönejämförelser och som vi anser är vedertagen. För upplysning om antal anställda och könsfördelning hänvisas till indikator LA13.

Avgränsning: Vi kartlägger inte lön för inhyrd personal då det i denna roll är svårt att vara anonym.

Mänskliga rättigheter

De fem nordiska monopolens plan för arbetsvillkor och mänskliga rättigheter

Systembolaget driver sedan 2008 ett nära hållbarhetssamarbete med alkoholmonopolen i Norge, Finland, Island och Färöarna. Grunden är en gemensam nordisk utvecklingsstrategi som löper över fem år. Arbetet sker stegvis och över tid.

Läs mer om vår hållbarhetsstyrning inom mänskliga rättigheter på sidorna 44–47 i Del 1.

Hållbarhetsplattformen inklusive uppförandekod är basen i det nordiska hållbarhetssamarbetet.

HR2 Procent av betydande leverantörer och underleverantörer som har granskats avseende efterlevnad av mänskliga rättigheter, samt vidtagit åtgärder

Vi delar upp våra leverantörer i två grupper, dryckesleverantörer och övriga leverantörer (tjänster och indirekt material). Systembolaget har i nuläget 22 dryckesleverantörer som står för ca 80 procent av försäljningsvolymen. Dessa 22 leverantörer är att betrakta som de mest betydande. Vi har i dagsläget ingen fullständig bild över eventuella betydande underleverantörer. Då vår bedömning är att vi saknar betydande underleverantörer, redovisas denna indikator enbart utifrån våra betydande leverantörer.

Systembolagets uppförandekod ingår sedan 2012 i alla avtal med leverantörer. Alla leverantörer godkänner därmed att deras underleverantörer kan bli utvalda för revision. Av våra 22 betydande leverantörer har därför 100 procent godkänt revision av sina underleverantörer. I linje med Systembolagets åtagande i BSCI omfattar revisionerna 2013–2014 producenter som står för minst två tredjedelar av försäljningsvolymen från riskländer. Under 2013 lät Systembolaget göra 14 revisioner på produktionsanläggningar i Chile, Sydafrika och Bulgarien. Av Systembolagets 22

betydande leverantörer har 9 fått nedslag vid revision, vilket motsvarar ca 41 procent.

Vid samtliga revisioner upptäcktes avvikelser från Systembolagets uppförandekod. De handlade bl.a. om för mycket övertid per vecka, för många arbetsdagar i sträck utan vila, grundlön som inte uppnår lagstadgad minimilön, undermåliga arbetarbostäder, avsaknad av policyer och rutiner för att leva upp till BSCI:s krav och avsaknad av tvåvägskommunikation mellan arbetsgivare och anställda. Samtliga producenter har fått en åtgärdsplan och det kommer att göras en uppföljande revision hos var och en för att säkerställa att åtgärdsplanen är genomförd.

Under 2014 kommer 12 revisioner av dryckesproducenter att göras i Chile och Argentina och fyra revisioner kommer att göras av leverantörer av andra produkter än drycker. Dessutom kan ytterligare revisioner genomföras om incidenter eller annat visar behov av det.

HR3 Personalutbildningstimmar för policyer och rutiner för mänskliga rättigheter samt andelen anställda som genomgått sådan utbildning

Inköparna för både drycker och för indirekt material och tjänster har genomgått en tvådagars utbildning i praktisk och riskbaserad utbildning i socialt ansvar i leverantörskedjan. I utbildningen deltog även en deltagare från Juridikavdelningen samt en deltagare från Ekonomi- & Administrationsavdelningen. Vi har tillhandahållit totalt 160 timmar utbildning i mänskliga rättigheter till 0,2 procent av våra anställda. Sammanlagt deltog 53 procent av inköparna. Det är den grupp som vi anser har störst nytta av utbildningen i sitt dagliga arbete. Systembolagets inköpare medverkar i de revisioner

som görs och kan dra nytta av de olika fall som tas upp i utbildningen. Inköparna för indirekt material och tjänster har påbörjat ett riskbedömningsarbete av sina leverantörer och Systembolaget ämnar även börja genomföra revisioner hos sådana leverantörer i framtiden. Under 2014 kommer utbildning om BSCI:s nya uppförandekod och om BSCI-kraven för primär produktion att genomföras för både Systembolagets inköpare och för leverantörer.

En e-utbildning i Systembolagets hållbarhetsfrågor har tagits fram och genomförs av samtliga anställda i början av 2014.

Organisationens roll i samhället

Läs mer om vår hållbarhetsstyrning inom organisationens roll i samhället på insidan av omslaget samt sidan 31 i Del 1.

SO1 Typ, omfattning och ändamålsenlighet av de program som utvärderar och styr verksamhetens påverkan på samhället, inklusive inträde, verksamhet och utträde

Systembolaget har av staten fått ensamrätt att bedriva detaljhandelsförsäljning med starköl, vin och sprit i Sverige och informera om alkoholens skadeverkningar. På så vis begränsas alkoholens skadeverkningar i Sverige. I denna indikator definierar vi samhället som hela Sverige. Systembolagets inträde och utträde i Sverige beslutas via riksdagsbeslut. För att bedöma påverkan av vår verksamhet i Sverige utvärderar vi verksamheten kontinuerligt, däribland resultaten av Systembolagets uppdrag. Detta görs bland annat genom Alkoholindex och Opinionsindex (OPI).

I Holderrapporten har forskare dessutom bedömt de potentiella konsekvenserna av att avskaffa Systembolaget (se mer information under indikator EC9). Holderrapporten tar upp de potentiella samhällskostnaderna av att avskaffa ensamrätten och Systembolaget anser att det är viktigt att kunskapen om detta ökar i samhället.

Opinionsindex (OPI) är ett av Systembolagets strategiska nyckeltal och mäts varje månad för att följa upp svenska folkets stöd för Systembolaget och detaljhandelsmonopolet. Alkoholindex ger ett mått på svenskarnas attityd till alkohol i olika situationer. Undersökningen avseende Alkoholindex genomförs en gång per år och syftet är att över tid följa hur återhållsam respektive tillät-

ande attityden är till alkohol. Resultatet av utvärderingar har hjälpt Systembolaget att få en indikation på folkets attityd till både Systembolaget och alkohol. Vi har även fått förståelse för huvudorsaken till att OPI är högre än någonsin, nämligen att svenska folket tycker att det är viktigt med kontrollerad försäljning och att alkohol säljs med ansvar och att våra ungdomar skyddas genom en begränsad tillgänglighet. Den lagstadgade ålderskontrollen är därför mycket viktig. Systembolaget arbetar hela tiden på att vässa den, bland annat med löpande kontrollköp.

Holderrapporten tar upp de potentiella samhällskostnaderna av att avskaffa ensamrätten och därför anser Systembolaget att det är viktigt att vi ökar vår kunskap om dessa. Vi ger därför årligen stöd till alkoholforskning som ska ge kunskap till kunder, beslutsfattare och samhällsrepresentanter. Forskning om förebyggande arbete mot alkoholskador är prioriterat. Resultaten från OPI och Alkoholindex ger oss en indikation på svenska folkets attityd till alkohol. Vårt dotterbolag IQ-initiativet AB arbetar därför för att förändra människors attityd till alkohol i riktning mot en smartare syn på alkohol. Genom informationskampanjer uppmuntrar man till eftertanke och ökar medvetenheten om alkoholens risker.

S02 Andel och antal affärsenheter som analyserats avseende risk och korruption

I maj 2013 fastställdes den årliga riskanalysen. Eftersom riskanalysen är verksamhetsövergripande omfattar den hela Systembolaget, inklusive dotterbolag. Systembolagets organisation består av åtta verksamhetsområden. Utifrån 2013 års analys har ett granskningsprogram etablerats, där de risker som bedömts mest väsentliga granskats närmare under 2013. Två risker; negativ opinionsbildning och risk för mutor har granskats närmare av

Systembolagets externa internrevisorer, framförallt inom området korruption. De processer som granskades står för 100 procent av alla dryckesinköp, för 94 procent av Systembolagets totala inköp och 50 procent av affärsverksamheten. Inget område bedömdes kräva väsentliga förbättringar. Utöver dessa har även interna granskningar utförts av Systembolagets riskcontrollerfunktion.

S03 Andel anställda som utbildats i organisationens policyer och rutiner mot korruption

Alla nyanställda vid Systembolaget får information om reglerna för externa kontakter och ska också underteckna ett intyg som visar att man tagit del av reglerna. Chefer får årligen skriftligen bekräfta att de har tagit del av reglerna för externa kontakter i samband med sitt medarbetarsamtal. Alla medarbetare får i sitt medarbetarsamtal systematiskt frågor kring reglerna för externa kontakter. I korthet innebär reglerna att ingen dryckesleverantör ska ges fördelar framför en annan. Reglerna omfattar också föreskrifter för mottagande av förmåner.

Försäljningsorganisationen, som till största delen utgörs av våra 426 butiker runt om i landet, har en etablerad rutin för att underhålla medarbetares och chefers kunskaper kring etiska frågeställningar. Varje chef ansvarar för att vid två tillfällen årligen genomföra en dialog kring etikfrågor i allmänhet och regelverket kring externa kontakter i synnerhet. Frågorna har bland annat handlat om att

sätta gränser vid otillbörlig påtryckning från leverantör. Alla chefer arbetar utifrån ett gemensamt material, som tas fram centralt.

Under 2013 genomfördes totalt 63 (45) etikdialoger, vilket är 87 (58) procent av 76 som var målet. Andelen etikdialoger har ökat jämfört med 2012.

Vi kan idag inte ta fram data på totalt antal chefer som haft etikdialoger utan endast antalet etikdialoger.

Kontakter med leverantörer av alkoholdrycker sker främst via Systembolagets personal inom verksamhetsområdet Varuförsörjning. Butikspersonalen får endast ta emot studiebesök från leverantörer i butik, eller göra besök hos producenter i utbildningssyfte om det sker under kontrollerade former. Kontakt med butikspersonal från leverantörernas sida, i försök att påverka dem att på olika sätt favorisera enskilda varor, är inte tillåten.

Andel anställda som haft dialog¹ avseende korruptionsbekämpning

	2013	2012	2011
	Andel anställda som haft dialog, %	Andel anställda som haft dialog, %	Andel anställda som haft dialog, %
Systembolaget¹	81	82	81
Försäljare ²	–	–	–
Butikschef ²	–	–	–
Lokalvårdare ²	–	–	–
HK personal ²	–	–	–

¹ För totalt antal anställda se LA1. Under 2013 var bortfallet 1 024 medarbetare, 2012, 1 074 medarbetare och 2011, 1 217 medarbetare. 2012 års procenttal var fel i Ansvarsredovisningen 2012, i den redovisade vi 94 procent, men detta var svarsfrekvensen för dem som svarat att de haft fokussamtal under året och inte andelen som faktiskt haft fokussamtal under 2012.

² Finns ej data för särredovisning.

Tabellen visar andelen av Systembolagets totala personal som svarat på frågan om de har haft fokussamtal under året. I fokussamtalet finns en checklista där cheferna måste ha en dialog med sina medarbetare om organisationens policyer avseende kontakt med externa parter. Tidigare år har vi redovisat denna indikator fel då vi redovisat det procentuella talet relaterat till totalt antal medarbetare. Detta är fel, procentantalet ska relateras till totalt antal personal som svarat på frågan om de haft fokussamtal.

SO4 Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter

Alla misstankar om att en anställd bryter mot regler eller riktlinjer ska rapporteras till närmaste chef och vid behov till Controller-enheten för utredning. Även HR-avdelningen informeras och tillsammans beslutar dessa om påföljder enligt företagets dokumenterade sanktionsmodell. Alla misstankar om brott polisanmäls.

Med korruption avser Systembolaget emellertid inte bara korruption i straffrättslig mening utan i ett bredare perspektiv där även integritet, insyn och ansvar inkluderas. Baserat på detta har Systembolaget haft 11 incidenter med disciplinär åtgärd så som samtal och erinran som konsekvens. Inget av dessa fall har polisanmälts.

Produktansvar

För oss handlar produktansvar om att ge service, förmedla kunskap och sälja med ansvar i varje kundmöte. Det innebär att vi inte favoriserar någon produkt eller leverantör utan helt utgår från kundernas efterfrågan och vår kunskap om dryckerna. I vårt ansvar ligger också ålderkontroll, vi säljer inte till någon under 20 år. För

oss är det viktigt att hjälpa kunden att göra medvetna val och bidra med kunskap om hur alkohol påverkar hälsan. Läs mer om vår hållbarhetsstyrning inom produktansvar på sidorna 24–25 samt 31–33 i Del 1.

PR5 Rutiner för kundnöjdhet, inklusive resultat från kundundersökningar

Vi följer noga och löpande kundernas förväntningar och deras omdömen och hur de tycker att vi lever upp till dem när det gäller ansvar, kunskap och service. Vi mäter NKI och OPI. Dessa visar att kunderna tycker att Systembolaget fyller en viktig funktion i det svenska samhället och att vårt serviceåtagande kontinuerligt förbättras genom mer tillgänglig personal i butikerna. Kunderna känner sig mer välkomna, totalt NKI har ökat till 82. Kundmötes-

mätningen visar upplevelsen av välkomnande, kunskap och ansvar vid det enskilda besöket i butiken. Andelen Suverän Service har minskat från 5,6 procent till 5,1 procent. Kundmötesmätningen görs av ett fristående undersökningsföretag som besöker Systembolagets butiker för att skapa en bild av hur kunden upplever den enskilda butiken. Resultatet återkopplas till respektive butik.

PR6 Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadskommunikation, inklusive marknadsföring, PR och sponsring

Systembolagets marknadskommunikation styrs av tillämpliga lagar, som marknadsföringslagen och alkohollagen samt av Systembolagets avtal med staten. Våra interna riktlinjer innebär att aktiv marknadsföring som syftar till merförsäljning av Systembolagets alkoholprodukter inte får ske. En viktig del av vårt uppdrag handlar om att informera om alkoholens risker. Detta görs bland annat via information i butik, på Systembolagets webbplats, via kundtjänst, deltagande av nyckelpersoner i offentliga forum, till exempel tv och genom kommunikationsinsatser från dotterbolaget IQ-initiativet AB.

Att Systembolaget följer bestämmelserna säkerställs genom att all marknadskommunikation stäms av mot gällande standarder och koder före publicering. Kontroller görs också för att säkerställa att vi inte bedriver merförsäljning i våra butiker. I vår kundmötesmätning ställs frågan om kunden upplever att försäljaren har försökt sälja mer än kunden tänkt sig. Kundmötesmätningen görs

löpande, sammanlagt cirka 4 000 besök per år, med sammanställningar månadsvis. Varje rapport granskas och just frågan om merförsäljning granskas extra noga. Vi gör också kontroller avseende varuexponering, där vi följer upp att inte någon vara är överexponerad eller favoriserad gentemot andra artiklar. Dessa butiksbesök görs vid behov. Under året kontrollerades 59 butiker vid 59 tillfällen. Om det skulle framgå att en kund vid en kundmötesmätning har upplevt merförsäljning, eller om en butik vid återkommande tillfällen brutit mot varuexponeringslagen vidtar Systembolaget olika åtgärder beroende på graden av överträdelse mot de interna riktlinjerna. Det kan röra sig om allt från en muntlig varning till anmälan om brott i de fall det även skulle röra sig om brott mot lagar.

Vi följer inga standarder och frivilliga koder för marknadskommunikation.

GRI-index

Systembolaget rapporterar enligt Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer enligt nivå B+ vilket har verifierats av Ernst & Young AB. I enlighet med nivå B redovisar Systembolaget alla profilindikatorer och minst 20 resultatindikatorer.

Rapporten för verksamhetsåret 2013 omfattar moderbolaget Systembolaget AB samt det helägda dotterbolaget IQ-initiativet AB.

Innehållsförteckningen innehåller samtliga kärnindikatorer samt de tilläggsindikatorer som Systembolaget bedömt vara relevanta för sin verksamhet med utgångspunkt i företagets viktigaste hållbarhetsfrågor. Av tabellen nedan framgår var indikatorerna återfinns.

H = Helt redovisad **D** = Delvis redovisad **E** = Ej redovisad

PROFIL

1	Strategi och analys	Del 1	Del 2
1.1	Kommentar från vd	H	2–5
1.2	Beskrivning av påverkan, risker och möjligheter	H	8–9, 59–61, 64–65
2	Organisationsprofil		
2.1	Organisationens namn	H	2
2.2	Huvudsakliga varumärken, produkter och tjänster	H	54, 2
2.3	Organisationsstruktur	H	63, 19
2.4	Huvudkontorets lokalisering	H	54, 28
2.5	Länder där organisationen är verksam	H	2
2.6	Ägarstruktur och företagsform	H	28
2.7	Marknader	H	23, 28–29
2.8	Bolagets storlek	H	64, 65, 24–25
2.9	Väsentliga förändringar under redovisningsperioden	H	2, 51
2.10	Erhållna utmärkelser under redovisningsperioden	H	16, 17, 29, 36
3	Information om redovisningen		
Redovisningsprofil			
3.1	Redovisningsperiod	H	51
3.2	Datum för publicering av den senaste redovisningen	H	50
3.3	Redovisningscykel	H	51
3.4	Kontaktperson för redovisningen	H	Baksidan
Redovisningens omfattning och avgränsningar			
3.5	Process för att definiera redovisningens innehåll	H	8, 9, 52, 61
3.6	Redovisningens avgränsningar	H	51
3.7	Begränsningar av omfattningen eller avgränsningar	H	51
3.8	Redovisningsprinciper för samägda bolag, dotterbolag, osv	H	51
3.9	Mätmetoder och beräkningsunderlag	H	51
3.10	Förklaring till förändringar av information från tidigare rapporter	H	51
3.11	Väsentliga förändringar i omfattning, avgränsning eller mätmetoder jämfört med tidigare års redovisningar	H	51
Innehållsförteckning enligt GRI			
3.12	Innehållsförteckning som visar var i redovisningen standardupplysningarna finns	H	9, 66–67, 84–85
Bestyrkande			
3.13	Policy och praxis för extern granskning	H	14, 49
4	Styrning, åtaganden och intressentrelationer		
Styrning			
4.1	Styrningsstruktur	H	7, 8
4.2	Styrelseordförandens roll	H	9
4.3	Oberoende eller icke-verkställande styrelseledamöter	H	60–61, 7
4.4	Aktieägarnas och medarbetarnas möjligheter att lämna förslag etc till styrelsen	H	54, 7, 55
4.5	Ersättning till ledande befattningshavare	H	35, 36
4.6	Undvikande eller intressekonflikter i styrelsen	H	10
4.7	Process för krav på styrelseledamöternas kvalifikationer	H	8, 11–12

	Del 1	Del 2	
4.8	Mission, värderingar, uppförandekod etc	H	8, 9
4.9	Styrelsens övervakning av hållbarhetsarbetet	H	10–11, 15
4.10	Utvärdering av styrelsearbetet	H	11
Åtaganden beträffande externa initiativ			
4.11	Försiktighetsprincipens tillämpning	H	61, 62
4.12	Externa stadgar, principer och initiativ	H	44
4.13	Medlemskap i organisationer	H	61
Kommunikation med intressenter			
4.14	Intressentgrupper	H	10, 11, 52
4.15	Identifiering och urval av intressenter	H	52, 53
4.16	Tillvägagångssätt vid kommunikation med intressenter	H	31, 52–57
4.17	Viktiga frågor som framkommit vid kommunikation med intressenter	H	31, 52–57

INDIKATORER

5	Ekonomiska indikatorer	Del 1	Del 2
<i>Upplysning om hållbarhetsstyrning</i>			
		14–15, 58–59	4, 66
Ekonomiska resultat			
EC1.	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde.	H	66
EC2.	Finansiell påverkan, samt risker och möjligheter, hänförliga till klimatförändringen.	E	
EC3.	Omfattningen av organisationens föränsbestämda åtaganden.	H	30, 37, 43, 67
EC4.	Väsentligt finansiellt stöd från den offentliga sektorn.	E	
Marknadsnärvaro			
EC6.	Policy och praxis, samt andelen utgifter som betalas till lokala leverantörer.	E	
EC7.	Rutiner för lokalanställning av personal och ledande befattningshavare.	E	
Indirekt ekonomisk påverkan			
EC8.	Investeringar i infrastruktur och tjänster för allmänhetens nytta.	E	
EC9.	Beskrivning av betydande indirekta ekonomiska effekter, inklusive effekternas omfattning	H	14, 15, 67
6	Miljöindikatorer		
<i>Upplysning om hållbarhetsstyrning</i>			
		20–21, 33, 68, 70–71, 49, 51	72
Material			
EN1.	Materialanvändning i vikt eller volym.	E	
EN2.	Återvunnet material i procent av materialanvändning.	E	
Energi			
EN3.	Direkt energianvändning per primär energikälla.	E	
EN4.	Indirekt energianvändning per primär energikälla.	D	20, 69
EN5.	Energibesparingar genom sparande och effektivitetsförbättringar.	H	69
EN6.	Initiativ för energieffektiva produkter och tjänster, inklusive baserade på förnyelsebar energi, samt resultat för energibehovet.	E	

	Del 1	Del 2
EN7. Initiativ för att minska indirekt energianvändning samt uppnådd reducering.	E	
Vatten		
EN8. Total vattenanvändning per källa.	E	
EN9. Vattenkällor som väsentligt påverkas av vattenanvändningen.	E	
EN10. Återvunnen och återanvänd vattenvolym, i totala siffror och i procent av totalt använd volym.	E	
Biologisk mångfald		
EN11. Läge och storlek av nyttjad mark, i eller intill skyddade områden och områden med högt biologiskt mångfaldsvärde.	E	
EN12. Väsentlig påverkan på den biologiska mångfalden i skyddade områden, samt områden med hög biodiversitet.	E	
Utsläpp till luft och vatten samt avfall		
EN16. Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.	E	
EN17. Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.	H	51 70
EN18. Initiativ för att minska utsläpp av växthusgaser, samt uppnådd minskning.	H	71
EN19. Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen, i vikt.	E	
EN20. NOx, SO ₂ samt andra väsentliga luftföroreningar, i vikt per typ.	E	
EN21. Totalt utsläpp till vatten, i kvalitet och recipient.	E	
EN22. Total avfallsvikt, per typ och hanteringsmetod.	H	21 72
EN23. Totalt antal samt volym av väsentligt spill.	E	
Produkter och tjänster		
EN26. Åtgärder för att minska miljöpåverkan från produkter och tjänster, samt resultat härav.	D	21, 33 73
EN27. Procent av sålda produkter och deras förpackningar som återinsamlas, per kategori.	E	
Efterlevnad		
EN28. Summan av betydande böter, och antalet icke-monetära sanktioner pga brott mot miljölagstiftning och bestämmelser.	E	
7 Sociala indikatorer		
Anställningsförhållanden och arbetsvillkor		
<i>Upplysning om hållbarhetsstyrning</i>	35–41	74,77,79
LA1. Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region.	H	74–75
LA2. Antal anställda som slutat och personalomsättning, per åldersgrupp, kön och region.	H	75–76
LA3. Förmåner som ges till heltidsanställd personal och som inte omfattar tillfälligt eller deltidanställda.	E	
LA4. Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal.	H	76
LA5. Minsta varseltid angående förändringar i verksamheten, och huruvida detta är specificerat i kollektivavtal.	E	
LA7. Omfattningen av skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade arbetsdagar, frånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region.	D	41 76
LA8. Utbildning, rådgivning, förebyggande åtgärder och riskhanteringsprogram för att bistå de anställda och deras familjer eller samhällsmedlemmar beträffande allvarliga sjukdomar.	E	
LA10. Genomsnittligt antal utbildningstimmar per anställd och år, fördelat på personalkategorier.	E	
LA11. Program för vidareutbildning och livslångt lärande för att stödja fortsatt anställningsbarhet samt bistå anställda vid anställningens slut.	H	37 77
LA12. Andel anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling.	H	38 77

	Del 1	Del 2
LA13. Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer.	H	77–78
LA14. Löneskillnad i procent mellan män och kvinnor per anställningskategori.	D	79
Mänskliga rättigheter		
<i>Upplysning om hållbarhetsstyrning</i>	43–47	80
HR1. Andel och antal investeringsbeslut som inkluderar krav gällande mänskliga rättigheter, eller som har granskats utifrån mänskliga rättigheter.	E	
HR2. Andel av betydande leverantörer och underleverantörer som granskats för efterlevnad av mänskliga rättigheter, samt åtgärder.	H	80
HR3. Personalutbildningstimmar för policyer och rutiner för mänskliga rättigheter, samt andelen av de anställda som genomgått sådan utbildning.	H	46 81
HR4. Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder.	E	
HR5. Verksamheter där föreningsfriheten och rätten till kollektivavtal kan vara hotade och åtgärder som vidtagits.	E	
HR6. Verksamheter där det finns risk för fall av barnarbete och åtgärder som vidtagits.	E	
HR7. Verksamheter där det finns risk för tvångsarbete och obligatoriskt arbete, och åtgärder som vidtagits.	E	
Organisationens roll i samhället		
<i>Upplysning om hållbarhetsstyrning</i>	Insidan av omslaget, 31	82–83
SO1. Typ, omfattning och ändamålsenlighet av de program och rutiner som utvärderas och styr verksamhetens påverkan på samhällen, inklusive inträde, verksamhet och utträde.	H	81
SO2. Andel och antal affärsenheter som analyserats avseende risk för korruption.	H	6, 82
SO3. Andel anställda som utbildats i organisationens policyer och rutiner mot korruption.	D	39 82
SO4. Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter.	H	83
SO5. Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying.	E	
SO8. Betydande böter och sanktioner för brott mot gällande lagar och bestämmelser.	E	
Produktsvar		
<i>Upplysning om hållbarhetsstyrning</i>	24–25, 32–33	83
PR1. Faser i livsryckeln då produkters och tjänsters påverkan på hälsa och säkerhet utvärderas i förbättringssyfte, och andelen produktkategorier som utvärderats.	E	
PR3. Produkt- och tjänsteinformation som krävs enligt rutinerna, samt andel av produkter och tjänster som berörs.	E	
PR4. Antal fall där regler och frivilliga koder för information om och märkning av produkter och tjänster inte efterlevts.	E	
PR5. Rutiner för kundnöjdhet, inklusive resultat från kundundersökningar.	H	26–27 83
PR6. Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadskommunikation, inklusive marknadsföring, PR och sponsring.	H	insidan av omslaget 83
PR7. Antal fall där bestämmelser och frivilliga koder gällande marknadskommunikation, inklusive annonsering, marknadsföring och sponsring inte efterlevts.	E	
PR9. Betydande böter för brott mot gällande lagar och regler gällande tillhandahållandet och användningen av produkter och tjänster.	E	

Definitioner

Alkoholindex

Alkoholindex är ett samlat mått på människors attityd till alkohol i olika situationer. Ju högre index desto mer återhållsam är attityden till alkohol. Alkoholindex skapas från svaren på nio frågor om vad människor tycker är rätt och fel när det gäller alkohol. Frågorna ställs en gång per år till 2 000 personer, 16 år och äldre. Datainsamling genomförs av Novus.

ANDT – ANDT-rådet

Regeringens råd för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor, har en rådgivande roll till regeringen och informerar om bl.a. forsknings- och utredningsresultat med relevans för genomförande, uppföljning och utvärdering av strategin.

Arbetsproduktivitet

Antal hanterade arbetsenheter (förpackningar efter viktning per varugrupp) per dagsverke (8 timmar).

Avkastning på eget kapital

Årets resultat i procent av genomsnittligt justerat eget kapital.

Avkastning på sysselsatt kapital

Rörelseresultat plus finansiella intäkter i procent av justerat genomsnittligt sysselsatt kapital.

Bright Index

Med hjälp av verktyget Bright Index följer och mäter Systembolaget service, kvalitet och effektivitet i kundtjänst och jämför de viktigaste nyckeltalen med andra nordiska kundkontaktcenter som har samma utmaningar.

Bruttomarginal exklusive alkoholskatt

Bruttoresultat i procent av intäkterna exklusive alkoholskatt. Mäts och redovisas varje månad.

Bruttomarginal inklusive alkoholskatt

Bruttoresultat i procent av intäkterna. Mäts och redovisas varje månad.

BSCI

Business Social Compliance Initiative

Eget kapital per aktie

Eget kapital dividerat med antal aktier på balansdagen.

E-service

Service som erbjuds och sker elektroniskt över Internet.

Etisk märkning

Kraven på produkten syftar till rättvisa arbetsvillkor för de människor som är involverade i samtliga led i produktens hela tillverkningskedja. Exempel på certifieringar är Fairtrade och Fair for Life.

Genomsnittligt antal aktier

Vägda genomsnittet av antalet utestående aktier under året.

Global Compact

FN-initiativ och ramverk för hållbart företagande. Global Compact är uppbyggt kring tio principer inom mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och anti-korruption.

GRI – Global Reporting Initiative

Ett globalt nätverk som utger ett ramverk med riktlinjer för hållbarhetsredovisningar.

Holderrapporten

En internationell forskargrupp under ledning av Harold Holder vid Prevention Research Center vid Berkeley, Kalifornien, har på uppdrag av Statens folkhälsoinstitut studerat vilka effekterna skulle bli om Systembolagets ensamrätt att sälja alkohol avskaffades. Källa: Vilka skulle effekterna bli om Systembolagets detaljhandelsmonopol avskaffades? Harold Holder m. fl. Folkhälsoinstitutet, 2007, uppdaterad av Thor Norström med 2006 års siffror.

Kassaflöde per aktie

Kassaflöde från den löpande verksamheten dividerat med genomsnittligt antal aktier.

KMM – kundmötesmätning

Med hjälp av "mystery shopping" görs kundmötesmätningar kontinuerligt över hela året och återkopplar resultatet direkt till respektive butik.

Kort sjukfrånvaro

Alla sjukfrånvarotimmar under aktuell rullande 12-månadersperiod (jan–dec 2013) som varat 1–14 dagar i relation till alla arbetade timmar under samma period.

Kvalitetsleverantörsindex – KLI

Kvalitetsleverantörsindex är ett sammanvägt index av ett antal kvalitetsparametrar, vilka är betydelsefulla för att uppnå kundnytta.

Kvalitetsleverantörsindex mäts kvartalsvis som ett rullande 12-månadersvärde.

Lageromsättningshastighet

Inköpsvärde dividerat med genomsnittligt lagervärde till försäljningspris.

Medarbetarindex

Mäts en gång per år och visar hur medarbetarna upplever sina förutsättningar att utföra sitt arbete.

Medelantal anställda

Antalet arbetade timmar dividerat med normal årsarbetstid.

Nöjd Kund Index – NKI

NKI mäter hur nöjd kunden är med Systembolaget. Totalindex är ett medelvärde av de tre frågorna:

- Hur nöjd eller missnöjd är du med Systembolagsbutiken totalt sett?
- Hur väl motsvarar Systembolagsbutiken dina förväntningar?
- Hur pass nära eller långt ifrån ett ideal tycker du att Systembolagsbutiken ligger?

Kundernas svar, som anges på en skala från 1 till 10, omräknas till ett tal mellan 10 och 100. Systembolaget anlitar CFI Group för genomförande av undersökningen. Totalt tillfrågas cirka 46 000 slumpmässigt utvalda kunder, fördelade över samtliga butiker. NKI mäts och redovisas en gång per kvartal.

Oberoende

Ledamot i styrelsen är enligt ägaren att anse som oberoende i förhållande till företaget och företagsledningen.

Opinionsindex – OPI

Opinionsindex mäter hur stor andel av Sveriges befolkning som vill behålla Systembolaget och monopollet för försäljning av starköl, vin och sprit. Intervjupersonerna får ta ställning till frågan:

- Tycker du att man ska behålla Systembolaget och monopollet på försäljningen av starköl, vin och sprit eller vill du att starköl, vin och sprit ska säljas i andra butiker?

Systembolaget anlitar TNS Sifo för genomförande av undersökningen. Totalt intervjuas 1 500 slumpmässigt utvalda personer i åldern 15–74 år varje månad. Opinionsindex mäts och redovisas varje månad.

Resultat per aktie

Årets resultat dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Rörelsemarginal inklusive alkoholskatt

Rörelseresultat i procent av intäkterna inklusive alkoholskatt.

Rörelsemarginal exklusive alkoholskatt

Rörelseresultat i procent av intäkterna exklusive alkoholskatt.

Soliditet

Justerat eget kapital i procent av balansomslutningen.

Suverän Service

Omdömet Suverän Service delas inte ut vid vanlig god service, utan enbart till service som har varit extraordinär. Det vill säga när servicen har varit så bra att kunden inte kan låta bli att berätta för vänner och bekanta om händelsen. Känslan sitter i lång tid efter besöket och kunden ser redan fram emot nästa besök. Wow! Vilken Suverän Service!

Svinn

Svinn enligt inventering i promille av intäkter, inkluderar både varu- och kassasvinn.

Sysselsatt kapital

Justerat eget kapital plus långfristiga externa räntebärande skulder.

Utdelning per aktie

Föreslagen/genomförd utdelning dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Varusvinn

Svinn av varor enligt inventering, i promille av intäkter.

Ålderskontroll

Ålderskontrollen mäter andelen tillfällen då legitimation har begärts i procent av antal kontrollköp. Kontrollköpen genomförs av personer i åldersgruppen 20–24 år. Systembolaget anlitar Better Business för genomförande av köpen. Totalt genomförs drygt 6 300 kontrollköp varje år i butik och hos ombud, varav cirka 600 hos ombuden. Ålderskontroller görs dagligen och redovisas varje månad.

Årsstämma

Årsstämma äger rum den 24 april 2014 i Stockholm

Kalendarium 2014

30 april 2014 Delårsrapport januari – mars 2014
15 augusti 2014..... Delårsrapport januari – juni 2014
30 oktober 2014 Delårsrapport januari – september 2014
13 februari 2015 Bokslutskommuniké 2014

Kontaktperson på Systembolaget,
telefon växel: 08-503 300 00
Lennart Agén, presschef

Produktion Solberg
Tryck EO Grafiska
Foto Magnus Fond
Illustration Klas Fahlén

Kontakta oss gärna!

Vi tar gärna emot
kommentarer och
synpunkter på vår
Ansvarsredovisning.

*ansvarsredovisning@
systembolaget.se*